Jens Christian Tonboe Oktober 2026

Hvorfor hedder de sådan?

De europæiske dagsommerfugles etymologi - med særligt henblik på relationen til den græsk-romerske mytologi

Stikordsregister s. 74

Forord

Navne tjener mindst to formål: at identificere en art og samtidig sige noget karakteristisk om denne. Som mere eller mindre professionelle foretrækker de fleste af os de 'videnskabelige', dvs. de såkaldt 'latinske' navne. Dels indebærer det en international standard, og dels siger navnene ofte noget vigtigt om arten – forudsat selvfølgelig, at vi kan lidt latin og/eller, når vi taler dagsommerfugle, ofte noget græsk.

Mange af de naturforskere, der oprindeligt navngav arter – og dagsommerfugle er nogle af de første, der blev navngivet – kunne ikke blot latin, de var også ganske velbevandrede i græsk sprog og mytologi, og her trak de tæt på det, der med deres klassiske dannelse var 'almen viden', og sammenholdt det med det, de umiddelbart kunne observere. Det gjaldt ikke mindst de mange naturforskere, der fulgte det oprindelige skema for klassifikation grundlagt af Aristoteles (384-322 fKr.) med hans *Historia Animalum*, videreført af schweizeren Conrad Gesser (1516-65) i et skrift med samme titel og udbygget af svenskeren Carl von Linné (1707-78): orden, familie, slægt, art, underart. Samtidig siger det også noget om, hvilken betydning sommerfugle og den natur, de levede i, havde for navngiverne, når de på denne måde blev indskrevet i den religiøst-mytologiske og klassiske verden. Siden er der kommet andre navngivningssystemer og -metoder til, som vi af og til hævder er bedre og mere retvisende, i hvert fald mere moderne, men netop fordi navne er vigtige – både for giver og modtager – siger de noget vigtigt om skiftende præferencer og strømninger gennem tiden. De navne, der refererer til arternes værtsplanter eller til specielle geografiske lokaliteter, og som hele tiden har været der, er klart nok nyttige, mens de, der refererer til navngiveren selv eller til hans venner og kolleger er lidet informative 'selfies' og i virkeligheden ret unyttige for entomologerne. Men rigtig mange af de gamle græske navne er her jo stadig, enten i den oprindelige eller i en latiniseret version. Romerne overtog stort set hele den græske gudeverden, men gav dem af og til andre navne, og lagde også selv noget til.

I dag kan de fleste entomologer selvfølgelig godt lære sommerfuglenes navne (det kniber snarere med at huske dem), og vi kender som regel også karakteristiske træk ved de arter, vi taler om, men vi er ikke altid i stand til at skyde genvej fra navn til karakteristik som de, der navngav i sin tid, har kunnet. Dermed er noget vigtigt gået tabt; vi har så at sige fået en lidt tungere tilgang til det hele. Og, ikke mindst, så har vi tabt en dimension ved vores virksomhed, som ligger i, at græsk – og romersk - mytologi til tider er svært underholdende og samtidig tankevækkende. Det handler rigtig meget om sex, jalousi, hævn, sorg, glæde og skæbne - dvs. det handler om følelser og menneskelighed i bred forstand. Vi ved selvfølgelig godt, at mange navne er græske, men hvilke, og hvad ligger der egentlig af nyttig - og underholdende - viden i det?

Det blev for alvor klart for mig, da jeg tilfældigt faldt over Otto Gelsteds bog: *Guder og helte* fra 1964. Gelsted havde tidligere oversat både Odyssén og Illiaden samt en række gamle græske dramaer, tragedier og filosoffer, som er hovedkilden til de diverse myter og sagn. Bogen siger intet om sommerfugle, til gengæld er den rig på navne og fortællinger, som er blevet knyttet til disse på en ofte meget oplysende måde, om ikke andet

så med en betydelig mnemoteknisk effekt. Det samme gælder Stephen Fry's meget underholdende bøger *Mythos* og *Helte* (København hhv. 2026 og 2022). Derudover har jeg brugt de nye danske udgaver af Homers *Illiaden* og *Odyssén* (København hhv. 1999 og 2002), samt Ovids *Metamorfoser* (København 2005), Hesiods *Theogonien,* Aischylos' *Orestien* og diverse leksika som fx Wickipedia – samt punktvis også AI som kilde, herunder også til oversættelse af de græske ord. Endelig er der den hollandsk-engelske hjemmeside www.theoi.com, hvor man kan finde mange af de originale græske tekster (på engelsk) og diverse illustrationer. Mange navngivere må have læst Ovid, kan man se – i smug, må man antage, for det er ikke nogen artig bog. Virgil og Horats er ikke spor bedre i dén henseende. Og alle kender tilsyneladende Homers værker.

Ikke alle arter refererer til det græske. Det er typisk de dagsommerfugle, der er navngivet tidligt, typisk i 17-hundredtallet, blandt andet fordi de har været iøjnefaldende. Samtidig er der også blandt disse en overrepræsentation af arter fra det klassiske middelhavsområde, særligt 'Stor-grækenland'. Nogle af de arktiske arter spejler dog den klassiske navnetradition ved at referere til den relativt parallelle nordiske mytologi. Andre arter er blevet opdaget, eller udskilt, i nyere tid og af knap så klassisk orienterede navngivere og følger andre regler. Derudover dukker der ind imellem også navne på natsommerfugle op, når man anlægger en mytologisk tilgang; de anføres bagest, mest som et kuriosum, der evt. kan udvikles senere, men her er den græske inspiration ikke så fremtrædende.

Fremgangsmåden er ret simpel: Ud for artsnavnet – grupperet efter familier, underfamilier og slægt -gives der en nærmere forklaring med særligt henblik på det, der på en eller anden måde kan karakterisere arten, idet man dog af og til må gætte sig til, hvad der har været navngiverens hensigt. Derudover er også både familie-, underfamilie- og slægtsnavne søgt forklaret. Underarter nævnes som hovedregel kun for så vidt forklaringen af navnet relaterer til græsk eller romersk mytologi, sprog eller kultur (ellers ville oversigten blive aldeles uoverskuelig). Det hele anføres (stort set) efter den systematik, som vi kender fra fx Tolman m.fl. *Europas sommerfugle* (København 1998), eller – lidt anderledes – fra Tshiskolovets *Butterflies of Europe & the Mediterranean area* (Pardubice 2011), så man kan læse ned ad listen, eller plukke som man vil. Den elektroniske form gør det let at søge på bestemte navne og følge diverse henvisninger på tværs. Henvisningerne på tværs er talrige, for de fleste myter – og navne - hænger sammen som ærtehalm, og mange navne synes at være tildelt nærmest klyngevis: beslægtede mytologiske figurer til beslægtede arter – så vidt man nu kunne overskue sammenhængene, dengang navnene blev uddelt. Det kunne man ikke altid, så en del navne forekommer enten 'malplacerede' i dag eller er blevet ændret siden de blev 'fastlagt', efterhånden som man blev klogere. Det sidste gælder navnlig familie- og slægtsnavnene. Navneforklaringen siger dermed indirekte også en del om den erkendelsesproces, der har fundet sted undervejs, fordi jeg også har anført årstallet for det nugældende navns indførelse efter navnet på navngiveren.

Lidt information om den græske mytologi kan være nyttig inden vi går i gang. Det er her vigtigt at være opmærksom på, at det ikke er nogen entydig størrelse. Der er mange kilder, som ikke altid er konsistente, og der sker en udvikling undervejs i den græske og romerske historie. Men visse hovedtræk står fast.

Først har vi *Titanerne* og *Giganterne* som vi kan fortolke som tidligere civilisationers guder. De blev siden nedstyrtet til underverdenen hos guden Hades, Zeus's bror, men spillede stadig en rolle efter det. *Titanerne* er Gaia og Uranos og deres børn, som omfatter gudernes tidligere konge Kronos, havets gud Oceanos og hans gudinde Thetys, solen Helios, månen Selene, men også Atlas, der holder himlen, og hans bror Prometeus ('den fremsynede'), der skabte mennesket, samt hans tvillingebror Epimeteus ('den eftertænksomme')

– de sidste tre var sønner af Iapetus og Klyméne/Climene. Endelig var der Hekate, trolddommens og dødens gudinde samt kentaurerne, kykloperne og en masse forskellige ret specialiserede guder. Titanerne og Giganterne svarer nogenlunde til de nordiske jætter. Giganter betyder her ikke altid 'de store' men er en afledt form for 'efterkommere fra Gaia' og i øvrigt en meget sammensat forsamling.

Dernæst følger *De olympiske Guder,* alle udødelige ligesom Titanerne og Giganterne. De fornemste - 12 i alt – de fleste er børn af Titanerne herunder af Kronos' børn indbyrdes (guderne tog det ikke så tungt med incest) – og holder til på bjerget Olympos til nød Parnassos, og Zeus undertiden på Idabjergene (der er to: det på Kreta, hvor han blev født, og det i Frygien/Lilleasien/Tyrkiet, sydøst for Troja, hvor han opholdt sig en del mens krigen på de kanter stod på). Det meget dysfunktionelle par, Zeus og hans søster/kone Hera, stod ubestridt i spidsen. Hera var altid vred og jaloux på Zeus på grund af hans konstante utroskab og hævnede sig på resultaterne af dette. Derudover var der bl.a. Poseidon, Hades, Hefaistos, Apollon, Afrodite, Artemis, Hermes, Demeter, Hestia og Athene. Hades holdt dog altid til i underverdenen, hvor han var konge. Dionysos blev optaget senere, i forbindelse med at Hestia valgte at træde ned på jorden – for husfredens skyld (hun var hjemmets og arnens gudinde).

Så er der en række forskellige mindre guder og halvguder, fx de ni *muser* som er døtre af Zeus, samt hævngudinderne, *Erynnierne*, som holder til i Hades' underverden, og spejles af de venligtsindede *Eumenider*. Og der er alle de mere lokale *Dryader*, *Neiader* og *Nerieder*, som er diverse halvguder og ånder som besjæler et større eller mindre udsnit af naturen, Dryaderne mest på land i skove, træer, bjerge, kilder osv., vand-og havnymferne mest til vands eller til floder, over eller under overfladen, på eller ved kysten. Endelig er der et utal af blandinger, børn af guder og mennesker, fx Akilleus eller Herakles, de fleste dog dødelige. Dertil kommer heltene, *heroerne*, som er mennesker, der er blevet ophøjet mere eller mindre til gudestatus via deres bedrifter eller særlige egenskaber.

Det gælder alle disse grupper: De har i den grad personlighed, karakteristiske træk, adfærd, udseende og symboler, og de repræsenterer ofte principper, idealer og normer, som de lige så ofte bryder eller ikke kan eller vil leve op til. De er kort sagt meget menneskelige og farverige, hvilket netop gør dem velegnede til navngivning og karakteristik.

Der er utvivlsomt fejl i nedenstående gennemgang. Noget skyldes deciderede fejllæsninger og forskellige sproglige traditioner, som har ændret sig over tid og sted. Det græske alfabet svarer fx ikke helt til det latinske - 'c' eller 'k', 'f' eller 'ph', endelser som 'os'/'us'/'ous', som af og til bruges synonymt eller i flæng, angivelse af slægtskab i selve navnet (a la de danske sennavne), uklarhed i forbindelse med mandlige og kvindelige former og meget andet sprogligt 'slør'. Det kan være forekommet i korrespondancen hos de oprindelige navngivere (man ved fx at Linnés håndskrift var svært læselig), men også hos nærværende ikke-græskkyndige forfatter. AI er som bekendt også en fejlkilde, hvis man ikke passer på. Og ikke alt kildemateriale er gennemgået lige minutiøst, noget endda endnu ikke.

Jeg er min kollega *Morten Mølgaard* meget taknemmelig for kommentarer, rettelser og forslag til hvilke arter og underarter, der bør indgå i nedenstående gennemgang i dag (det er som sagt en variabel størrelse) – i flere tilfælde også til, hvordan navnene skal fortolkes. *Christian Videnkjær* har bidraget med talrige sproglige rettelser og afgørende tekniske løsninger. Uden deres hjælp ville jeg ikke være kommet hertil. Ansvaret for fejl og mangler er dog i sidste ende mit eget.

Papilionidae (Latreille 1802) – Familienavnet for denne gruppe betyder 'sommerfugl' på latin og er oprindelig afledt af 'palpitare', som betyder 'at flagre'.

Papilioninae *(Underfamilie)* (Rothschild & Jordan 1895).

machaon (Linnaeus 1758) – var søn af lægeguden Asklepios. Han deltog på grækernes side i slaget om Troja (også kaldet Ilion/Ilios -deraf 'Iliaden'), hvor han bidrog med at helbrede de sårede krigere, herunder både *Menelaos* og Odysseus. Han blev såret af en treægget pil fra prins Paris, men blev reddet af Diomedes, for "sådan en læge er værd et helt kompagni af soldater". Det skete på et tidspunkt, hvor det så sort ud, ifølge Homer: "Væk er Machaon og væk Podaleirios, lægerne iblandt os – såret tror jeg, den ene som døjer med skaden i teltet, og som nu selv har behov for at finde en duelig læge; ude på sletten kæmper den anden mod Troernes stridsmænd." Og så måtte den lægekyndige Akilleus selv træde til. (Det er måske ikke overraskende, at den (også) lægeuddannede Linné greb til dette lægeforbillede, da han skulle navngive denne måske mest spektakulære europæiske sommerfugl (og dens nære slægtninge)).

Slægtsnavnet ***Papilio*** (Linnaeus 1758), som gælder for denne og de tre næste arter, er forklaret ovenfor. Det var oprindelig betegnelsen for langt flere arter.

saharae (Oberthür 1879) – Navnet refererer til 'lokaliteten' i Sahara.

hospiton (Géné 1839) – Navnet refererer – på latin - til ordet *hospes* som betyder gæstevenskab og gæstfrihed som en tjeneste, man gør en fremmed (en hospitant) herunder pleje af nødlidende og syge, og på denne måde indskriver det sig i traditionen fra *machaon* og *podalirius* (se disse).

alexanor (Esper 1799) – var søn af *Machaon*, og var også med i krigen mod Troja. Han var som alle græske krigere farvestrålende klædt og udstyret med hjelm, skjold og benskinner i skinnende kobber og bronze.

podalirius (Linnaeus 1758) – var *Machaons* lillebror, og var også med ved Troja som læge og soldat.

Slægtsnavnet ***Iphiclides*** (Hübner 1819) for denne og den næste art er afledt af navnet på Heracles' halvbroder *Iphicles* – ham, der ikke var søn af Zeus, som Herakles var det.

feisthamelii (Duponchel 1832) – Navnet refererer til en entomolog, den franske baron og officer Feisthamel (1791-1851).

Parnassiinae (Duponchel 1835) - Navnet refererer til Parnassosbjerget, oven over Delfi, som var musernes hjem.

polyxena (Schiffermüller 1775) – var den yngste datter af kong Priamus af Troja og søster til *Cassandra* (se denne). Hun blev ofret ved krigens afslutning af Akilleus' søn Neoptolemus på Akilleus's grav som en sidste hævn for hans død, og for at give grækerne god vind hjem. Hun siger til ham lige inden: ""Grib da den chance du har til på ny at la fyrsteblod flyde! Nu ingen tøven! Begrav dit sværd i mit bryst eller strube" – hermed flænged hun kjolen og blotted sit bryst og sin strube … Ingen undtagen hun selv kunne holde sin tåre tilbage. Præsten selv, Neoptolemus græd og ville kun nødig stikke sit sværd i det bryst som hun frivilligt rakte imod ham." (Homer).

Slægtsnavnet ***Zerynthia*** (Oschenheimer 1816) for denne og de fem næste arter er navnet på Afrodites hellige by og tempel i det nordøstlige Grækenland.

cassandra (Geyer 1828) - var datter af kong Priamos i Troja, søster til *Polyxena* og Hector, "den pige, der lignede Kypris" (dvs. Afrodite). Hun var god til at spå men svigtede Apollons kærlighed, og da han havde lovet hende spådomsgaven, blev det nu med den tilføjelse, at hendes spådomme aldrig ville blive troet. Derfor tog ingen hendes forudsigelse om Trojas undergang alvorligt, som Homer skriver "man ved dog aldrig med kvinder".

Hun blev skændet i Athenes tempel ("Cassandra blev slæbt efter håret med sine arme strakt bedende op imod himlen") af den græske kriger Ajax, da Troja brændte og siden ført tilbage til Grækenland af sejrherren Agamemnon blot for at blive dræbt sammen med ham og hans mænd af hans kone Klytamnestra og hendes nye elsker Aigistos – som begge senere blev dræbt af Agamemnons søn *Orestes* (se denne) som en hævn. Det hører med til historien, ifølge Aischylos, at det hele blev forudsagt af Cassandra ved hendes ankomst til Argos sammen med Agamemnon – selvfølgelig igen uden blive troet.

rumina (Linnaeus 1758) – var en romersk gudinde for amning af spædbørn. Ruma betyder 'bryst' eller 'den nærende' jf. myten om Romulus og Remus, der blev reddet af en hunulv.

cerisy (Godart 1824) – Navnet forbindes med planten 'kirsebær' men refererer her til den franske entomolog Louis Lefèbvre de Cérisy (1798-1867).

cretica (Rebel 1904) – Navnet refererer til lokaliteten for arten på øen Kreta.

apollinus (Herbst 1798) – Apollinos Rhodios var en græsk digter fra 300-tallet, som skrev om argonautertoget (se under *Ino*, *Hecate* og *Argus*), men navnet er oprindeligt afledt af *Apollo* som 'den lille *apollo'* (se denne).

Slægtsnavnet ***Archon*** (Hübner 1822) for denne art er det græske ord for 'den første til at lede', som blev brugt ved religiøse, militære og andre offentlige anliggender i diverse bystater.

apollo (Linnaeus 1758) – den fløjtespillende, uforlignelige bueskytte, Apollon, guden for digtning, musik, læge- og spådomskunst, som også står for mådehold, filosofi og matematik, blev født på Delos, men hans helligdom er i Delphi med oraklet. Han er søn af Zeus og Letho og tvillingesøster til Artemis, jagtens gudinde. Deres dyr er delfinen og den hvide ravn. Artemis er sølv mens Apollon er guld, og der var guldglans over Apollons fødsel, kobberhimlen glødede. Hans hellige tal er 7 (7pletter). Han identificeres ofte med solen, kører af og til selv solvognen og har tilnavnet Phoebus, 'den glødende', og han fastholder nidkært den traditionelle blodhævn – deraf måske også de røde pletter. Måske skyldes det dog også, at han en gang blev ramt af Eros/Amors/Cupidos pil – "smedet af strålende guld … tværs gennem Phoebus's liv så den satte sig dybt i hans rygrad", dengang han blev (gjort) forelsket i *Daphne*, mens pilen til hende fra Eros var med en blyklump, der afviste kærligheden. Apollon blev i hvert fald ramt af kærlighed: "Ligesom halm efter høst står i flammer på marken og gærder bryder i lue, når folk på vejen kommer for tæt på med deres fakkel i brand eller kaster den fra sig ved daggry, sådan går guden i flammer, hans hjerte fortæres af ilden" ifølge Ovid (se også under *daphne*).

Underarten *atrides* i Sydgrækenland med gul-orange pletter i stedet for røde refererer til Atreus' slægt, bl.a. de to blonde brødre Agamemnon og *Menelaos* (se denne).

Slægsnavnet ***Parnassius*** (Latreille 1804) for denne og de to næste arter refererer til det hellige bjerg ovenover Delfi med Apollons helligdom. Bjerget var musernes hjem. (Arten *apollo* fik af Linné oprindelig slægtsnavnet *Papilio* sammen med en række andre arter).

phoebus (Fabricius 1793) – var navnet på solen – og guden for denne - og det betyder 'den glødende' eller 'den strålende'. Hans metal var guldet. Phoebus var også Apollons tilnavn, når han af og til overtog opgaven med at køre solvognen hen over himlen. Eller når han bliver forelsket og bryder i brand (se under *apollo*). (Apollons tvillingesøster Artemis fik tilnavnet *'phoebe'* – den kvindelige og knap så strålende - form).

mnemosyne (Linnaeus 1758) – var erindringens gudinde (navnet betyder 'hukommelse' – en ren flade at skrive på), hun var en af titanerne med Gaia som mor og Uranos som far. *Mnemosyne* blev selv mor – med Zeus - til de ni muser. Hun var som lille ret fjollet og dum, men blev klogere og klogere og mere kompetent, efterhånden som hun huskede ting.

Underarten *athene,* fra bl.a. Parnassos (med særlige postdiskalpletter på undersiden), refererer til den intellektuelle og stolte gudinde Pallas *Athene*, som blev født ud af Zeus' hoved med strålende blank hjelm, skjold, spyd og det hele, dengang Hefaistos med sin

økse måtte hjælpe Zeus af med en voldsom hovedpine. Rygtet ville vide, at hun nok var resultatet af en forening mellem Zeus og *Metis* (se denne), inden *Metis* i forsøget på at undvige Zeus' forfølgelse fik skabt sig om til den flue, Zeus alligevel slugte, da han i jagten havde skabt sig om til et firben. Mens *Athene* således kom til verden med hjælp af Hefaistos, forblev *Metis* inde i Zeus' hoved som hans rådgiver og sunde fornuft.

Pieridae (Swainson 1820) – Pieriderne var de ni døtre af kong Piereus, som udfordrede museme – de ni døtre af Zeus og *Mnemosyne* - til en sangkonkurrence. Det var klart hybris (overmod) at udfordre guderne på den måde og blev straks straffet af Zeus: De blev forvandlet til skrattende fugle af forskellig slags: "Således Musen; der lyder en susen af vinger i luften og der er hilsende stemmer, der høres fra træernes toppe … Fugle var det, tre gange tre, deroppe i løvet, sorgfulde ved deres lod." - ifølge Ovid. En anden fortælling er, at navnet Pieriderne bruges om museme selv, idet det refererer til navnet på deres fødested - en særlig skråning på bjerget Olympos.

Pierinae – (Duponchel 1835) (den første underfamilie)**.**

crataegi (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til værtsplanten, plantefamilien tjørn.
Slægtsnavnet ***Aporia*** (Hübner 1819) for denne art er det græsk-filosofiske ord for 'en uløselig gåde', som anvendes af både Platon og Aristoteles, og som betyder: et sted, hvor der 'ingen passage er'. Måske refererer det til vanskelighederne med at indplacere arten i den gængse systematik, da den synes at ligge et sted mellem Papillionidae og Pieridae.

brassicae (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til værtsplanterne, forskellige slags kål og korsblomster.
Slægtsnavnet ***Pieris*** (Swainson 1820) for denne og de næste 9 arter er afledt af Piereus, som var far til *Pieriderne* (se *Pieridae*).

cheiranthi (Hubner 1808) – Kentaureren Cheiron var angiveligt søn af Kronos (dvs. Zeus's far), altså én af titanerne, og havnymfen Fylira. Han specialiserede sig i lægegerning – og meget andet. Han oplærte både Asklepios og Akilleus i lægekunsten og – ikke mindst – var han sandsynligvis den, der lærte Dionysos at lave vin.

rapae (Linnaeus 1758) – Navnet fører tilbage til værtsplanterne roer og andet af korsblomstfamilien.

mannii (Mayer 1851) – Navnet refererer til en tysk entomolog Johann Mann (1804-1889).

ergane (Geyer 1828) – betyder 'arbejder' og er et andet navn, eller et tilnavn, for gudinden Athene, den intellektuelle, stolte – og kyske - som beskytter håndværket og arbejdet: Hun væver, laver keramik og arkitektur og instruerer mennesker i at gøre det samme.

napi (Linnaeus 1758) – På græsk betyder 'Nape' en skovklædt dal, og navnet angiver dermed en form for lokalitet for arten. På latin henviser navnet til roer og andre af korsblomstfamilien, som er artens værtsplante.
Navnet på underarten *atlantis* i Marokko og Atlasbjergene refererer til lokaliteten og til Atlas selv. Og så var *Atlanteia* en Libysk Dryade (en ånd knyttet til træer og skove).

balcana (Lorkovic 1970) – Navnet refererer til artens lokalit Balkan.

segonzaci (le Cerf 1923) – Navnet refererer til den franske officer Marquis de Segonzac.

bryoniae (Hübner 1806) – Navnet stammer fra det græske 'bryo', som betyder 'kraftig og hurtig vækst'. Det henviser til artens vilde værtsplanter.

krueperi (Staudinger 1860) – Navnet refererer til den tyske entomolog T. J. Krüper (1829-1917).

edusa (Fabricius 1777) – var den romerske gudinde for dyrkning, ernæring og spædbørn – svarende til grækernes Demeter.

Slægtsnavnet ***Pontia*** (Fabricius 1776) som gælder for de næste fire arter, refererer til Pontos, som var Gaias' første sønner, skabt ved partogenese, med guden for det dybe hav, *Pontos*, i spidsen. *Pontia* var også én af de græske betegnelser for Sortehavet og navnet på det tidligere kongerige i det nordlige Lilleasien/Tyrkiet – 'Mithridaternes Pontiske rige'.

daplidice (Linnaeus 1758) – var ifølge nogle kilder (men ikke Apollodoros) én af Danaiderne, som dræbte deres uønskede ægtefæller/fætre på bryllupsnatten (se *Danainae*). Dice/Dike var iøvrigt gudinde for bl.a. gode love og retfærdighed.

chloridice (Hübner 1808) – Én af 'oceaniderne' – dvs. efterkommere af den helt oprindelige havgud Oceanos - hed Chloris, som i øvrigt betyder 'grønlig'.

callidice (Hübner 1800) – Navnet betyder 'den smukke gudinde'. Callidice var -

1) måske, den dronning af Thesprotia, som giftede sig med Odysseus (efter dennes rejse) og sammen med ham fik sønnen Polypoetes, som senere herskede over dette rige.

2) Navnet optræder også som en af de 50 danaider (se under *danaidae*). Hun blev tvangsgift med fætteren Pandion (som hun så myrdede).

3) Endelig kan det også være den eleusiske prinsesse, som var søster til bl.a. Clecidice, Callithoe og Demo i Homers hymne til Demeter, guden for landbrug, ernæring og jordens frugtbarhed. Dike/dice betyder i øvrigt 'retfærdighed' og har endda sin egen gud med dette navn.

simplonia (Freyer 1829) – Navnet refererer til en lokalitet for arten, til Simplonpasset, ifølge navngiveren Freyer.

Slægtsnavnet ***Euchloe*** (Hübner 1816) til denne og de efterfølgende 15 arter betyder på græsk 'den gode eller smukke grønne' som refererer til den mønstrede grønne bagvingeunderside og dermed angår arternes fremtræden. Cloe var iøvrigt tilnavn til dyrkningsgudinden Demeter.

glauconome (Klug 1829) – Navnet stammer fra græsk og betyder 'den smukke grønne knop' eller 'den, der bor i det grønne'. *Glaukonome* var én af de 50 døtre, neriderne, af havguden Nereus ('neros' betyder 'våd') og nymfen *Doris* (se denne).

ausonia (Hübner 1803) – Auson er den gamle græske betegnelse for Syditalien, som går tilbage til den Auson, som angiveligt var Odysseus' søn med Kalypso, som slog sig ned dér, og hvis slægt siden befolkede området - "bag ved Janus's tempel boede Ausoniske Nymfer og havde en kvægende kilde." – skriver Ovid.

crameri (Butler 1869) – Navnet refererer til en hollandsk entomolog Pieter Cramer (1721-1776).

melanochloros (Röbner 1907) – Navnet er sammensat af de græske ord for 'sort' og 'grøn' og går dermed på artens sorte og grønne mønstre på hvid baggrund. Arten blev tidligere anset for underart til *crameri* (se denne).

insularis (Staudinger 1861) – Navnet refererer til navnet for lokaliteten – øerne Korsika og Sardinien.

tagis (Hübner 1804) – betyder 'elsket' eller 'hører til' på græsk. Tagus/tagis var en flod i Spanien (senere Tajo), hvor der i oldtiden kunne udvaskes guld.

Underarten *atlasica* fra Marokko refererer til lokaliteten Atlasbjergene, i sidste ende til titanen Atlas selv.

falloui (Allard 1867) – Navnet refererer til den franske entomolog J. F. Fallou (1812-1895).

belemia (Esper 1800) – Navnet refererer til Belém-området i Portugal, hvor arten forekommer.

grancanariensis (Acosta 2008) – Navnet refererer til lokaliteten, øen Gran Canaria.

pechi (Staudinger 1885) – Navnet refererer til den ungarske entomolog W. Pech (1876-1965).

hesperidum (Rothschild 1913) – Navnet er afledt af *hesperiderne* (se disse), der boede i aftenlandet, hvor solen gik ned, hvor titanen Atlas holdt himmelhvælvingen og hans tre døtre vogtede de gyldne æbler.

eversi (Stamm 1963) – Navnet refererer til den tyske entomolog A.M.J. Evers (1918-1998).

charlonia (Donzal 1842) – Navnet refererer til en fransk dame med navnet Charlotte.

bazae (Fabriano 1993) – Navnet angiver en lokalitet, en region, for arten i Spanien.

penia (Freyer 1851) – er den græske gudinde for fattigdom og nøjsomhed. *Penia* betyder 'mangel'.

cardamines (Linnaeus 1758) – På latin refererer navnet til artens foderplante (Cardamines pratensis, i Danmark lever den på løgkarse). Det danske navn *'aurora'* for denne art er den latinske version af den græske gudinde for morgenrøden *Eos* (Pallantias Aurora), med safransløret i den rosenfingrede dagning. *Eos* er søster til solen (Helios/Phoebus) og månen (*Selene/Luna*). Ovid skriver: "Så såre Aurora i morgen kører en ny dag frem med sit safranstrålende forspand, fortsætter vi vores dont. Nu er Phoebus midt i sin bane, brænder så varmt, at jorden på marken sprækker i heden." – det er jægeren *Actaeon* (se denne) der styrer sit jagtselskab i denne fortælling hos Ovid.
Slægtsnavnet ***Anthocharis*** (Linnaeus 1758) for denne og de følgende fire arter er sammensat af 'anthos' og 'charis' som på græsk betyder 'blomsterynde' og refererer til arternes graciøse flugt.

euphenoides (Staudinger 1869) – Navnet betyder 'ligner *Eupheme'*, som igen refererer til den græske gudinde for ros og veltalenhed (eu: god, phemi: tale) (se under *Eupheme*).

belia (Linnaeus 1757) – er et både spansk og et hebraisk pigenavn, som betyder 'guds løfte'.

gruneri (Herrich-Schäffer 1851) – Navnet refererer til en (tysk?) entomolog med efternavnet Grüner.

damone (Boisduval 1836) – Daimone/daemone betyder 'den personifiserede guddommelige ånd' dvs. en personlig, vejledende, iøvrigt venligtsindet ånd. Den latiniserede form '*Damon'* (se denne) betyder: 'at tæmme og kontrollere'.

eupheme (Esper 1804) – var den græske gudinde for ros, opbakning, veltalenhed og triumf. Hun bliver i nogle fremstillinger nævnt som en af Kariterne/Gratierne, og har derfor tre søstre: Eukleia (godt rygte), Euthenia (trivsel og fremgang) og Philiphrosyne (velkomst og glæde). Andre steder optræder navnet som en nymfe/najade fra bjerget Helikon.
Slægtsnavnet ***Zegris*** (Boisduval 1836) refererer til en litterær maurisk figur/familie fra Granada i 14-hundredtallet. Granada ligger tæt på én af artens lokaliteter.

evagore (Klug 1829) – er en havnymfe, som optræder elegant og højlydt/tydeligt. Hun er én af de 50 døtre af havguden Nereus og nymfen *Doris* (se denne).
Slægtsnavnet ***Colotis*** (Hübner 1819) for denne art er græsk for et beskåret eller begrænset øre ('kolos' og 'otis') og går angiveligt på bagvingernes udseende.

Coliadinae (Swainson 1827) Navnet på denne underfamilie og slægtsnavnet på de første 12 arter, ***Colias*** (Fabricius 1807), er afledt af det græske *colias/kolias*, som var et tilnavn til kærlighedsgudinden Afrodite – og iøvrigt også betegnelsen for Attikahalvøen med Athen, hvor der lå et tempel for hende.

phicomone (Esper 1780) – er en af Danaiderne - de 50 søstre, døtre af kong Danaus - som dræbte deres uønskede ægtemænd/fætre på bryllupsnatten, og derfor blev straffet med at skulle fylde et bundløst kar i underverdenen (se *Danainae*).

nastes/werdandi/tyche (Böber 1812) – Nastes optræder som karernes anfører fra Milet i krigen ved Troja på troernes side. Han optrådte "guldsmykkeprydet i krig som var han et pigebarn – tåben som ingen guldsmykker kunne befri for en ynkelig ende." Han blev dræbt af Akilleus, som tog guldet og styrtede *Nastes* i floden (Homer). *Verdandi* (Zetterstedt

1840) var en af de nordiske norner, navnet betyder 'nutiden'. *Tyche* var den græske gudinde for held, lykke og fremgang. Navnene har gennem tiden alle været anvendt om denne nordskandinaviske art, som i dag kaldes *tyche werdandi*, mens *nastes* findes i Nordamerika og nominatformen *tyche* findes i Sibirien.

hecla (Lefebvre 1836) – refererer til den nordiske dødsgudinde Hel, og forbundet med hende blev den islandske vulkan *Hecla* opfattet som porten til det glødende helvede eller underverdenen.

palaeno (Linnaeus 1761) – *Palaino* var en af neriderne, dvs. havnymferne som var døtre af havguden Nereus og nymfen *Doris* (se denne). Alternativt stammer navnet fra *'Pallene'*, som var datter af titanen Alcyoneus, eller fra den *Pallene*, som var den smukke og graciøse datter af kong Sithon i Makedonien, som måtte se alle sine bejlere blive dræbt af hendes far, fordi han krævede, at de skulle besejre ham, før de kunne gifte sig med hende. Da der så kom en mand (Clitus), hun virkelig ønskede at gifte sig med, tog hun sagen i egen hånd – nogle mener hun dér allierede sig med vinguden Dionysos (og vinen) – og fiksede faderens stridsvogn. Den vestlige af de tre makedonske halvøer, som i dag kaldes *Kassandra* (se denne), var tidligere opkaldt efter *Pallene*.
Palaeno har et par underarter – *europome* og *europomene* (hhv. gule forvinger i Lapland og mørke skel på bagvingeundersiden ved store højder) – som refererer til gudinden *Europa*, som Zeus forførte. Formodentlig var netop de to udkommet af den forførelse: Europa legede en eftermiddag på en dejlig blomstereng i det nuværende Tyrkiet og så dér en stor, smuk, hvid tyr. Hun satte sig op på tyren, som straks løb mod Vest, mod de græske øer og dernæst mod syd ned til Kreta, og lige netop Kreta var det eneste sted hendes ulykkelige familie ikke ledte efter hende i tiden, der fulgte. I mellemtiden fik hun også tre sønner med Zeus/tyren, hvoraf Minos kom til at spille en væsentlig rolle for grundlæggelsen af den minoiske kultur på Kreta, inden han sammen med Sarpendon og Rhadmantys blev dommer i underverdenen. *Minois* er også familienavnet på *dryas* (se denne).

chrysotheme (Esper 1761) – var en datter af Agamemnon, som Odysseus lovede som en kostelig medgift til Akilleus, hvis han ville have hende og dæmpe den vrede, der fik ham til at melde sig ud af kampene ved Troja. Lovningen omfattede bl.a. prægtige byer, frodige enge med vinranker og hornkvæg, sandede strande med adgang til hav. Chryse er også en by på Lilleasiens kyst, hvor grækerne havde plyndret på vejen til Troja og hvorfra *Briseis* stammer (se denne). Der var dog også en *Chrysothemis*, som var halvgud for høstfesten.

aurorina (Herrich-Schäffer 1850) – er et latinsk kvindenavn, som betyder 'morgengry' eller 'solopgang', og går dermed på artens fremtræden.

myrmidone (Esper 1781) – *Myrmidonerne* ('myrerne') var stærke og gode krigere, som kæmpede ved Troja for grækerne under ledelse af Akilleus og Patroklos: "i en sværm for de frem som hvepse fra boet på stien", siger Homer. Deres konge var Peleus, Akilleus' far. Som alle græske krigere var de farvestrålende og i skinnende rustninger og hjelme. Deres oprindelse skyldes en drøm kong Oinone fik: Efter endnu et sidespring fra Zeus hævnede Hera sig på Oinone ved at skabe misvækst i kongedømmet, som nu netop blev ledet af frugten af dette sidespring, kong Aiakos. Aiakos bad derfor sin far Zeus om atter at fylde det nu øde og tørre land med beboere lige så talrige som de myrer, der kravler op ad træerne, specielt Zeus' hellige træer, egene. Derefter så han i drømme en hel byge af myrer, der dryssede ned fra egene, vokse i længde og bredde, miste den sorte farve og antage menneskeform. Da han vågnede, så han en stor skare mænd, der nærmede sig, og regn, der strømmede fra himlen og gjorde landet frugtbart igen.

hyale (Linnaeus 1758) – er det græske ord for 'nymfe' eller 'klar/gennemsigtig', 'krystal', og nymfen *Hyale* var en af Artemis' hjælpere, den gang hun tog bad i kilden efter en anstrengende jagt – og blev beluret af *Acteon*, der mere eller mindre 'tilfældigt' kom forbi efter sin egen jagt (se under *Acteon*).

alfacariensis (Ribbe 1905) – Navnet refererer til en lokalitet for arten (Sierra de Alfacar) i Spanien.

crocea (Geoffroy in Fourcroy 1785) – Navnet er den kvindelige form af Crocus (som arten undertiden også kaldes). *Crocus* er nymfen Smilax' ulykkelige elskede, der af guderne som svar på hans vedholdende bønner forvandles til en krokusblomst, fordi de ellers aldrig kunne mødes, når han var en dødelig og hun var en nymfe. Via safranplanten har navngiveren omtrentlig angivet artens farve. (Der var dog også en Crocale, som var pige for Artemis/Diana, og hvis opgave det var "at ordne og sætte gudindens lokker op i en knold om end hendes eget var viltert". (Ovid), men det er næppe hende, som er forlægget her). En form *helice*, som findes i hele udbredelsesområdet (hunnen er flødehvid i stedet for orange), er opkaldt efter solguden og titanen Helios. *Helice* var nu også en sunken by i bugten ved Korinth: " – nu er de dybt under havet. Og fiskeren viser turisten mure og huse der står og hælder dernede i vandet." (Ovid).

erate (Esper 1805) – Navnet betyder 'dejlig' eller 'charmerende' på græsk, men -
1) Erato var muse for lyrik og elskovsdigtning og er dermed et mere sandsynligt grundlag for navnet end den *danaide* (se disse) med samme navn, som blev tvangsgift med Bromius.
2) En *Erato* var også en af neriderne, én af de 50 døtre af havguden Nereus og nymfe *Doris* (se denne).
3) Endelig var en *Erato* en profetisk dryade knyttet til Cyllenebjerget.

florella (Fabricius 1775) – Navnet refererer måske til artens fremtoning som blomst men snarere til øen Flores, hvor den forekommer, altså til lokaliteten for arten.
Underarten *pyrene* på De Kanariske Øer (med hvid i stedet for gul grundfarve) refererer til Pyreneus, som var en konge (på græsk kaldet tyran), der forfulgte muserne: "Vild var hans færd, og hans magt var bygget på vold og på uret … Vi var på vej til Parnasset, han så os komme, og listigt lod han som om han viste os ære og sagde; "I Muser … vær dog så gode at standse! Vejret er dårligt … søg ly i min bolig"". Da uvejret var ovre og de ville gå videre, låste han dem inde – men muserne fløj bare væk, og han styrtede i sin forblindelse ned fra muren, faldt lige med hovedet med jorden "og farver den rød med sit dødsblod". (Ovid).
Slægtsnavnet ***Catopsilia*** (Hübner 1819) for denne art er græsk for 'nøgen forneden' og refererer til den sparsomme skælbesætning på vingernes underside.

rhamni (Linnaeus 1758) – Navnet stammer fra værtsplanten rhamnus, (tørstetræ), som på græsk betyder 'tornet busk eller krat' – selvom tørst nu ikke har torne.
Slægtsnavnet ***Gonepteryx*** (Leach 1815) for denne og de næste fire arter er græsk for de 'vinklede vinger' og refererer dermed til arternes særlige rundet-spidsede vingeform.

cleopatra (Linnaeus 1767) – Navnet refererer til den velkendte dronning fra Ægypten, som både var smuk og angiveligt havde 'ferskenkinder'. Hun, der havde græsk afstamning, havde også engang et krigerisk mellemværende med Grækenland, hvor hun blandede sig i et romersk opgør efter mordet på Cæsar, hendes tidligere elsker, med en mindre flådestyrke. Det gik ikke så godt; hun lykkedes kun med nød og næppe at flygte. I øvrigt optræder der også en *Kleopatra* som en græsk/makedonsk prinsesse, datter af Philip II og søster til Alexander den Store, som giftede sig med Perdikkos. Der var også en *Cleopatra*, som var datter af prins *Idas* og prinsesse Marpessa. Og blandt Danaiderne (se *Danainae*) var der hele to med det navn. Endelig var prins *Meleagros* gift med en *Kleopatra* (se under *Atalanta*), så det har på ingen måde været noget sjældent græsk kvindenavn.

cleobule (Hübner 1825) – Navnet er græsk for en kvinde med 'strålende rådgivning' eller som er 'berømt for sin visdom'. Den mest kendte med det navn var Cleobule fra Lindos, som

både var digter, filosof og komponist. Hun var særlig berømt for sine gåder. Arten blev som den følgende tidligere opfattet som en underart til *cleopatra* (se denne).

maderensis (Felder 1862) – Navnet refererer til artens lokalitet, øen Madeira.

farinosa (Zeller 1847) – Navnet refererer til artens *melede* fremtoning (farina betyder 'mel' på latin).

Dismorphiinae *(Hübner 1816*) - Navnet er græsk for 'dobbeltformet' og refererer til ligheden mellem for- og bagvingerne. Det kan dog også angå forskellene mellem første og andet kuld, som er relativt fremtrædende for disse arter. (Endelsen '-iinae' angiver her, som iøvrigt, at der er tale om en underfamilie).

sinapis (Linnaeus 1758) – Navnet er gammelt græsk for sennep, og refererer dermed til værtsplanten.

Slægtsnavnet ***Leptidea*** (Bilberg 1820) for denne og de næste 4 arter er græsk for 'tynd eller spinkel' fremtoning.

juvernica (Williams 1946) – Navnet refererer til det romerske ord for Irland, Juverna/Iuverna. Williams, der som den første beskrev denne som en underart til sinapis, fandt den over hele Irland.

reali (Reissinger 1989) – Navnet refererer til den franske entomolog Pierre Réal (1922-2009).

morsei (Fenton 1881) – Navnet refererer til den amerikanske zoolog E. S. Morse (1838-1925).

duponcheli (Staudinger 1851) – Navnet refererer til den franske entomolog P. J. Duponchel (1774-1846).

Lycaenidae (Leach 1815) – Navnet på denne familie er afledt af det græske Lycaena (Fabricius 1807) som både betyder 'hunulv' og 'ulvelignende, hurtig og jagende flugt'.

Aphnaeinae (Hübner 1819) – Navnet på denne underfamilie, som på græsk betyder 'rig' eller 'velhavende', er afledt fra navnet på kong Apanaeus, som var kendt for sin overvældende rigdom. Det refererer dermed til arternes guld- og sølvskinnende pletter på vingeundersiderne.

zohra (Donzel 1847) – Navnet er af arabisk og persisk oprindelse, hvor det betyder 'strålende'; det bruges fx også om planeten Venus (Zohreh).

Slægtsnavnet ***Cigaritis*** (Riley 1925) for denne og de næste fire arter er afledt af det græske 'kigaros', som henviser til små insekter som fx græshopper.

monticola (Riley 1925) – Navnet, som på latin betyder 'bjergbo' refererer til artens lokalitet i de marokkanske Atlasbjerge. Oprindelig var arten klassificeret som en underart af *zohra*.

siphax (Lucas 1849) – Navnet refererer oprindeligt til en numidisk/algiersk konge ved navn Syphax som var romernes modstander i den anden puniske krig. Der findes også en tunesisk by, Sfax, som er opkaldt efter ham, og dermed refererer navnet til en lokalitet for arten.

allardi (Obertühr 1909) – Navnet refererer til den franske entomolog Vincent Allard (1921-1974).

acamas (Klug 1834) – Navnet betyder 'utrættelig' på græsk'.

1) Akamas var konge over thrakerne ved Hellespont i krigen ved Troja på troernes side. Han var ung og 'så skøn som en guddom'. Han blev dræbt af arkaiernes Ajas.

2) En anden fortælling placerer navnet som en søn af Theseus og som en af de græske helte ved Troja. Han blev bl.a. sendt ind i byen for at forhandle frikøb af den skønne *Helena*. Han var også med i træhesten, hvormed Odysseus besejrede Troja, og hans bror var *Elpenor*, der kæmpede og rejste med Odysseus – og omkom i en brandert (se under

Circe). I øvrigt dannede han par med *Laodice* (se denne), der var datter af kong Priamos i Troja (hvad der igen placerer ham på trojanernes side – men måske netop forklarer hans rolle som gesandt? Eller også var *Laodice* bare en slags krigsbytte, han fik med sig hjem?

myrmecophilia (Dumont 1922) – Navnet betyder 'myreven' på græsk og refererer dermed til artens symbiotiske relation til myrer, som vi fx også kender fra *arion* og *alcon* (se disse). Det tidligere slægtsnavn ***Apharitis*** (Riley 1925) for arten er angiveligt afledt af det græske ord 'aphros', som refererer til 'havskum' og videre derfra til gudinden Afrodite (den skumfødte, se også *afra/phegea*).

Theclinae (Swainson 1831) - Navnet på denne underfamilie er afledt af det græske 'Thecla', som betyder 'guds pragt' og går dermed på arternes fremtræden. Det var også navnet på en prominent kvindelig kristen martyr fra det første århundrede, som fremstilles med rød klædedragt på gylden baggrund.

betulae (Linnaeus 1758) – Navnet refererer hvad man har troet var artens værtsplante, birk. Den er dog næppe i Danmark fundet på andet end slåen eller mirabel og andre af Prunus-familien.

Slægtsnavnet ***Thecla*** (Fabricius 1807) for arten er forklaret ovenfor.

livia (Klug 1834) – I den hebraiske tradition betyder navnet 'løvinde'. Som romersk-latinsk navn er det afledt af Olivia, som refererer til oliventræet, eller er forbundet med kejser Augustus' magtfulde kone med dette navn, hvor det samtidig signalerer 'blå' eller 'misundelse'.

Slægtsnavnet ***Deudorix*** (Hewitson 1863) for arten er angiveligt designet til at se 'klassisk' græsk-latinsk ud, mens den nærmere betydning fortaber sig i tåge.

quercus (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til værtsplanten, eg.

Slægtsnavnet ***Favonius*** (Sibatani & Shutilto 1942) for arten refererer til romernes gud for 'en mild brise fra Vest'- svarende til den græske Zephyr - der bl.a. kunne give forårets vækster væde. Oprindelig var slægtsnavnet for denne og den følgende art *Papilio*, formodentlig på grund af den rent morfologiske 'lighed' med haler på bagvingerne.

roboris (Esper 1793) – Navnet refererer til værtsplanten roboris dvs. 'stilkeg', med det hårde ved. Romerne brugte ordet i betydningen 'fysisk kraft og fasthed'.

Slægtsnavnet ***Laeosopis*** (Rambur 1858) for arten stammer fra et 'videnskabeligtgjort' græsk ord, hvis betydning fortaber sig noget, bortset fra at det antyder en uklar asymmetri i form eller farve.

acaciae (Fabricius 1787) – Navnet refererer til værtsplanten, selv om den mest lever på blomme eller lignende (prunus), omend det til dels er et 'tornet træ', som akacietræet er det.

Slægtsnavnet ***Satyrium*** (Schwartz 1800) for denne og de efterfølgende seks arter er afledt af det græske ord Satyr, som angiver mytologiske væsener, halvguder, med hoved og ben som en gedebuk, stumpnæse, spidse ører, strithår - og hale som en hest. De var ret løsslupne og ukontrollable og optrådte som ledsagere til vinguden Dionysos og hans vilde, ofte kvindelige, tilhængere (se også *Satyridae*).

ilicis (Esper 1779) – Navnet refererer til værtsplanten, en hovedsageligt middelhavsvoksende eg.

esculi (Hübner 1804) – Navnet refererer til værtsplanten, en lavtvoksende krateg.

spini (Denis & Schiffermüller 1775) – Navnet refererer til værtsplanten, tornede buske.

w-album (Knoch 1782) – Navnet refererer til artens fremtoning, de hvidgrå tegninger på bagvingeundersiden.

pruni (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til værtsplanten, diverse blommearter, mest slåen.

ledereri (Boisduval 1848) – Navnet refererer til en entomolog, den østrigske Julius Lederer (1821-70).

rubi (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til brombær (Rubus fructicosus) som den formodede værtsplante.

Slægtsnavnet ***Callophyrys*** (Bilberg 1820) for denne og den følgende art betyder på græsk 'smukke øjenbryn', hvad der netop er karakteristisk for disse arter, når man forstørrer billedet lidt.

avis (Chapman 1909) – Navnet symboliserer frihed og lethed, som en fugl, på latin.

ballus (Fabricius 1787) – Navnet stammer fra det græske 'ballo', som betyder 'at kaste' eller 'at bevæge hurtigt', og går dermed på artens adfærd.

Slægtsnavnet ***Tomares*** (Rambur 1840) for denne og de tre følgende arter betyder på græsk 'skarp' eller 'skåret' og går dermed primært på forvingernes form. Det var dog samtidig også navnet på et kendt bjerg ved Epirus i Grækenland i nærheden af oraklet Dodona.

nogelii (Herrich-Schäffer 1851) – Navnet refererer til den tyske entomolog Stefan Nogel.

mauretanicus (Lucas 1849) – Navnet refererer til artens lokalitet, idet 'Mauretania' var den gamle latinske betegnelse for Magreb-regionen i Nordafrika.

callimacus (Eversmann 1848) – Navnet betyder på græsk 'en dygtig kæmper'. En athensk militærleder med det navn kæmpede – og faldt – i slaget ved Marathon. Der var dog også en billedhugger Callimacus, som krediteres for det korintiske søjlehoved samt en lærd digter ved biblioteket i Alexandria. Den sidste er det mest sandsynlige forlæg her.

rhymnus (Eversman 1832) – Det græske 'rhymnos' betyder 'rimed' eller 'rytmisk' og går dermed på bagvingeundersidens prikmønster. Det er dog også det klassiske navn for Uralfloden, som løber gennem en del af artens udbredelsesområde.

Slægtsnavnet ***Neolycaena*** (Nicéville 1890) angiver en (forgæves) intention (med præfixet 'Neo') om at knytte arten som repræsentant for en *ny* gruppe til familien /stammen(triben) *Lycaena* (se denne).

Lycaeninae – Navnet for denne underfamilie og slægtsnavnet for de 12 næste arter ***Lycaena*** (Fabricius 1807) er afledt af der græske *Lycaena*, som betyder 'hunulv' (lúkaina) og samtidig refererer til arternes ofte jagende flugt – samt til regionen Lycaena i Arcadien. Navnet var også et tilnavn til Zeus (Lycaeos) og til jagtgudinden Artemis/Diana.

helle (Denis & Schiffermüller 1775) – og hendes bror, Frixos, var børn af Athamas - en bror til Sisyfos og søn af vindenes gud Aiolos - og Nefele – skyen, der lignede Hera (se *centaureae*). Men da Nefele blev til et stjernebillede på himlen giftede Athamas sig igen, denne gang med *Ino*, og *Ino* lagde straks planer for at rydde de to første børn i ægteskabet – altså *Helle* og Frixos - af vejen. Hun var ellers både omsorgsfuld og hengiven – havde bl.a. ammet sin søsters *Semeles* barn Dionysos - men hun overtalte oraklet i Delfi til at sige, at drengen Frixos skulle ofres for at afhjælpe en misvækst, hun selv havde forårsaget. *Helle* ville imidlertid ofre sig solidarisk sammen med Frixos, men begge børnene blev i sidste øjeblik reddet af deres rigtige mor, Nefele, som sendte en vædder med gyldent skind, en søn af Poseidon, til at bortføre dem op i luften og hen over havet mod øst. Uheldigvis styrtede *Helle* ned i det smalle stræde Hellespontos, der betyder 'Helles hav', hvor hun druknede. Men Frixos nåede i sikkerhed helt nede i bunden af Sortehavet, i Kolkis, ofrede vædderen til Zeus og hængte skindet i krigsguden Ares' hellige lund, hvor det blev grundigt bevogtet af en drage. Det var det skind, der blev målet for Jasons begivenhedsrige men succesrige argonautertog (se også under *hecate* og *ino*). Vædderen blev i øvrigt siden til endnu et stjernebillede.

phlaeas (Linnaeus 1761) – Navnet refererer til artens fremtoning som 'ildfugl'. Det stammer fra det græske *phlego*, som betyder 'at brænde op' eller 'gløde'.

dispar (Haworth 1803) – Navnet er latin for 'uens' eller 'forskellig' og går primært på den tydelige forskel mellem han og hun med hensyn til både vingeform og prikmønster.
Underarten, eller måske snarere formen, *rutila* (Werneburg 1864) spredt i Europa (mindre, mattere og blegere end nominatformen) refererer via det latinske 'rutilus' til farven 'gul-rød', og dermed til artens fremtræden.

virgaureae (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til værtsplanten, gyldenris.

ottomana (Lefebvre 1831) – er en person fra eller repræsenterende Det Ottomanske Imperium, dvs. fra øst eller med østlig udbredelse.

tityrus (Poda 1761) – Hos den romerske digter Virgil er Tityrus den fårehyrde, som nyder at ligge på engen i skyggen af et bøgetræ. Af og til optræder han som en satyr eller et uhyre med gedekrop og vædderhoved (en mouflon). Navnet peger dermed på artens foretrukne landskab. (Tityrus er ikke at forveksle med Tityus, som var søn af urmoderen Gaia, og som ifølge Odyssén/Homer ligger udstrakt over ni tønder land i Hades med to grådige gribbe, der hakker i hans indvolde. Han havde forgrebet sig på Leto/Latonia, Zeus' søster og Apollons og Artemis' mor. Hos Ovid hedder det: "'Forbrydelsens hjem' er navnet på stedet. Tityos lå, med sin bug skåret op og blev hakket i tarmen, hen over ni tønder land.").

alchiphron (Rottemburg 1775) – Navnet er på græsk sammensat af 'alke', som betyder 'stærk/styrke' og 'phron', som betyder 'bevidsthed/forståelse'. Det var også – meget betegnende - navnet på en kendt græsk filosof og sofist: 'vores viden om tingene er altid indirekte' (fx gennem vores sanser og begreber). Han var også kendt for sine essays om liv og holdninger til forskellige slags borgere i Athen.
Underarten *heracleana* i Atlasbjergene (stor og gul-orange i stedet for violet overside) er opkaldt efter helten *Herakles*, der under en mission for at hente de gyldne æbler snød Atlas, der på hans opfordring havde hentet guldæblerne fra *hesperidernes* have. Han var den eneste der kunne det, da de var bevogtet af en drage, han havde en særlig relation til – hans tre døtre med Natten (Nyx) passede på æblehaven og styrede dragen. Herakles havde holdt himlen for atlas mens han hentede æblerne, og Atlas gik med til lige at holde himlen igen, så Herakles kunne lægge en pude ordentligt til rette på ryggen, så han selv kunne holde den, som han havde lovet Atlas (se også bl.a. *megera* og *iolas* og *admetus*). Men så stak Herakles bare af.
Underarten eller formen *gordius* fra Schweiz til Portugal (reduceret violet bestøvning og med klarere underside) refererer til den *Gordius*, som var en fattig bonde, oprindelig fra Makedonien. Han blev – nærmest ved et tilfælde – udnævnt til grundlægger af og hersker over byen Gordion, som ligger omtrent midt i det nuværende Tyrkiet. Det krævede dog involvering af Zeus i skikkelse af en ørn, der satte sig på åget i den vogn, han kørte ind i byen med. Åget blev senere bundet fast til en stolpe på torvet med en særlig knude, og den, der kunne løse knuden, skulle blive hersker over Asien. Ingen kunne løse knuden op – før Alexander den Store kom forbi … (I øvrigt fik Gordius en søn, der hed Midas – det var ham, der med Dionysos' mellemkomst kunne forvandle alt, hvad han rørte ved, til guld, og derfor risikerede at dø af sult og tørst. (Midas var også ham med æselørerne og sivene der sladrede derom, men det er en anden historie)).
Underarten *melibaeus* fra Grækenland (oversiden orange med grå bestøvning) – Navnet, som betyder 'kvægpasser', stammer fra Virgils digt om fårehyrden med samme navn, som har mistet sit land til den romerske soldat *Tityrus* – (dog nok en anden end ham, som har givet navn til arten med dette navn).

thersamon (Esper 1784) – Navnet refererer formodentlig til én af de navnkundige argonauter med dette navn, som deltog i argonautertoget med Jason for at bringe det gyldne skind tilbage til grækenland (se *ino*, *helle* og *hecate*). På engelsk hedder den 'The Hermes Cop-

per' – som refererer tilbage til guden og sendebuddet Hermes – og så selvfølgelig til artens farve.

thetis (Klug 1834) – var neriden, den sølvfodede og florlinnedklædte havgudinde og gudinden for lov og orden, som reddede Hefaistos, da han blev smidt ned fra Olympen. Han var meget grim ved fødslen, og hans mor Hera ville ikke have ham. Han landede så på Lemnos og brækkede sine ben i landingen. Som belønning for redning og pasning smedede han en pragtfuld guldkrone med røde indiske sten som en krans af roser, samt en broche til hende. Senere blev hun efterstræbt af både Zeus og Poseidon, men da de hørte, at en søn af hende ville blive stærkere end sin far – "der sætter sin far i skygge og vorder mere navnkundig" (Ovid) - fandt de det klogest at overlade hende til en dødelig. Det blev kong Peleus, men han havde svært ved at holde fast på Thetis, som hele tiden forvandlede sig for at slippe for hans favntag. En gang blev hun til et træ, en anden gang til en stribet tiger. Men til sidst lykkedes det med gode råd fra andre guder. Sønnen, der kom ud af det, blev Akilleus, der nok skulle blive navnkundig, men også blev dømt til en tidlig og voldsom død. *Thetis* befriede senere Zeus for de bånd, guderne havde bundet ham med som en straf for hans mange sidespring, men efterfølgende straffede Hera hende for dette ved at hænge hende op i himlen med gyldne reb om hvert håndled og en ambolt om benene. Derefter befriede Zeus hende, så nu stiger hun ved daggry op til bjergets top for at bede om medlidenhed med sin søn. Da Akilleus efter drabet på Hector på niendedagen nægtede at udlevere liget til Hectors far Priamos i Troja, fordi han stadig sørgede over tabet af vennen Patroklos, kaldtes *Thetis* via sendebuddet *Iris* til Zeus for at hun skulle lægge pres på Akilleus i en situation, hvor hans forudsagte død nærmede sig. Hun sørgede meget, men tog dog afsted sammen med *Iris*: "hylled sig i sin kappe, blåsort var den og mørk som intet klæde i verden. Foran gudinderne skiltes de brusende vande i havet." (Homer) – og Akilleus udleverede Hectors lig til Priamos.

phoebus (Blachier 1908) – Navnet refererer til artens fremtoning, da det betyder 'glødende eller strålende'. Det var iøvrigt Apollons tilnavn (se under *Apollo*).

hippothoë (Linnaeus 1761) – Navnet betyder på græsk 'hurtig hoppe' eller 'løbende heste'.

Hippothoë -

(1) var datter af kong Pelias i Iolkos og knyttet til den vingede hest Pegasus, som mentes at overleve på strandtornens orange bær, der gav den en særlig styrke.

(2) var en af de 50 nerider, døtre af havguden Nereus og havnymfen *Doris* (se denne). Navnets græske reference til heste betyder i denne maritime havnymfe-sammenhæng 'bølger', - det var en almindelig litterær talemåde i den forbindelse. (Navnlig Linné var glad for at navngive arter efter neriderne, men han kan selvfølgelig godt have gjort en undtagelse her).

Underarten *eurydame* (Hoffmannsegg 1806) i Schweiz (hannens overside uden violet skær og hunnen ensartet brun) refererer formodentlig til den Eurydamas, som var en af bejlerne til Odysseus kone Penelope i hans lange fravær. Han endte med at blive dræbt af den hjemvendte Odysseus inde i 'gildesalen' – spiddet af hans lanse - (Odysseus var ikke nogen hyggeonkel, navnet betyder 'hademanden', han er måske nok en helt og meget snild, men folk dør konsekvent omkring ham, så der var ikke noget at sige til, at han skulle en tur omkring dødsriget for at træffe gamle venner og fjender). Inden da havde Eurydamas tilbudt Penelope to muntert glimtende ørenringe med perler sat i tre rækker på hver som en brudegave.

candens (Herrich-Schäffer 1844) – Navnet refererer til artens fremtoning; det er latin for 'den varmt glødende' eller 'skinnende'.

Polyomatinae (Latreille 1804) – Navnet på denne underfamilie er afledt af det græske ord 'Polyommatos', som betyder 'mangeøjet'.

boeticus (Linnaeus 1767) – refererer til den romerske provins Baetica, nu Andalusien.

Slægtsnavnet ***Lampides*** (Hübner), refererer til den ene af de to heste, der trak solvognen over himlen for morgenrødens gudinde Eos (hestene hed *Lampos* og Fäeton, og -pides angiver, at den er efterkommer af Lampos). Det var den samme hest, som Herakles skulle hente som én af sine 12 opgaver. Ordet betyder iøvrigt 'fakkel' eller 'skinnende lys' på græsk, og navnet går dermed på artens fremtræden.

pirithous (Linnaeus 1767) – betyder 'at løbe omkring'. *Peirithoos* var konge af lapitherne, ven af Theseus og kæmpede med ham mod kentaurerne, da kentauren Eurytion og flere andre i fuldskab forløb sig mod hans brud til bryllupsfesten. Kentauren Petraeus forsøgte at skaffe sig et våben ved at rive et egetræ op med rode "men i det samme kommer Pirithous' spyd og spidder ham tværs gennem både brystet og stammen … Lycus skal da være dræbt af Pirithous' modige hænder ligesom Chromis. Men ingen af dem gav dog deres drabsmand så stor hæder som Dictys og Helops … et spyd, der skabte passage fra tinding til tinding" – beretter Ovid om denne 'hændelse'. *Pirithous* forsøgte siden en gang at bortføre *Persephone* fra Hades, men blev af *Perséphones* trolddom gjort stum og sat på 'glemselens stol' af sten ved indgangen til dødsriget, hvor han voksede fast og sad i nogle år, forøvrigt sammen med Theseus, indtil Herakles kom forbi og rev ham løs – men uden bagdel, for den hang fast i stenen. Han deltog siden i argonautertoget efter det gyldne skind, da han som efterkommer/stedsøn af Ixion (se under *Dia*) og medbortfører af *Helena* på en måde var skyld i hele 'affæren' om Troja, der dannede oplæg til togtet. Han og Theseus havde ikke altid været venner. Engang forsøgte *Peirithoos* at stjæle Theseus' kvæg ved Marathon – i øvrigt det sted, hvor Minotaurus som ung i den grad mistrivedes, inden han blev sendt tilbage til Kreta og ned i labyrinten. Theseus sendte så en mindre hær imod ham, men de besluttede så, at det nok var bedre at være venner end fjender.
Slægtsnavnet ***Leptotes*** (Scudder 1876) for denne og den følgende art er det græske ord for 'tynd' og refererer til den smalle krop.

webbianus (Brullé 1839) – Navnet refererer til den britiske botaniker og entomolog P. B. Webb (1793-1854).
Det tidligere slægtsnavn *Cyclyrius* (Butler 1897) (tidligere endnu: *Cacyreus*) betyder på græsk 'cirkel' (kyklos), og går dermed på ringmønsteret på artens vingeundersider. Efter mere grundige genetiske undersøgelser for nylig er navnet så endnu en gang blevet ændret.

balcanicus (Freyer 1845) – Navnet refererer til lokalitet/område for arten.
Betydningen af slægtsnavnet ***Tarucus*** (Moore 1881) for denne og de to følgende arter er uklar, og det er i den henseende en ret typisk 'konstruktion' af Moore, men arterne kaldes også de blå Pjerrot-arter på grund af oversidernes grundfarve og undersidernes lighed med denne komediefigurs sminke.

theophrastus (Fabricius 1793) – Navnet betyder på græsk 'guddommelig tale' eller 'én der taler som en gud'. Thoephrastus var den filosof og botaniker, der videreførte arbejdet med diverse skrifter, forvaltning af biblioteket og som leder af skolen Lyceum i Athen efter Aristoteles' død.

rosaceus (Austaut 1885) – Navnet betyder på latin 'skabt af roser', sandsynligvis på grund af det svage rosa skær hen over det blå.

otis (Fabricius 1787) – Navnet betyder på græsk 'øre' eller 'én der hører godt', og er måske valgt på grund af bagvingeundersidens lighed med tegningen af et øre.
Slægtsnavnet ***Zizina*** (Chapman 1910) stammer måske fra det slaviske zizina, der angiver en forbindelse med naturen, specielt med dale og floder, og går i så fald på lokaliteter for arten, men generelt anses det for at være en ren konstruktion. (Arten var tidligere klassificeret som en Tarucus).

marshalli (Butler 1898) – Navnet refererer til den britiske entomolog og officer Sir Knox Marshall (1871-1959).

Slægtsnavnet ***Cacyreus*** (Butler 1898) for denne art er valgt primært for at finde/konstruere et alternativ til det oprindelige navn *Hyreus*, som er knyttet til en fugl.

ubaldus (Stoll 1782) – betyder på germansk: 'frimodigt sind'.

Slægtsnavnet ***Azanus*** (Moore 1881) for denne og den følgende art er en latiniseret konstruktion med uklar betydning, dog muligvis afledt af Azania. som var grækernes navn for regionen syd for Sahara, hvor arten forekommer.

jesous (Guérin-Méneville 1849) – Ifølge navngiveren refererer navnet til generalen med dette navn for Oubie-hæren, der kæmpede i Ethiopien, hvor arten oprindelig først blev fundet.

knysna (Trimen 1862) – Navnet refererer til en type lokalitet for arten; det betyder oprindeligt "plads til træ' eller 'tømmerplads'. Det er også navnet på den by i Sydafrika, hvor arten først blev fundet, og angiver dermed en konkret lokalitet for arten.

Slægtsnavnet ***Zizeeria*** (Chapman 1910) for denne og den følgende art blev valgt (blot) for at adskille disse arter fra to andre Ziz-arter.

karsandra (Moore 1865) – Navnet skyldes en bevidst 'variant' fra Moores side ift. *Cassandra* (se denne).

galba (Lederer 1855) – refererer måske til den romerske kejser Galba (år 3 fKr. - 69 eKr.). Det betyder bl.a. 'fed' (hvad der også gjaldt for kejser Galba), og går i så fald på artens – navnlig hunnens – trinde bagkrop.

Slægtsnavnet ***Lachides*** (Nekrutenko 1984) for denne art er afledt af den græske skæbnegudinde *Lachesis*, der udmålte folks livslængde (se *Lachesis*). (Slægtsmæssigt har arten ført en omtumlet tilværelse, idet den tidligere har heddet både Chilades og Luthrodes).

argiades (Pallas 1771) – betegner Alexander den Stores slægt, den der grundlagde Makedonien. Det betyder også 'nedstammer fra Argus' på græsk (se *argus* og *panoptes*), og går dermed på artens fremtræden med øjenpletterne på undersiden.

Slægtsnavnet ***Cupido*** (Schrank 1801) for denne og de næste 6 arter er navnet for den romerske gud for kærlighed, begær og passion, som svarer til grækernes Eros.

decoloratus (Staudinger 1886) – Navnet refererer til artens farvefremtoning eller rettere: mangel på farver på bagvingeundersiden i forhold til *argiades*.

alcetas (Hoffmannsegg 1804) – Navnet er afledt af 'alke', som betyder 'mod' og 'kraft' på græsk. Alcetas var en af Alexander den Stores generaler på togtet mod Indien, som på ordre oppefra myrdede Alexanders halvsøster, da hun ville gifte sin datter Euridice væk til kongen af Makedonien.

minimus (Fuessly 1775) – Navnet refererer til artens fremtoning: størrelsen (eller snarere mangel på samme).

carswelli (Stempffer 1927) – Navnet refererer til den skotske entomolog Morris Carswell (1862-1942), der fangede arten første gang ved Murcia i Spanien.

osiris (Meigen 1829) – er den ægyptiske gud for fertilitet, landbrug og 'efterlivet', og som herskede over døden og underverdenen. Han var Isis' mand. Oprindeligt var Isis den græske *Io* (se denne), og han blev dræbt af sin bror Seth. Hvert år under Isismysterierne sørger man over ham og leder efter hans lig. "Osiris som aldrig til gavns bliver fundet" (Ovid). Men finder man ham, kommer han angiveligt til live igen.

lorquinii (Herrich-Schäffer 1851) – Navnet refererer til den franske entomolog, Pierre Lorquin (1797-1873), som også samlede i bl.a. USA og på Filippinerne, og også dér har flere sommerfugle opkaldt efter sig.

argiolus (Linnaeus 1758) – er diminutivformen for *Argus*, dvs. 'lille *argus'* (se denne). Det skal dog nok snarere forstås som 'små øjne', som i så fald refererer til mønsteret på vingernes bagside.

Slægtsnavnet ***Celastrina*** (Tutt 1906) refererer til planten kristtorn (kalestra på græsk), som er én af artens foderplanter. Det refererer dog også på latin til 'himmel' (Celestr-) og dermed til artens himmelblå fremtoning, hvilket dog ikke har været motivationen for navnet.

alexis (Poda von Neuhaus 1761) – Navnet betyder 'at forsvare' eller 'at hjælpe' og er forbundet med styrke. Det refererer formentlig tilbage til Virgils og Horats 'landlige' poesi eller til den græske komediedigter Alexis fra Thurii.

Slægtsnavnet ***Glaucopsyche*** (Poda von Neuhaus 1761) for denne og de 9 næste arter er sammensat af de græske ord for 'farven grå-blå-grøn' (glaukos) og 'sjæl' (psyche) og bruges undertiden også i betydningen 'sommerfugl' af Aristoteles. Nymfen Psyche afbildes ofte med sommerfuglevinger.

melanops (Boisduval 1828) – er græsk for en kombination af 'melas' (mørk) og 'ôps' (ansigt, øje), som refererer til de markante sorte øjenpletter på vingernes bagside (som den iøvrigt (næsten) deler med *alexis* og *paphos*).

paphos (Chapman 1920) – var søn af billedhuggeren Pygmalion og hans levendegjorte statue af *Galateia* – med Afrodites mellemkomst (se *Galateia* nr. 3). Det er også navnet på byen og området på Cyperns østkyst, hvor Afrodite som 'den skumfødte' steg i land og er dermed betegnelse for artens lokalitet.

alcon (Denis & Schiffermüller 1775) – Her er flere muligheder:

1) *Alkon* var en søn af kong Hippokoon, og han deltog i jagten på det kalydoniske vildsvin (se under *Atalante*). Han hævdede her hårdnakket, at jagt ikke var for kvinder (som *Atalante*). "Lad os vise hvad mænd kan udrette" – sagde han – inden han blev flænset op af vildsvinet, som *Atalante* netop havde ramt med en pil, inden han blev dræbt endeligt af kongens søn Meleagros, som ikke ville finde sig i, at Alcon nægtede kvinder, i dette tilfælde hans kæreste *Atalante*, at gå på jagt.

2) Der var dog også en *Alcon* fra Hylae, som var kunstsmed, som bl.a. havde lavet et kar med diverse fortællinger om Theben i relief: "en by, og syv var de porte der sås i dens mure … et bål med brænde og ild og en gravhøj; kvinder med udslået hår og kjolen revet fra brystet viser, at de er i sorg; der er Nymfer der jamrer ved tørre støvede kildevældslejer, og træer står uden blade … Inde i Theben ser man *Orions* tvillingedøtre mandigt dræbe sig selv med kvindfolkevåben" (Ovid).

3) Endelig var der en berømt bueskytte fra Kreta, som hed *Alcon*, og som skød en slange, der havde viklet sig rundt om hans lille søn, og ramte den så præcist at han ikke beskadigede barnet. Det er uklart hvilken af disse muligheder man kan tilskrive navnets oprindelse – og måske stammer inspirationen endda (igen) fra Virgil og Horats. Det er dog sikkert, at den i sidste ende stammer fra den græske mytologi.

Slægtsnavnet for denne og de fire næste arter var tidligere *Maculinea* og er nu (2026) muligvis *Phengaris,* som på græsk betyder 'lille måne' eller 'skinnende' og refererer til arternes lysende pletter (hvide ringe omkring det sorte) på undersiden.

rebeli (Hirschke 1904) – Navnet refererer til den østrigske entomolog Hans Rebel (1861-1940).

arion (Linnaeus 1758) – fra Lesbos, søn af Poseidon og nymfen Onkaia, var en berømt sanger og musiker, kun overgået af Orfeus. Han dedikerede sin kunst til Apollon og Dionysos, og han vandt mange priser, bl.a. en gang på Sicilien: Kaptajnen, der skulle sejle ham hjem, ville afpresse ham, da han havde mange penge. Han blev derfor holdt fanget på skibet, men fik dog lov til at synge en sidste gang. Hans sang tilkaldte en flok delfiner, som elsker musik -og iøvrigt var Apollons dyr. Han sprang over bord, delfinerne tog ham på ryggen og fragtede ham hurtigt hjem til Korinth. Da kaptajnen nogen tid efter kom dertil, blev han og hans besætning dræbt af *Arions* mæcen Periander (som i øvrigt omtales af Sokrates). Han og *Arion* skulle dele de penge, han evt. vandt i konkurrencer. Efter

Aríons død satte Apollon hans lyre på himlen som et stjernetegn – og det er i øvrigt derfra vi i april kan se en regn af stjerneskud en gang om året.

Men *Aríon* var også navnet på en meget hurtig hest, som deltog i det væddeløb, Akilleus arrangerede efter at trojanerne, specielt Hector, var blevet nedkæmpet. Måske var det den hest, som blev resultatet af en forening mellem søskendeparret Poseidon og Demeter: Demeter som hoppe for at flygte for Poseidon – der så bare skabte sig om til hingst.

telejus (Bergsträsser 1779) – Navnet kommer mest sandsynligt af det græske 'telios' som betyder 'fuldendt' – eller måske fra det latinske 'tellus', som betyder 'jord' og iøvrigt også var navnet på en romersk gudinde. (Arten hed tidligere Euphemus (se under *Eupheme*)). Dengang Faeton insisterede på at køre solvognen i stedet for sin far (se *climene*), opstod der en alvorlig krise med stærk hede og rystelser på jorden: "Tellus tav stille. Nu mægtede hun ikke længere at bære heden eller at sige et ord, men skjulte sit hoved dybt i sig selv og i hulerne nede ved skyggernes rige" (Ovid). Den sidste mulighed peger i givet fald på artens 'dystre' fremtoning.

nausithous (Bergsträsser 1779) – Navnet betyder 'hurtigt skib' på græsk. Nausithos var den søn af Poseidon og Periboia, der førte sit folk væk fra øen Hyperia for at undgå kykloperne, der ville etablerede sig dér, og dermed blev den første konge over øen Scheria kendt som faiakernes ø i Odyssén. Det er dog også – ifølge Hesiod - navnet på en søn af Odysseus med troldkvinden Kalypso (Kalypso betyder 'den skjulte'). Og Nausikaas er den datter af den første Nausithous, der "skøn som en himmelsk gudinde" finder Odysseus da han havde lidt skibbrud og var blevet skyllet i land på øen.

Iolas (Oschenheimer 1816) -

1) var (som det mest sandsynlige forlæg) Herakles' tro væbner og nevø, som bl.a. hjalp ham ved drabet på det mangehovede uhyre Hydra ved at afsvide sårene, så der ikke voksede nye hoveder frem, efterhånden som de andre blev hugget af. Det var også ham, der blev sendt til Sardinien sammen med *Eurypilus'* halvbrødre (se under *Eurypilus*).

2) var dronning *Callirhoes* søn fra Theben, som efter at være ulykkeligt ombragt af sin bror bliver genoplivet i en forynget udgave af Zeus efter sin mors bønner: "Thi dér står Iolaus som næsten en dreng med dunede kinder, frisk og forynget og smuk som var han i ungdommens forår" – skriver Ovid (se også under *indica*). (Det kan ikke udelukkes, at der er tale om den samme Iolaus i disse to fortællinger).

debilitata (Schultz 1905) – Navnet betyder 'svækket' eller 'udmattet' på latin og går dermed på artens reducerede tegninger og lysere farver i forhold til *iolas*.

taygetica (Rebel 1902) – Navnet refererer til lokaliteten på bjerget Taygetos vest for Sparta. Bjerget nævnes også som et sted, hvor Artemis jagede hjorte og vildsvin med bue og pil. Arten hed tidligere *endymion*, hvilket navn nu er forbeholdt en mere østlig-asiatisk forekommende art. *Endymion* var en ung jæger og hyrde af sjælden skønhed, som altid sov ved sin hjord. Månens gudinde *Selene* (se denne) fik øje på ham, besøgte ham og kærtegnede ham om natten mens han sov – specielt når det var nymåne, hvor hun jo ikke havde andet at lave og man ikke kunne se hende. For at have ham for sig selv, fastholdt hun ham i søvn om natten, under megen kyssen, sukken – og smerte. Han forholdt sig altid helt passiv, men gav hende alligevel 50 døtre.

Slægtsnavnet ***Turanana*** (Bethune-Baker 1916), som hidtil har været anvendt på denne art refererer til den persisk-asiatiske region Turan, hvor arten eller snarere naboarten *Endymion*, hvorfra den nu er udskilt, findes. Det nuværende slægtsnavn ***Pelopidas*** (Walker 1870) refererer til den græske hærfører og konge fra Theben med dette navn.

baton (Bergsträsser 1779) – Navnet bruges bl.a. om en stav som et autoritetssymbol eller til ordenshåndhævelse, fx Hermesstaven. Det stammer fra det græske *bastazein*: 'at fremhæve', 'støtte' eller 'løfte op'. Baton var en trofast vognstyrer for kong Amphiaraos i Argos, og de omkom begge, da en tordenkile fra Zeus fik jorden til at sprække og opsluge dem under kampen om Theben. Baton blev senere ophøjet til en gud.

Slægtsnavnet ***Scolitantides*** (Hübner 1819) for denne og de 7 næste arter er sammensat af de græske ord for ' bøjet eller krum' (skolios) og 'karakter af' (-ides), som tilsammen ifølge Hübner betyder 'de som har en sammensat natur' og refererer til arternes rundede vingeform med skakternkant og en mangeprikket/øjet underside med orange kant. Det refererer også til arternes lave, jordbundne flugt. (Nogle forfattere bruger i dag også betegnelsen *Pseudophilotes* for denne familie).

panoptes (Hübner 1813) – var den hundredøjede, som ser alt i alle retninger (se under *Argos* og *Io*), der af gudinden *Hera* blev sat til at bevogte *Io* – der var omskabt til en ko - mod Zeus' tilnærmelser. Han blev lullet i søvn af Hermes' fløjtespil og derefter dræbt af denne (Hermes var søn af Zeus).

vicrama (Moore 1865) – Navnet stammer fra sanskrit, hvor det betyder 'mod, kamp, magt og visdom'. Det blev knyttet til en kendt indisk-hinduistisk kejser Vikramaditya.

abencerragus (Pierret 1837) – Navnet er latiniseret andalusisk-arabisk (abencerajes), som betyder 'søn af en saddelmager', og som også var et andalusisk adelsnavn (arten findes netop i det gamle andalusiske område). Den kaldes også 'den falske *baton'* (se denne), (hvor *baton* findes i det *nordlige* Spanien, Frankrig og Italien).

barbagiae (W. de Prins & Poorten 1982) – Barbagia er et bjergrigt område på Sardinien og angiver dermed en lokalitet for arten.

bavius (Eversmann 1832) – Navnet, som også var et familienavn, var afledt på latin fra 'at stamme' eller 'at rable' (bavus), men blev også brugt om 'en slet digter' i det gamle Rom, hvor det særligt blev knyttet til en bestemt digter, som var kritisk og satirisk overfor Augustus, Virgil og Horats.

fatma (Oberthür 1890) – er det arabiske ord for 'at afvænne' fx et spædbarn. Det er et populært arabisk-algiersk kvindenavn, hvor arten forekommer.

orion (Pallas 1771) – var den store, stærke jæger fra de øde bjergegne, ofte afbildet med en malmkølle i hånden. Han blev elsket af *Eos* – morgengryets gudinde – hvilket vakte forargelse blandt de ellers lethenlevende guder. Han blev dræbt af den skinsyge Artemis, men Zeus fattede medlidenhed, og gjorde ham til et stjernebillede på himlen med bælte, sværd, kølle og løveskind om skulderen. Som jæger havde han forfulgt Pleiaderne, 'duesværmen' – de syv døtre af Atlas – men kunne aldrig fange dem. Zeus satte også dem på himlen som syvstjernen. Den syvende stjerne kan dog ikke ses – hun blev forstødt, da hun havde ligget med kong Sisyfos.

trochylus (Freyer 1844) – var som halvgud præst for dyrkningsgudinden Demeter i Argos på Pelopones. Han var opfinder af kørevognen og af møllehjulet – navnet betyder: 'af hjulet' – og han var angiveligt søn af prinsesse Callithyia, som er et synonym for *Io,* der også oprindeligt var præst (se denne).

Slægtsnavnet ***Chilades*** (Moore 1881) for denne art er det græske ord for 'kant eller margin' (cheilos) og refererer primært til artens karakteristiske farvede og skinnende øjenpletter på bagvingernes underside.

martini (Allard 1867) – Navnet refererer til en person med navnet Martin.

Slægtsnavnet ***Kretania*** (Beuret 1959) til denne og den efterfølgende 6 arter, peger, mere eller mindre retvisende, på lokaliteten som Kreta.

allardi (Oberthür 1874) – Navnet refererer til en af den franske entomolog Gaston Allard (1838-1918).

sephirus/pylaon (Frivaldszky 1865/ Rambur 1839) – Pylaon var en egn på den lilleasiatiske kyst og navnet refererer dermed til en del af lokaliteten. Sepheus var far til *Andromedae*, hende, der blev lænket til en klippe ved havet men reddet i sidste øjeblik af – og gift med – Perseus (se *Andromeda*).

Underarten *augustini* i Sydtyrol (hannens overside mørkere violetblå med bredere sort rand og hunnens overside mørkebrun), refererer til 'Augustus', som betyder 'den ophøjede'. Navnet var kejser Octavians hædersnavn.

trappi (Verity 1927) – Navnet refererer til den schweiziske entomolog Johan Trapp.

hespericus (Rambur 1842) – Navnet refererer til Hesperiderne, 'aftendøtrene', Atlas' tre døtre med Natten Nyx og deres land 'ved verdens ende', hvor solvognen endte sin bane, og døtrene bevogtede 'de gyldne æbler' sammen med en drage (se bl.a. under *Hesperidae*, *alchiphron* og *comma).* Betegnelsen Hesperia – (det vestlige land, osv.) - blev dog også brugt om den Iberiske halvø, hvor arten forekommer.

psylorita (Freyer 1845) – Navnet refererer til de strækninger på Ida-bjerget på Kreta, hvor arten lever.

eurypilus (Freyer 1851) – Navnet betyder 'den prægtige' på græsk. Her er flere muligheder:

1) Kong *Eurypilus* fra Kos var en stor kriger på den græske side i kampene ved Troja. Han røvede, som det var skik og brug, en del af de besejredes skinnende og kostbare rustninger, og meldte sig frivilligt til at kæmpe mod den frygtindgydende Hector. Helten Ajas vandt dog lodtrækningen – og tabte kampen i sidste ende. Selv blev *Eurypilus* såret slemt da han ville redde Ajas, skriver Homer: "og han hinkede af sted med sveden strømmende over hoved og skuldre. Ud af såret piblede det sorte blod".

2) I en anden fortælling var Eurypilus (kongen over Kos) søn af Poseidon. Måske var det den samme Eurypilus som ved 1).

3) Der var også en *Eurypylus*, søn af Telefos, som kæmpede for trojanerne, og som Odysseus talte med Akilleus' ånd om, da han besøgte nedgangen til Hades på hjemvejen for at spørge den afdøde spåmand Teiresias til råds.

4) Endelig var der en *Eurypilus*, som var søn af Herakles og Eubothe. Han havde 49 halvbrødre, alle født af kong Thespius døtre, som Herakles havde befrugtet på én aften, eller måske var det på en uge, eller i virkeligheden over en periode på 50 dage, mens han jagtede en farlig løve. Sønnerne blev spredt, syv at dem kom til Theben (myten om 'De syv mod Theben'), resten til Sardinien for at grundlægge en koloni dér sammen med *Iolus* (se denne).

Underarten *pelopides* på *Taygetos* betyder 'efterkommer af kong Pelops', der i sin tid gav navn til Peloponnes (se *ripartii* og *deione*).

vogelii (Oberthür 1920) – Navnet refererer til den franske forstmand og kommandant Vogel, der virkede i Marokko, hvor arten forekommer.

Slægtsnavnet ***Plebejus*** (Kluk 1780) for denne og de næste 20 arter er latin for 'almindelig' og 'mangfoldig' og brugtes fx om 'almindelige arbejdere' eller 'folket' i Rom – i modsætning til patricierne, 'de (få) herskende'.

argus (Linaeus 1758) – Navnet betyder 'lysende' eller 'skinnende' på græsk. Her er flere muligheder, hvoraf den første er den mest sandsynlige:

1) *Argus* var navnet (med tilnavnet *Panoptes*) på den hundredøjede kæmpe, der så alt i alle retninger, og som af gudinden Hera blev sat til at bevogte *Io* mod Zeus' ret håndfaste tilnærmelser – Zeus havde omskabt hende til en smuk hvid ko, for at have hende for sig selv. Han var barnebarn af *Io's* far *Inachos* via dennes anden datter Mykene, og var samtidig gudinden Heras nevø. Ovid skriver: "Argus havde om hovedet en krans af hundrede øjne. Dem faldt der ikke søvn på i mere end tvende ad gangen mens de øvrige blev på posten og passede vagten. Uanset hvilken stilling han indtog, så han på Io: selv med ryggen imod hende havde han Io for øje". Men så skete der noget (se under *Io* og *Panoptes*).

2) Argos er også navnet på en by i Argolis på Peloponnes og området omkring den inklusiv Mykene.

3) Og *Argos/Argo* er navnet på skibsbyggeren af/og det skib med øjne på stævnen, der blev brugt til det myteomspundne argonautertog med Jason, Theseus og Herakles til Sortehavet og Kaukasus efter 'det gyldne skind' (se under *Hecate* og *Ino*).

4) Argos var endelig også navnet på Odysseus' gamle hund, udslidt og skabet, som levede akkurat længe nok til at genkende ham, som den første efter hjemkomsten, og logre kraftesløst med halen som et 'sidste suk'.

Underarten *aegidion* i Schweiz (hannen med *bred* sort kant og hunnen med reducerede orange pletter) refererer til *Aegiden*, som er gudernes skjold af gedeskind. Det er farverigt, glat, blankt og med bronzebeslag.

idas (Linnaeus 1761) – var 'den stærkeste mand der fandtes i verden'. 'Den hurtige Idas' og hans bror Lynkeus røvede kvæg i Arkadien, og kom derover i konflikt med tvillingerne, dioskurerne Castor og Polydeukes/Pollux. De dræbte Castor, den dødelige af tvillingerne, som lå i baghold og observerede røveriet, men da dioskurerne var uadskillelige og Polydeukes tillige var Zeus' søn med Leda og derfor udødelig, skulle de fremover være én dag på Olympen og én dag i underverdenen. Samtidig blev de til to klart strålende stjerner på himlen i dyrekredsen. Nok så afgørende deltog Idas siden som en del af Diomedes' hærstyrke i krigen mod Troja, og da de blev involveret i forskellige eventyr på vejen hjem, blev de ramt af en straf fra Afrodite/Venus – (Oileus' Ajax havde røvet en jomfru fra hendes tempel) - og der skete noget mærkeligt med hele besætningen, inklusiv *Idas*: Først rammes én men siden alle af det samme: - så "bliver hans stemme så tynd, og hans hals bliver tynd, og hans lokker bliver til fjer, hans forvandlede hals bliver dækket af fjerdragt ligesom brystet og ryggen. På fingrene kommer der lange svingfjer, armene bøjes og bliver til luftige vinger, foden breder sig ud mellem tæerne, læberne stivner, hærdes til horn og spidser sig til helt ude i enden … og de letter fra toften og kredser om skuden på baskende vinger". (Ovid).

Underarten *calliopis*, der forekommer omkring Grenoble (hannen med reducerede pletter på oversiden og hunnen rent mørkebrun), refererer til musen for episk digtning, Kalliope. Hun var mor – med Apollon - til sangeren og musikeren Orfeus (se under *aristaeus*).

bellieri (Oberthür 1910) – Navnet refererer til den franske entomolog Bellier de la Chavignerie (1819-1888), der særligt arbejdede på Korsika, hvor arten forekommer.

argyrognomon (Bergsträsser 1779) – refererer til det græske 'argyros', der betyder 'sølv', og 'gnomon', der betyder 'peger på eller indikerer', som viser hen til undersidens sølvskær i en bue som på et solur.

loewi (Zeller 1847) – Navnet refererer til den tyske entomolog Hermann Loew (1807-1879.

optilete (Knoch 1781) – Navnet refererer til værtsplanten, bl.a. tranebær.

eumedon (Esper 1780) – betyder 'smuk prins'. Han var far til Prometeus (med Hera – før hun blev endelig gift med Zeus). Der var også en *Eumedon*, som var en af de trojanske helte og far til Dolon/*dolus* (se denne) – det var i det hele taget et ofte forekommende navn i den græske mytologi.

agestis (Denis & Schiffermüller 1775) – er måske en afledning af Agrestes som var grækernes gud for nord-vestenvinden. Et mere sandsynligt alternativ er, at det er en forvanskning af *agrestis* som betyder 'landlig' eller landområder som 'eng' eller 'mark', og betegner i så fald artens lokalitet.

Slægtsnavnet *Aricia* (Denis & Schiffermüller1775) som tidligere anvendtes til denne og de følgende fire arter refererer til den Italienske by med dette navn tæt ved templet for Diana/Artemis. Navnet nævnes også af Virgil i Aeneiden, hvor det optræder som en mytologisk græsk figur som mor til Virbius med *Hippolytos* som far (Hippolytos var en søn af *Antiope* – (se denne)).

cramera (Eschscholtz 1821) – Navnet refererer til den hollandske købmand og entomolog Pieter Cramer (1721-1776).

artaxerxes (Fabricius 1793) – var konge af Persien i 4. århundrede fKr. og søn af Darius. Hans græske navn var Memnon, der betyder 'den åndfulde'.
Der findes en underart i Skotland *salmacis* (sort diskalplet med hvid ring på oversiden), som refererer til en ret indbydende nymfe, som ihærdigt forsøgte at forføre Hermafroditos. Hermafroditos var resultatet af et møde (bag ægtemanden Hefaistos' ryg naturligvis) mellem Hermes og Afrodite. Da *Salmacis* fremturede i sine forførelsesforsøg, stadig uden held, blev resultatet, at de to smeltede sammen til én – dvs. to køn i én krop.

morronensis (Ribbe 1910) – Navnet refererer til bjerget El Morron i Sierra de Espuna og dermed til artens lokalitet i Murciaregionen.

montensis (Verity 1928) – Navnet refererer på latin til lokaliteten som en bjergart. Navnet betyder 'den der tilhører bjergene' på latin.

anteros (Freyer 1838) – var den græske gud for ungdommelig, uselvisk kærlighed, som ikke kræver gengæld. Han var søn af Afrodite og krigsguden Ares – igen til gemalen Hefeistos' store fortrydelse. Men kærlighed skal gengældes, og den, som afviser den, straffes af Afrodite. Så *Anteros* blev givet til sin bror, den ensomme *Eros* som legekammerat (se under *Eros*).

nicias (Meigen 1830) – var en athensk statsmand og general, som forhandlede fred med spartanerne. Han led dog nederlag på slagmarken. Hans navn var afledt af 'nikias', som betyder 'sejr' (jf. også Nike, sejrsgudinden).

orbitulus (de Prunner 1798) – Navnet betyder 'den berøvede' eller 'den forældreløse' på latin, og betegnelsen angår artens (atypiske) mangel på sorte prikker på bagvingeundersiden, hvilket efterlader de hvide pletter som 'forældreløse' – ifølge de Prunner.

glandon (de Prunner 1798) – Navnet betyder 'agern' på oldfransk og refererer til bjergrige skovstrækninger, specielt Col du Glandon i de franske Alper, hvor arten forekommer.

zullichi (Hemming 1933) – Navnet refererer til den ungarske entomolog Rudolf Züllich (1813-1890).

pyrenaicus (Boisduval 1840) – Navnet refererer til lokaliteten i Pyrenæerne.

dardanus (Freyer 1844) – var en konge fra Samothrake, søn af Zeus og Elektra (nej, ikke den berømte datter af Agamemnon og Klytamnestra, men pleiaden, dvs. en af 'de syv søstre'). Han var bror til Iason/Jason. Han grundlagde byen *Dardanus* ved foden af 'det tyrkiske' Idabjerg (det andet ligger som bekendt på Kreta). Hans efterkommere – dardanerne - gav navn til Dardanellerne; de var oprindelig indvandret fra Italien, og Rom betegnes som 'deres by'. De deltog på Trojanernes side i kampen mod grækerne/danarerne. (Iøvrigt er navnet Elektra hunkønsform af 'elektron', men det er en anden og en længere historie).

aquilo (Boisduval 1832) – betyder 'nordenvind' (eller 'ørn') og er det romerske tilsvar til grækernes gud for nordenvind Boreas (se under *bore*, *thore* og *maera*). Ovid skriver om dengang Jupiter/Zeus skabte jorden: "Altså skilte han skyen, lod Aquilo bortjage regnen sådan at jorden fik himlen at se og himlen jorden. Havets vrede får ende. Dets konge … hidkalder Triton, byder ham blåladen stige med purpursnegle på skuldren op ad det dybe ... "

semiargus (Rottemburg 1795) betyder 'halv *argus'* (se denne) – fordi øjenpletterne er små og kun er på vingernes underside.
Underarten '*helena'* refererer til den underskønne prinsesse, der klækkedes fra et æg efter Zeus's affære med nymfen Leda (Leda optrådte som gås i forsøget på at undgå Zeus, og Zeus skabte sig om til en svane). *Helena* blev gift med kong *Menelaos* i Sparta, men ved Heras, Afrodites og Artemis' mellemkomst – de kunne ikke enes om, hvem der var den skønneste og derfor skulle have guldæblet, som *Eris*, tvedragtens gudinde (navnet betyder 'ufred'), havde kastet ind blandt guderne, fordi hun som den eneste ikke blev inviteret til Thetis' og Peleus' bryllup (se under *niobe*) - givet til prins Paris af Troja, der var dommer ved konkurrencen og i øvrigt den skønneste blandt mændene. Og dermed

blev *Helenas* 'bortførelse' angiveligt anledning til grækernes krig mod Troja. Helena blev nok ført til Troja mod sin vilje, men dog ikke mere end at hun klagede over sin trojanske mand, Paris', død ved krigens afslutning - inden hun blev ført tilbage til *Menelaos* (se denne) i Sparta – "Og i sit spejl må Helena se kællingerynker og græde, spørge sig selv hvorfor hun tvende gange blev bortført." (Ovid).
Underarten *parnassia* (klarere blå han og med orange pletter på undersiden (hunnen også på oversiden)) forekommer, som navnet angiver, i den centrale del af Grækenland bl.a. på Parnassosbjerget.
Slægtsnavnet ***Polyommatus*** (Latreille 1804) for denne og de efterfølgende 41 arter (resten af denne familiegruppe), betyder, som anført ovenfor under familienavnet *Polyommatinae*, 'mangeøjet' på græsk og går dermed på arternes fremtræden – primært på vingernes underside. Det var tidligere en meget sammensat slægtsgruppe, hvori bl.a. indgik *Agriades*, *Agrodiaetus*, *Plebicula* og *Lysandra* – for nu blot at nævne de vigtigste.
Slægtsnavnet ***Cyaniris,*** som tidligere anvendtes for denne art**,** refererer til Cyanëe som var en kildenymfe, "fager som få" (Ovid), ved en kilde ved Syracuse på Sicilien. Hun var en datter af flodguden Meander og mor til Cannus og Byblis.

iphigenia (Herrich-Schäffer 1847) – Navnet betyder 'den stærk-fødte' på græsk. Ifigenia var kong Agamemnons blonde, og kønneste, datter, som skulle ofres for at formilde Artemis, som var blevet truet og fornærmet af Agamemnon på en jagt, og som derfor forhindrede at grækerne, nu da de endelig var blevet samlet ved Aulis, kunne sejle afsted til krigen mod Troja - nordenvinden *Boreas* herskede, og de måtte blive i havn. *Ifigenia* blev hentet til lejren af Odysseus under foregivelse af, at hun skulle giftes med Akilleus, og selv om Akilleus opdagede, at hans navn var blevet misbrugt og derfor gik i forbøn for hende hos sin mor gudinden *Thetis*, tilbød *Ifigenia* sig selv ved alteret under Agamemnons økse for at frelse Grækenland. Tragediedigteren Aischylos skriver om *Ifigenia*, da hun stod klar – kneblet og bundet – foran alteret og sin far: "Safranfarvet slør lod hun falde til jorden. De angstfulde blikke som trygled om medynk ramte hver bøddel som sviende pile. Åsynet, skønt som et værk af en maler, tolked med miner den målbundnes jammer. Hjemme hos far i de festlige haller sang hun så ofte med yndefuld stemme, ren og blufærdig, når vinen blev viet, lovsangens kvæde med barnlige bønner, bønner om held for den elskede far." Straks efter følger den grundlæggende græske lære: "Thi loven er den: "Du må lide og lære." Spørg aldrig om fremtiden! Vent til den kommer!" Det forlyder andetsteds, at Artemis blev formildet, så hun sendte en sky og under dække af denne erstattede *Ifigenia* med en hvid hind, hvorefter den store flåde frit kunne lænse mod Troja i øst. I betragtning af, at ingen historie melder om *Ifigenias* videre færd, må Artemis' tåge her opfattes som 'den barmhjertige glemsels slør'. Det var fordi Agamemnon under alle omstændigheder, som grækernes øverstkommanderende, var parat til at ofre sin datter for at fremme sit felttog mod Troja, at han blev myrdet af sin kone (*Ifigenias* mor) Klytamnestra og hendes elsker Aigistos (som hun havde taget i trods under Agamemnons lange fravær) ved sin hjemkomst (se *cassandra*).

damon (Schiffermüller 1775) – betyder 'den milde' og 'den som tæmmer/mildner'. Han repræsenterer idealet om venskab og loyalitet. Historien går på, at Pythias blev dømt til døden, men blev benådet af Dionysos, som blev betaget af Damons og Pythias' opofrende venskab.

dolus (Hübner 1823) – På latin betyder navnet 'bevidst snyd eller påført skade', som er ansvarspådragende. *Dolus* – 'snyderen' - var lærling hos titanen Prometeus ('den fremsynede') – ham, som skabte menneskene, de dødelige, og gav dem ilden, hvad han måtte bøde hårdt for af Zeus, bl.a. lænket til en klippe i Kaukasus og dagligt hakket i sin lever af ørne (se *titania*, *pandora* og *eumedon*). Navnet er givet til arten, da det viste sig vanskeligt at

placere den korrekt i slægt og familie, bl.a. fordi hannen er bleg og iriserende og hunnen er brun (hvad den nu deler med en række andre arter).

virgilia (Obertühr 1910) – Navnet refererer til den romerske digter Virgil og hans digte om det landlige romerske opland, hvor arten forekommer.

fulgens (de Sagarra y Castellarnu 1925) – refererer til det latinske 'fulgere', som betyder 'at skinne' og 'at udsende lys', og går dermed på artens fremtræden.

ainsae (Forster 1961) – Navnet refererer til lokaliteten, idet Ainsae er et område i Aragon, Spanien.

damone (Eversmann 1841) – Navnet betyder den personifiserede guddommelige ånd, som er personlig, venligtsindet og vejledende. Damone var en kvindelig musiker, filosof og vejleder for statsmanden Perikles i Athen.

damocles (Herrich-Schäffer 1844) – Navnet refererer til den græske myte – genfortalt af Cicero - om den velhavende Damocles fra Syracus, som utrætteligt fremhævede sin fyrstes magt, fremragende egenskaber og store lykke, og i det hele taget snakkede ham efter munden. For at give ham en lærestreg inviterede fyrsten ham en dag til en fornem middag, hvor der over hans plads hang et stort sværd, som hvert øjeblik kunne falde ned og spidde ham. Derved kunne han forstå – i sin grænseløse angst - at der til stor magt også hørte stor sårbarhed og nervøsitet.

krymaeus (Sheljuzhko 1928) – Navnet er afledt af 'Krim' og angiver dermed en lokalitet for arten.

escheri (Hübner 1823) – Navnet refererer til den schweiziske entomolog J. K. Escher (1767-1823).

amanda (Schneider 1792) – er latin for 'den der bør elskes', eller den som er 'elskværdig', og går dermed på artens charmerende fremtræden.

thersites (Cantener 1839) – var den grimmeste og groveste soldat på græsk side i kampene ved Troja, deform og obskøn med skæve ben og en spids hovedskal, og samtidig en gennemført skvadronør. Han udfordrede og kritiserede alle ledere og autoriteter med sin skrattende og knebrende stemme – "Men mukke, det gør Thersites og håner Achaeernes fyrste, men ikke ustraffet" (Ovid) – for det var kun indtil Odysseus bankede ham på plads med sit scepter.

admetus (Esper 1785) – Navnet betyder 'den utæmmede' eller 'den uovervindelige' på græsk.
1) Hos den tessaliske kong *Admetos* tilbragte Apollon et år og en dag (som straf for at dræbe kykloperne fordi de havde smedet lynet, som Zeus havde dræbt Asklepios med. Asklepios, Apollons søn, var blevet en så dygtig læge, at Zeus' bror Hades ikke fik nok døde at herske over i underverdenen. *Admetos* og Apollon blev gode venner under dette ophold. *Admetos* havde en ung kone, Alkestis 'den fagre', der døde, men blev bragt tilbage fra Hades af Herakles, fordi han sørgede så meget over hende. Da *Admetos* selv skulle dø, var Alkestis som den eneste villig til at træde i hans sted. De fik derfor begge udsættelse eller dispensation for døden. En version fortæller, at *Apollon* simpelthen drak de tre skæbnegudinder fulde, så de ikke kunne fuldbyrde parrets død. *Admetos* deltog iøvrigt i argonautertoget som en del af den meget navnkundige skare af græske helte (se *apollinus*, *jasius, thersamon* og *pirithous*).
2) Admetes – var kong Erystheus' datter, som Herakles som sin 9. opgave (se under *megera*) skulle skaffe amazondronningen *Hippolytes* gyldne bælte til. Hos amazonerne var det kvinderne, der regerede og førte krig, mens drengene blev invalideret for at holde dem hjemme, og i øvrigt dræbt så snart de havde parret sig. *Hippolyte* blev tiltrukket af den mandige og muskuløse Herakles – og det benyttede han sig af. Han fik bæltet tilbudt som en kærlighedsgave, men Hera blandede sig igen (hun hadede Herakles, da han var resultatet af et af Zeus' sidespring), og så måtte Herakles dræbe *Hippolyte* for at få bæltet (se under *hippolyte*).

humedasae (Toso & Balletto 1976) – Arten er opkaldt efter Jacinda Humedas, som i sin tid bistod de italienske entomologer med deres feltarbejde angående bl.a. denne art.

violetae (Bustillo, Hermosa & Borrego 1979) – Navnet refererer til den Violeta, datter af en af arrangørerne af feltlejren ved Malaga, som sammen med sin søster Rosa havde vist stor interesse for entomologien, der i en periode arbejdede i dette område.

fabressei (Oberthür 1910) – Navnet refererer til en person med efternavnet Fabresse, bl.a. derfor, og fordi arten er brun, kendes arten blandt engelsktalende entomologer i dag som 'Oberthür's Anormalous Blue'.

aroaniensis (Brown 1976) – Navnet refererer til Aroania, som er betegnelsen for Chelmosbjerget, og dermed en lokalitet for arten.

ripartii (Freyer 1830) – Navnet refererer til den franske entomolog Joseph Solange Ripart (1815-1878).

Underarten *pelopi* refererer sandsynligvis til den kong Pelops, som var søn af Tantalos og *Deione* (se denne). Pelops invaderede sammen med sine lydere Peloppones, som derved fik navn efter ham. Dermed refererer navnet til lokaliteten.

Navnet på underarten *galloi* (Baleotto & Toso 1979) i Syditalien refererer til den italienske entomolog Enrico Gallo snarere end til de kastrerede tempeltjenere i gudinden Kybeles templer med denne betegnelse. Arten blev tidligere betragtet som selvstændig.

timfristos (Lukhtanov, Vishnevskaja & Shapoval 2016) – Navnet refererer til en lokalitet på det græske bjerg af samme navn.

orphicus (Kolev 2005) – Navnet betyder ifølge Kolev angiveligt 'udover normal fatteevne' på latin og refererer dermed til artens specielle karakter, navnlig at den er meget svær at skelne fra naboarterne. Samtidig må det ses som afledt af den mytiske græske sanger og digter *Orpheus* (se *Aristaeus*), der netop stammede fra den del af Thrakien, Rhodopibjergene, hvor arten forekommer. Dermed er det ikke forbundet med den græske læge Asklepias (se *machaon* og *admetus*) og hans *læge-symbol*: 'han der holder slangen' (*orphis*), hvad man ellers kunne tro, da Asklepias jo også kom fra de kanter.

Underarten *eleniae* (Coutsis & de Prins 2005) nær Drama i det nordøstlige Grækenland (med reducerede marginalpletter på bagvingeundersiden) har angiveligt navn efter 'en kvindelig bekendt' (Elenia), og det er dermed næppe afledt af *Helena* (se under *semiargus*). Arten blev tidligere regnet som selvstændig – indtil mere detaljerede genetiske undersøgelser blev foretaget.

lurae (Parmentier, Vila & Lukhtanov 2022) – Navnet refererer til Lurë-provinsen i Albanien og angiver dermed artens lokalitet.

nephohiptamenos (Brown & Coutsis 1978) – betyder på græsk 'en, der flyver i skyerne'. Det bruges af Aristofanes i hans stykke *Skyerne* om drømmende og urealistiske filosoffer, men kan selvfølgelig også tages helt bogstaveligt, selvom dyret egentlig er ret jordstrygende.

coelestina (Eversmann 1843) – Navnet er latin (caelestis) for 'himmelsk', 'guddommeligt' eller for 'det, som er oppe i luften' – og dermed også himmelblåt – og refererer dermed til artens fremtræden.

dorylas (Schiffermüller 1775) – var en de mange kentaurer, "ham der om hovedet havde ulveskindsturban og som sit våben benyttede en okses krummede horn der dryppede af blodet fra fældede fjender" (Ovid). Han dræbes af Peleus, som råbte: "Se hvor lidt dine horn formår mod jernet jeg kaster! Og da han så at han ikke formåed at undvige kastet satte han hånden imod for at værge sin pande mod såret. Hånden blev spiddet til panden. Han brøled. Og Peleus benyttede chancen … til at slå ham i bugen med sværdet." (Ovid). Det forklarer også de mange rød-orange pletter på artens underside.

celina (Austat 1879) – Navnet er en afledning af det latinske navn Célina, som igen er afledt af 'caelius' som betyder 'himmel' eller 'fra himlen'. Det går dermed på artens fremtræden, og har ikke noget med månegudinden *Selene* at gøre (se denne).

golgus (Hübner 1813) – var den søn af *Afrodite* og Adonis, som grundlagde byen Golgi på Cypern (selvom det er en sydspansk art).

nivescens (Keferstein 1851) – Navnet er latin for 'at blive hvid' og refererer dermed til artens fremtræden som meget hvidblå og bleg.

atlantica (Elves 1905) - Navnet refererer til artens lokalitet i Atlasbjergene, evt. til titanen Atlas selv eller til dryaden (nymfen) Atlanteia for træer og skov på de kanter.

daphnis/(meleager) (Denis & Schiffermüller 1775/Esper 1779) – Navnet *daphnis* refererer til den sicilianske hyrde, som i den græsk-romerske tradition blev tillagt introduktionen af den landlige (pastorale) poesi (Virgil, Horats m.fl.). Dermed er det hverken den *Daphnis*, der var en kvindelig hyrde på Idabjerget ved Troja (ikke Kreta), som måtte lide alvorlige kærlighedskvaler, fordi det var et af Zeus' foretrukne opholdssteder, eller oreaden (nymfe knyttet til bjerge) for Parnassosbjerget, som var gudinde i Delfi før stedet blev helligdom for Apollon.

Synonymnavnet *meleager* fra 1779, som også er nøglen til det tidligere slægtsnavn *Meleageria* for denne art, refererer til konge- eller gudesønnen *Meleagros*, som førte an i myten om jagten på 'Det Kalydoniske Vildsvin' (se under *Atalanta*).

coridon (Poda 1761) – betyder på græsk 'lærke' (korydos) og på latin 'hyrde' (corydon) og angiver i begge tilfælde 'noget landligt og overdrevsagtigt' – specielt i Virgils digtning - og dermed en lokalitetstype for arten.

caelistissima (Verity 1921) – Navnet er afledt af det latinske callista og betyder 'himmelsk', ofte noget blåt, og tilmed i overflod (-sima).

philippi (Brown & Coutsis 1978) – Navnet refererer måske til kong Filip af Makedonien, Alexander den Stores far, da arten findes i 'hans region', men Philippi er den by i Makedonien, hvor Octavian og Antonius i sin tid endeligt besejrede Caesars mordere: "og den Emanthiske mark skal vædes med blod ved Philippi." (Ovid), så det peger dermed mod en lokalitet for arten (som det også gælder for de efterfølgende fire arter, der alle er blevet udskilt fra *coridon*).

slovacus (Vit'az, Bálint & Zitnan 1997) – Navnet refererer til lokalitet/region for arten, i Slovakiet.

gennargenti (Leigheb 1987) – Navnet refererer til lokaliteten, til bjerget på Sardinien af samme navn.

nufrellensis (Schurian 1977) – Navnet refererer til lokaliteten på Muvrellabjerget på Sardinien, som ved flere forvanskninger er blevet til dette artsnavn.

hispana (Herrich-Schäffer 1851) - Navnet refererer – bredt - til lokaliteten i det nordøstlige Spanien.

albicans (Herrich-Schäffer 1851) – Navnet refererer på latin til artens fremtoning som 'hvidlig'.

bellargus (Rottemburg 1775) – Navnet betyder 'den smukke argus' og refererer dermed tilbage til *argus* (se denne). Arten kaldes på dansk adonisblåfugl efter *Adonis*, den meget smukke yngling, der var Afrodites elsker, men også blev efterstræbt af *Persephone*, underverdenens dronning. Han identificeres undertiden med den babylonske frugtbarhedsgud Tammuz, undertiden også med guden Pan, der ligeledes kom fra øst. Adonis blev dræbt af et vildsvin, og Afrodite tog til Hades for at hente ham tilbage. Det lykkedes kun delvis, så hans tid blev delt mellem Afrodite og *Persephone*, og når han var i dødsriget med *Persephone*, gik al vækst på jorden i stå – dvs. om vinteren.

punctiferus (Oberthür 1876) – Navnet refererer til den prikkede rand på oversiden af vingerne og dermed til artens fremtræden.

icarus (Rottemburg 1775) – var søn af gudinden *Persephone* og *Daedalus*. Icarus og hans far Daedalus blev holdt fanget i labyrinten på Kreta hos den menneskeædende mennesketyr Minotaurus, hvorfra de undslap ved at iklæde sig en fjederham, Daedalus havde konstrueret, og flyve bort. *Icarus* blev derved så overmodig, at han trodsede sin fars advarsel og fløj for tæt til solen, hvor hammen opløstes; voksen smeltede og fjerene brændte, og han styrtede i havet. "Husk at du altid skal flyve i midten, *Icarus*, så du ikke gåe enten for lavt og får vingen vædet af bølgerne, eller for højt så den svides af solen." … "Røsten, der råber på far, bliver kvalt i den blånende bølge, som nu benævnes Ikarisk til minde om drengen der drukned." (Ovid).
Han må ikke forveksles med Icarius, atheneren der, fordi han havde taget venligt imod Baccus/Dionysos, fik til opgave at udbrede vindyrkningens kunst. Han gav så nogle attiske hyrder en smagsprøve, og de slog ham ihjel, fordi de mente han havde forgiftet dem. Hans datter Erigone hængte sig af sorg, og de blev begge ophøjet til stjernebilleder af Dionysos, Icarius til Bootes og Erigone til Jomfruen.

andronicus (Coutsis & Chavalas 1995) – Der var en græsk filosof fra Rhodos med dette navn, som videreførte traditionen fra Aristoteles, men han var sandsynligvis opkaldt efter den mytologiske kriger Andronikos (navnet betyder 'mandlig kriger').

eroides (Frivaldsky 1835) – Navnet betyder på græsk 'barn af *eros'* eller 'ligner *eros'* (se denne).

eros (Oschenheimer 1818) – er Afrodites søn med krigsguden Ares, og er guden for det sexuelle begær, dvs. den magt, der gør, at slægter fortsætter. Han er usynlig, for begæret er usynligt. Han er bror til *Anteros* (se denne). Men han er samtidig også den næsvise dreng, der praler med at overgå Apollon som bueskytte, og han flyver vildt omkring på sine gyldne vinger helt uden hensyn til almindelig sømmelighed. Hans pil har en uimodståelig virkning, og hans dyr er delfinen. En anden fortælling går på, at han blev udklækket af et æg lagt af gudinden Nyx (natten), og derefter lagde grunden til alt liv. Romerne kaldte ham Amor, som var et leende, bevinget barn, der skød pile efter folk.

menelaos (Brown 1976) – var konge af Sparta, den blonde, som var gift med den skønne *Helena*, som af nogle af gudinderne blev givet til den smukke prins Paris fra Troja, hvad der angiveligt fik grækerne til at gå i krig mod byen for at få hende hjem. Hans bror var Agamemnon, grækernes anfører. (Problemet med *Helena* var, at de tre gudinder – Hera, Afrodite og Athene - ikke kunne blive enige om, hvem der var den kønneste, da der blev smidt et guldæble med den adresse ind i gudeforsamlingen, og ikke undte de andre den titel. Derfor fulgte de Afrodites forslag om at pege på *Helena* – (se nærmere om denne tragiske historie under *semiargus*).

Riodinidae (Grote 1895) – Navnet på denne familie stammer fra græsk, hvor det betyder 'skinnende-rødfarvet'.

lucina (Linnaeus 1758) – er romernes tilnavn for Juno som veernes gudinde, dvs. gudinden Hera, Zeus' søster og kone. Måske er hun dog blot for romerne en mindre hjælpegudinde for Juno med hensyn til fødsler. Da hun bliver tilkaldt til en vanskelig fødsel – igen var det resultatet af et af Jupiters/Zeus sidespring - var hun vred, da hun ankom, og det gik ud over en pige, der hjalp til, som hun mente havde løjet: "grebet i håret og kastet omkuld af den vrede *Lusina*, og da hun atter ville rejse sig op, forhindrer gudinden hende deri, og forvandler med ét hendes arme til forben." (Ovid). Hun bliver til en fritte, som føder en fritte, men "beholder sit blonde pigehår ned over ryggen."

Slægtsnavnet ***Hamearis*** (Hübner 1819) for arten kan tydes som 'samtidigt forår' på oldgræsk.

Nymphalidae (Swainson 1827) Navnet på denne familie er afledt af det græske 'Nymfe'. Nymferne var døtre af Gaia – urmoderen, den faste jord. De boede og færdedes i de frodige dale mellem de høje bjerge - som i øvrigt også fødtes af Gaia.

Libytheinae (Boisduval 1833) – Navnet på denne underfamilie, og slægtsnavnet på arten ***Libythea*** (Fabricius 1807) betyder på græsk 'arter med libysk fremtræden og karakter'. Det refererer til ligheden mellem vingernes underside og et tørt, vissent blad (frem for til nogen fysisk lighed mellem indbyggere i Libyen og disse 'snudearter').

celtis (Laicharting 1782) – Navnet refererer til værtsplanten nældetræ.

Danainae (Boisduval 1933) – Navnet på denne underfamilie og slægtsnavnet på de næste to arter ***Danaus*** (Kluk 1780) er afledt af kong *Danaus*, som var far til de 50 døtre, Danaiderne (med flere forskellige mødre), der blev tvangsforlovet med deres fætre – de 50 sønner af kong Ægyptus, *Danaus'* bror. Det var en forsoningsaftale, de to brødre var blevet enige om efter en alvorlig strid om arveret, men tilsyneladende stolede *Danaus* ikke helt på aftalen, for samtidig udstyrede han sine døtre med hver en stor skarp kniv. På selve brudenatten dræbte de så deres uønskede ægtefæller. Som straf derfor måtte de ned i dødsriget, hvor de skulle fylde et bundløst kar ved hjælp af hullede spande. Der var dog én undtagelse, nemlig den ældste, *Hypermnestra*, som - ifølge filosoffen Apollodoros - skånede sin brudgom Lynceus. Når *Danaus* indgår her, var det fordi hans lange flugt på et tidspunkt til Ægypten blev set som en parallel til arternes tilbøjelighed til migration over lange afstande.

plexippus (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til betydningen 'at piske' eller til 'en som fremskynder heste'. *Plexippus* optræder også som en prins, søn af kong Thestius, som blev dræbt af Meleagros efter den kalydoniske vildsvinejagt (se under *Atalanta*). Han og hans bror protesterede voldsomt, da *Atalante* fik vildsvineskindet som jagttrofæ: "Slip det så, tøs. Os to skal du ikke fraliste hvad der er vort! Tro ikke din dejlighed nytter … Så tar de gaven fra Nymfen." (Ovid). Og det skulle de nok ikke have gjort.

chrysippus (Linnaeus 1758) – Navnet betyder 'gylden hest'. *Chrysippus* optræder i historien om *Ødippus*. Han var søn – udenfor ægteskab - af kong Pelops på Peloponnes, hvor den unge prins Laios, Ødippus' far, var bragt i sikkerhed for senere at kunne overtage tronen i Theben (se *eriphyle* og *oedippus*). Chrysippos lærte ham dér at køre i stridsvogn og tog ham med til diverse sportslege. Men Laios bortførte ham og tog ham med sig, og Chrysippos skammede sig så meget over at blive holdt som Laios' elsker, at han begik selvmord. Senere (280-207 fKr.) var der også en fremtrædende stoicistisk filosof i Athen med dette navn.

Charaxinae (Hübner 1819) – Underfamilienavnet og slægtsnavnet for næste art ***Charaxes*** (Oschenheimer 1816) refererer indirekte til en af Lapitherne, der kæmpede mod kentaurerne, og blev ramt: "Rhoetus snapper fra alteret en blommetræsknude der endnu brænder; han slynger den frem og strejfer Charaxes i højre tinding om hvilken hans hår hang blond i beskyttende fylde. Lokkerne fænger i flammen som knastørt korn på en høstmark mens der fra blodet der koger i riften lyder en rædsom syden og hvæsen som den der kommer fra jernet som smeden tager glødende rødt fra sin esse med tangen og sænker ned i sin balje" – skriver Ovid. Men Charaxes kæmper bare videre. Han var, nøjagtig

som arten selv, en formidabel fighter. Navnet betyder også 'skarp spids' (charax) på græsk og refererer dermed til de karakteristiske dobbelt-haler på arternes bagvinger.

jasius (Linnaeus 1767) – betyder på græsk 'den, der helbreder'. Navnet er afledt af Jason, som ikke mindst er kendt fra fortællingen om Argonautertoget (se under *apollinus*, *helle*, *thersamon* og *hecate*).

Apaturinae (Fabricius 1807) – Navnet på denne underfamilie og slægtsnavnet på de første tre arter ***Apatura*** (Linnaeus 1758) er afledt af det græske 'apatao', som betyder 'at vildlede'. Det går på arternes fremtræden, specielt de regnbuefarvede reflekser, som afhænger af den vinkel, man ser dem i, men navnet var nu også et tilnavn til den græske kærlighedsgudinde Afrodite som 'den, der fører på vildspor'.

iris (Linnaeus 1758) – er regnbuens gudinde, med de vindsnare fødder, også kaldet "den stormvindsfodede med de gyldne vinger" (Homer), brugtes af guderne som sendebud. Hun var datter af havguden Taumas og titanen, okeaniden Elektra (se under *dardanus*). Hun færdedes med lynets hast, og gerne langt. Om farverne hos denne regnbuens gudinde hedder det hos Ovid: "sarte, umærkeligt fine nuancer. Ligesom Iris, når stråler fra solen rammes af regnen, løfter en mægtig bue af farver op over himlen."
Formen *iole* – med svage eller manglende hvide tegninger – refererer til den *Iole*, som var datter af kong Eurytos, som var Herakles' tidligere bueskydningslærer. Eurytos foranstaltede engang en bueskydningskonkurrence, hvor vinderen ville få den smukke *Iole* som trofæ. Herakles vandt, men blev diskvalificeret med henvisning til den grimme sag, hvor han i vrede dræbte sine børn og mishandlede sin tidligere kone – (se under *megera*). Herakles blev selvfølgelig også vred over denne afgørelse, faktisk så vred, at han endnu engang gik bersærk. Han dræbte hele familien, undtagen *Iole*, som han tog med hjem som slave. Hans nye kone Deineira blev af gode grunde bange for, at han nu ville forlade hende til fordel for *Iole*, og hun greb derfor til en fornem skjorte, hun engang havde fået af kentauren Nessos, som ellers ved samme lejlighed havde prøvet at voldtage hende, men som han havde sagt altid ville få Herakles til at vende tilbage som hendes mand. I stedet førte denne 'kærlighedsgave' til Herakles' smertefulde død – den sved og brændte på hele kroppen så snart han fik den på, så han druknede i floden i forsøget på at afbøde smerten. Den forheksede skjorte var Nessos' hævn over Herakles for hans krig mod kentaurerne. Deineira dolkede sig ihjel, da hun så resultatet af sin gave, men guderne forbarmede sig over Herakles - selv Hera, som ellers hadede ham, da han var resultatet af Zeus' sidespring - og optog ham, genoplivet, som en af guderne på Olympen.

Ilia (Schiffermüller 1775) – Navnet er et synonym for Troja, deraf bl.a. navnet Illiaden. Men *Ilia* var også – i den romerske mytologi - en datter af Numitor/Rea Silva, og mor til Romulus og Remus, Roms grundlæggere. I kampene omkring byens og statens grundlæggelse, hvor Romulus bliver konge, og siden dræbt, bliver *Iris* iøvrigt inddraget som sendebud for Juno/Hera. Hun steg ned ad regnbuen til Romulus' enke, og der faldt en stjerne ned fra himlen som et tegn, som ydermere satte enkens hår i brand, inden hun for til himmels for at forenes med sin mand.
Formen *clytie* (med gul til orangebrun overside og hvide tegninger samt sammenflydende pletter på bagsiden) refererer til den *Clytie*, som var datter af titanerne Oceanos og Thetys. I sorgen over sin forsmåede kærlighed til Solen/Helios satte hun sig i ni døgn uden at røre sig og slog rødder i jorden: "en del af legemets gustne farve forvandlede sig til en bleggrøn plante. En anden rødmed og blev til en blomst, der i ansigtet ligner violen. Hun holdt fast i sin rod, men vendte sig rundt efter solen" – skriver Ovid.

metis (Freyer 1829) – var en af titanerne og datter af Oceanos og Gaia. Navnet betyder 'visdom og intelligens'. "Hun strålede, havde en hjorts gang og en løves styrke." *Metis* blev

udset til at være lærer for Zeus under hans opvækst på Idabjerget på Kreta sammen med hungeden og nymfen *Amaltheia*, der skulle sørge for nektar og mælk (se under *anthelea*). Men da Zeus voksede til, kastede han sin kærlighed på hende (som på så mange andre kvinder siden). Hun prøvede at flygte fra ham, men den lange jagt og de mange forvandlinger undervejs (hun var både hurtig og god til at skjule sig) endte med at han – som firben –slugte hende – som flue. Siden virkede hun som hans indre vejleder inde i hans hoved.

populi (Linnaeus 1758) – refererer til værtsplanten poppel.

Slægtsnavnet ***Limenitis*** (Fabricius 1807) for denne og de næste to arter er afledt fra latin (limes) for et grænseområde, som regel et vådt eller fugtigt område, en kyst eller for havne. Det var også et tilnavn til jagtgudinden Artemis, der blev set som beskytter af sådanne områder. (Et rygte vil nu også vide, at navnet blev valgt, fordi et af de første eksemplarer af *camilla*, som gav anledning til navnet, blev indfanget og sendt til en engelsk entomolog fra havnen i Livorno (som faldt under betegnelsen limenitis på latin)).

reducta (Staudinger 1901) – Navnet refererer angiveligt både til, at det et reduceret eller formindsket eksemplar (ift. *iris* eller *populi*), og at arten fører en mere tilbagetrukket tilværelse i skyggen.

camilla (Linnaeus 1764) – var navnet på den rapfodede kvindelige jæger, som løber over engen uden at bøje et eneste strå, i Virgils digt Aeneiden – og refererer dermed til artens elegante glidende flugt.

sappho (Pallas 1771) – var den kvindelige digter fra Lesbos, der skrev om kærligheden mellem kvinder.

Slægtsnavnet ***Neptis*** (Fabricius 1807) for denne og den følgende art er latin og betyder 'kvindeligt barnebarn'. Navnet stammer fra en af kong Danaus' døtre, dvs. en af Danaiderne (se *Danainae*).

rivularis (Scopoli 1763) – betyder på latin 'den som bor ved et mindre vandløb til en større flod'.

Nymfalinae (Kluk 1780) - Navnet refererer til 'nymfer' som er en græsk samlebetegnelse for skønne, som regel kvindelige, ånder af forskellig slags, som er knyttet til bestemte dele af naturen, fx træer, skove, enge, bjerge, kilder, floder eller hav.

misippus (Linnaeus 1764) – Navnet, som betyder 'at skifte heste' på græsk, refererer til 'Mysippus', som var en legendarisk græsk helt. (Hunnen af arten er iøvrigt kendt for mimycry på den giftige *Chrysippus* (se denne)).

Slægtsnavnet ***Hypolimnas*** (Hübner 1819) for denne art refererer ligeledes til fugtige og våde grænseområder og lokaliteter som gjaldt for populi m.fl. – nu med tilføjelsen 'under' eller 'lignende' (hypo).

antiopa (Linnaeus 1758) – var datter af krigsguden Ares og søster til amazonernes dronning *Hippolyte* (se denne). Hun fik med Zeus sønnerne Amfion og Zethos, inden hun blev forskudt af sin mand, kong Lykos, som i stedet giftede sig med Dirke – måske fordi Zeus var den egentlige far til tvillingene. *Antiope* og hendes sønner hævnede sig i hvert fald og dræbte Dirke. Nogle år efter at Herakles havde 'skaffet' Hippolytes bælte (se *williamsi hippolyte*), hjalp han *Peirithoos* med at bortføre *Antiope* for at gøre hende til Theseus kone i Athen – det skete med tvang, for amazonerne var ikke nemme at civilisere. *Antiopes* søn med Theseus, Hippolytos ('han som tramper heste ned'), dyrkede kun den kyske Artemis, jagt og væddeløb. Han blev styrtet ud over en skrænt, reddet af Artemis og omdøbt til Virbius. Én historie fortæller at *Antiope* siden blev dræbt af sine egne, da amazonerne i et sidste slag angreb Athen, og hun denne gang kæmpede på 'den forkerte' side. For amazonerne var det også en dødssynd at gifte sig med en mand. En anden historie fortæller, at hun i stedet blev forskudt til fordel for *Minos'* datter Faidra, og da hun forsøgte at forhindre Faidras og Theseus' bryllup, blev hun dræbt af Theseus. Selv-

om der er forskellige versioner og en hel del uklarhed i denne historie – bl.a. bliver de to søstre, Antiope og Hippolyte, hvor forskellige de end er, af og til forvekslet - ikke mindst takket være Shakespeares Skærsommernatsdrøm – så er det en helt igennem sørgelig historie.

Slægtsnavnet ***Nymphalis*** (Kluk 1780) for denne og de følgende tre arter refererer på græsk til 'nymfer', som regel altid smukke piger, der som halvgudinder eller ånder er knyttet til træer, skove, bjerge, kilder, floder eller hav (sammen med fauner, alfer, elver og mange andre). Navnet angiver dermed arternes forekomst i en sådan natur.

polychlores (Linnaeus 1758) – Navnet refererer på latin til artens fremtoning som 'mangefarvet' sammensat af sorte, rødlige, hvide og gule farver. Derimod er der intet grønt, som navnet ellers mere end antyder på græsk (chlores: grøn). Det skyldes, at Linné hentede navnet fra den italienske 'naturalist' Aldrovandi, som anvendte det i denne – latinske – betydning, på trods af at han ellers ofte hældede til det græske.

xanthomelas (Esper 1781) – Xanthos betyder 'gul med anstrøg af rødt' på oldgræsk. Området Xanthos syd for Troja omkring Xanthos-floden er kendt for sit hesteopdræt af rødblonde heste, og en af Akilleus' 'hovsnare' heste hed Xanthos, sikkert opkaldt efter Hermes' berømte hest med samme navn. Melas betyder 'mørk', evt. mørk stemme eller sang (deraf 'mæle'), og i en af Trojakrigens afgørende scener taler Akilleus og denne hest ret bemærkelsesværdigt sammen. Gudinden Hera havde grebet ind og muliggjort denne 'samtale'. Så enten er *Xanthomelas* et udtryk for at hesten Xanthos fik mæle, eller også er det en reference til en rødblond (sortplettet) overside og en mørk underside på sommerfuglen.

vau-album (Schiffermüller 1775) – Navnet refererer til artens fremtoning, idet der på den mørke bagside anes et lille hvidt L (på græsk et 'vau'), deraf også navnet *l-album*.

urticae (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til det latinske 'urere', som betyder 'at brænde' eller 'stikke' – som hårene på brændenælder, artens værtsplante. På græsk betyder det 'strålende eller skinnende'.

Slægtsnavnet ***Aglais*** (Dalman 1816) for denne og for den næste art refererer til det græske ord 'aglos', som betyder 'skønhed' eller 'skinnende' og dermed går på arternes fremtræden.

ichnusa (Hübner 1824) Navnet refererer til det gamle græske navn for Sardinien, som sammen med Korsika er lokalitet for arten. Det var tidligere en underart til *urticae*.

c-album (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til artens fremtoning, det lille hvide c (album: hvid), på bagsiden af undervingerne.

Slægtsnavnet ***Polygonia*** (Fabricius 1807) for denne og den næste art refererer til det sammensatte græske ord poly-gonia, som betyder 'mangevinklet', og som dermed går på vingernes særegne og fraktioneret-takkede fremtræden.

egea (Cramer 1775) – Navnet refererer til den græske konge Aegeus fra Athen, som senere gav navn til det meste af det græske område.

io (Linnaeus 1758) – var datter af den første konge i Argos på Peloponnes, *Inachos,* og præstinde for Hera, Zeus' kone. Men Zeus efterstræbte *Io* og forvandlede hende til en hvid ko for at have hende for sig selv og skjule sin hensigt. Hera, som straks gennemskuede ham, ønskede sig dernæst koen, og det kunne Zeus ikke godt nægte, da koen netop var hendes symboldyr. Og da hun så havde fået den, satte hun *Argos Panoptes* – den hundredøjede kæmpe som så alt (*Panoptes* (se denne) er et tilnavn til *Argos*), og som var hendes nevø - til at vogte den mod Zeus. Zeus fik så Hermes til at spille så smukt for *Argos Panoptes,* at denne faldt i søvn og lukkede *alle* sine øjne på én gang, hvorefter Hermes kunne knuse hans hoved med en sten – andre mener han huggede det af med et sværd. Da Hera så det og sørgede over *Argos*, satte hun hans øjne på påfuglens hale og sendte bremser efter koen *Io*, så den/hun bissede over vandet – det Ioniske hav – og til

sidst endte i Ægypten. Men Zeus mødte hende bare dér. Hun fødte siden Epafos alias den hellige tyr Apis og endte selv som fødselsgudinden Isis med månesegl i panden og diademet af guldaks om håret, klædt som en dronning (ifølge Ovid). Iøvrigt kunne *Io* skifte farve fra hvid til rød og sort – akkurat som månen *Selene*: fra nymåne til fuldmåne til sort eller 'borte'. Hendes far, kong *Inachos,* blev senere ophøjet til halvgud for vandet og forvandlet til en flod, dvs. blev flodgud, og *Io's* nuværende og nye slægtsnavn ***Inachis*** er meget passende afledt af hans. Slægtsnavnet var tidligere *Aglais* (Dalman 1816), der betyder 'skinnende/strålende' og refererer til én af gratierne/kariterne – *Aglaia* (se denne og *urticae*). Helt oprindeligt var slægtsnavnet *Papilio* fra Linnés' side.

atalanta (Linnaeus 1758) - Atalante blev som barn sat ud i naturen i bjergene, fordi hun ikke var en dreng som ønsket. Navnet betyder 'lige vægt' (i forholdet mellem drenge og piger). Hun blev fundet og opfostret af en bjørn, og siden fanget af jægere, som navngav og opdrog hende. Hun blev en dygtig jæger, var hurtig og altid bevæbnet – og kysk – hun dyrkede Artemis, jagtens gudinde. Da et meget stort og voldsomt vildsvin, sendt af Artemis som straf til Kong Oineus i Kalydonien, fordi han helt havde glemt hende ved en ofring, hærgede hans land og kvæg og fortærede nyfødte børn, udskrev han en konkurrence om at nedlægge det frygtindgydende svin - "Øjnene gløder af blod og af ild og børsterne stritter over dens kam som hele geledder af hævede lanser … og fråden står skummende ud fra dens kæber … dens tænder er som elefanters, ånden som lyn", skrev Ovid. I jagten deltog *Atalante* og kongens søn Meleagros, som hun forelskede sig i - og hjalp ved at ramme vildsvinet med sin pil som den første – og kunne egentlig godt have klaret at nedlægge det selv, inden han gjorde det efterfølgende. Som tak gav han hende belønningen for jagten i form af det nyligt afflåede mørke skind med blodige kanter og med de hvide hugtænder fæstnet til hjørnet. Meleagros' familie, som ikke mente at kvinder hørte hjemme på en jagt, protesterede mod dette, og herover blev Meleagros så vred, at han dræbte alle de mandlige medlemmer, bl.a. *Alcon* og *Plexippus* (se under disse). Senere dør han dog selv, han forkulles, og "lidt efter lidt forsvinder hans ånde i luften som aske." (Ovid). Hans tilmålte livsspand i form af brændeknuden skæbnegudinden *Lachesis* havde tilmålt ham, blev kastet på ilden af hans mor, da hun hørte hvad han havde gjort med resten af familien.

Der findes en fortsættelse af historien om *Atalantes* giftemål. Hendes oprindeligt afvisende far, som atter havde taget hende til sig, satte visse betingelser for en kommende svigersøn - men den bidrager kun lidt ekstra til at forklare admiralens udseende, bortset fra at *Atalante* samlede et par guldæbler op undervejs i den arrangerede væddeløbskonkurrence (Afrodites påfund), så hun ikke vandt det afgørende kapløb med den ellers meget hurtige Hippomenes, og derfor måtte gifte sig med ham (hvad hun egentlig også helst ville). Efterfølgende takkede de ikke Afrodite tilstrækkeligt, så hun fyldte dem med lyst til elskov men nægtede dem glæden ved sex. I øvrigt søgte *Atalante* siden at komme med på Argonautertoget efter det gyldne skind (se under *helle, jasius* og *hecate*), men hun blev afvist af Jason, der mente, at kvinder ville bringe uheld (ikke desto mindre var Medea med på hjemvejen – men det gik jo heller ikke helt uden problemer).

Slægtsnavnet ***Vanessa*** (Fabricius 1807) for denne og de følgende tre arter er en meget indirekte reference til 'sommerfugl', idet det i beskrivelsen både er 'en nymfe fra Venus' og peger mod 'nåde, transformation og kreativitet'. Konstruktionen skyldtes oprindelig den britiske forfatter Jonathan Swift, der fandt på det i et digt til sin tidligere elev og elskerinde i digtet til 'nymfen Vanessa' fra 1713. Navnet Vanessa er et pseudonym for Esther Vanhomrigh, 'Van' stammer fra efternavnet, og 'essa' er et kælenavn for fornavnet Esther). Fra Swift vandrede navnet få år efter via den danske entomolog Fabricius til hans læremester Linné, der navngav (nogle af) arterne.

Indica vulcania (Godart 1819) – Navnet *indica* betyder på både græsk og latin 'fra Indien', nærmere bestemt de bjergrige, højere beliggende områder, hvor arten først blev fundet.

Navnet *vulcania* refererer til lokaliteten på de vulkanske kanariske øer, men det refererer samtidig også til smedeguden, ildens gud Hefaistos, som romerne kaldte Vulcan. Artens tidligere navn *callirhoe* (Millière 1867) refererer til dronning Callirhoe (der betyder 'den smukke'), datter af Achelous og gift med Alemaon fra Theben. Hendes sønner (*Iolaus* og Capaneus, (se *iolas*)) ombringer hinanden på ulykkelig vis, men Callirhoe overtaler Zeus/Jupiter til at lade dem genopstå i forynget udgave, hvilket volder ikke så lidt uro og misundelse i gudeverden.

cardui (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til værtsplanten, da det er latin for 'tidsel'.

virgeniensis (Drury 1773) – betyder jomfruen, men det refererer også til Jomfruøerne (Virgin Islands), hvorfra arten har bredt sig mod øst til Europa.

levana (Linnaeus 1758) – var den romerske gudinde for fødsel. Navnet betyder 'at løfte op og frem i lyset, for at anerkende barnet', og det refererer samtidig til farven 'lys' fx i forhold til artens sommergeneration *prorsa*, der er sort i stedet for orange (og repræsenterer formindsket mimicry på *camilla*). Angiveligt refererer *levana* også til at arten fødes, når puppen klækker om foråret. Oprindelig mente man, det var to forskellige arter. *Prorsa* betyder på latin 'ligefrem' eller 'direkte', det var navnet på gudinden for 'omvendte fødsler', hvor ansigtet vendte fremad og dermed forkert.

Slægtsnavnet ***Arachinia*** (Hübner 1819) refererer til væversken *Arachne*, som var berømt for sin kunst, så meget, at Athene/Minerva, kunstens gudinde, følte sig udfordret. *Arachne* blev vred på den gamle kone – den forklædte Athene - som antastede hendes kunst, og de kappes på hver sin væv om at fortælle historier med alskens farver og former, endda også med tråde af guld og sølv. Athene vævede om Olympens guder med billeder af den straf, der ventede en udfordrer. Arachne skildrede gudernes, ikke mindst Jupiters/Zeus' bedragerier og overgreb på de dødelige, specielt kvinderne – indrammet af blomster og vedbend. Athene fandt intet at kritisere, og i arrigskab sønderrev hun Arachnes klæde, slog hende og overhældte hende med *Hecates* gift, så hun mistede "håret og sammen med det både næse og øren, hovedet skrumper så hun bliver så lille over det hele; på hendes overkrop fimrer der fingre i stedet for lemmer". Hun blev alså til en edderkop. Men andre, bl.a. *Niobe* der kendte Arachne, forargedes over den skammelige behandling og bragte hende brokade med guldbroderier.

Argynnini (Duponchel 1835) – Navnet på denne underfamilie er afledt af *Argynnis* (se nedenfor).

pandora (Denis & Schiffermüller 1775) – betyder 'den, der har fået alle gaver'. Det var en kvindefigur, som repræsenterer kvindekønnet, smedet af Hefaistos med smukt slør og gylden krone (fra Athene) men samtidig med hundsk skamløshed og svig (fra Hermes), og som blev bragt til live og givet til Epimetheus (den bagkloge - en bror til Prometheus, den forudanende), der ikke kunne modstå hende, En dag kom hun i sin grænseløse nysgerrighed til at åbne den krukke, en gave fra Zeus, med alverdens sygdomme og ondskab, hun medbragte som brudegave. Alt - alskens sygdomme og ulykker - undtagen 'håbet' - undslap. Det var en del af straffen til menneskeheden for at de havde fået ilden af Prometeus (se under *ferula*). (Når det her hedder krukke (pithos) og ikke æske (pyxis), skyldes det angiveligt, at Erasmus af Rotterdam i sin tid læste eller skrev forkert, da han videregav myten i en ret populær udgivelse. Grækerne opbevarede ting i krukker og ikke i æsker, hvis de ikke skulle slippe ud).

Slægtsnavnet ***Argynnis*** (Fabricius 1807) for denne og de 7 næste arter er græsk for 'sølvfodede', men var også navnet på en af Agamemnons højtelskede kvindelige 'ledsagere'. Efter hendes død rejste Agamemnon et lille tempel til hendes ære, hvor man kunne ofre til Afrodite, og på den måde blev *Argynnis* et synonym og et tilnavn til gudinden Af-

rodite. Navnet går derned på en måde også på arternes fremtoning, idet sølvskæret dog snarere refererer til perlemorsstriberne eller -pletterne på bagvingeundersiden end til fødderne.

paphia (Linnaeus 1758) – var (også) et tilnavn til *Afrodite* efter hendes tempel i Paphos på Cypern. Der stod en statue af Afrodite *Paphia* i det nærliggende *Ino*-tempel. Paphia var også navnet på den cypriotiske nymfe, der blev mor til kong Cinyras i Eurymedon.

laodice (Pallas 1771) - var søster til *chrysotheme* og Hector fra Troja. Navnet betyder 'folkets retfærdighed'. Hun var "den pureste af kong Priamos' døtre" fra Troja, som Odysseus (efter byens erobring må man antage) lovede med kostelig medgift til Akilleus, hvis han ville dæmpe sin vrede og udlevere Hectors lig til hans far Priamos: bl.a. prægtige byer, frodige enge med vinranker og hornkvæg, sandede strande med adgang til hav. Men nej tak, lød det fra Akilleus.

aglaja (Linnaeus 1758) – blev af og til nævnt som en af Kariterne/Gratierne. Navnet betyder 'pragt', og *Aglaia* var gudinde for skønhed, charme og nåde. Hun nævnes også af og til som hustru til Hefaistos, som ellers var gift med *Afrodite* (om end mod dennes vilje), men da *Afrodite* havde mange andre partnere, var *Aglaia* måske 'bare' en elskerinde. Sammen med kong Charopos fra Smyrna blev *Aglaia* forældre til Nireus, "den skønneste mand som var mødt frem under Troja undtagen den lyse Akilleus, dog var hans styrke kun svag". De to andre gratier var *Euphrosyne* (se denne) og Thalia (se *athalia*).

adippe (Denis & Schiffermüller 1775) – Oprindeligt – i 1761 - blev arten af Linné kaldt Cydippe, som var en græsk havnymfe (angiveligt til ære for hans student, den dansk-hollandsk-tyske Fabricius). Men i 1767 opdagede han, at navnet allerede var givet til en anden art, og han ændrede det derfor til Adippe. Det vil sige, det gjorde han måske, for hans håndskrift var svær at læse, så der herskede fortsat usikkerhed og tvist – indtil 1958. Her besluttede den internationale navnekommission sig endeligt for *Adippe*.

auresiana (Fruhstorfer 1908) – Navnet refererer til Aurèsbjergene i Algeriet, hvor arten forekommer.

niobe (Linnaeus 1758) – var dronningen fra Theben, datter af Tantalos (ham med kvalerne) – "prægtig at skue i Phrykisk brokade med guldbroderier, skøn (så vred hun var), og med lokkerne ned over begge skuldre og hovedet højt står hun stille og knejser med nakken, kaster hovmodige blikke på alle omkring sig" (Ovid). Men *Niobe* begik hybris, dvs. overmod i forhold til guderne: Hun, der havde 12 børn – børnene blev kaldt niobiderne - hævdede, at hun var bedre end gudinden Leto (romerne kalder hende *Latonia*), der kun havde to børn: Apollon og Artemis, med Zeus, og derfor blev hun straffet – hårdt: Apollon dræbte hendes 6 sønner og Artemis de seks døtre. Hun selv blev til et forstenet, marmoreret kildevæld. Mærkerne og årerne i stenene er hendes tårer over de dræbte børn. Hun var gift med Amfion, der var søn af Zeus og *Antiope* (se denne), og en af Hermes' tidligere elskere.

Formen *eris* i Centraleuropa (der mangler perlemorsfarven på undersidens pletter) refererer til stridens og tvetydighedens gudinde, den 'jammerforvoldende', *Eris*, der som den eneste af guderne ikke blev inviteret til kong Peleus' og gudinden *Thetis'* bryllup, og som hævnede sig ved at kaste et guldæble mærket 'til den skønneste' ind mellem gudinderne Hera, Afrodite og Athene. Det afstedkom en del røre. Paris blev, som den skønneste blandt mænd, udnævnt som dommer, men trods det, at de måtte afføre sig deres attraktive atributter – Athene sin farvestrålende hjelm og Afrodite sit uimodståelige bælte, så de fremstod helt nøgne, kunne der ikke opnås enighed. Det førte til, at de valgte en helt fjerde, nemlig den skønne *Helena* (se under *semiargus*), som – skønt hun var datter af Zeus - var dødelig, og derfor trods alt kun skulle være skønhedsdronning en begrænset tid. At hun var kong *Menelaos'* kone, så man stort på. Hun var som en dansk digter har udtrykt det "en skøn og broget fugl, strålende af orientens pragt og smykker", og hun

blev nu rask væk givet prins Paris i Troja. Det førte så igen til hele den trojanske krig om at få *Helena* tilbage.

elisa (Godart 1823) – Navnet refererer til dronning Dido, grundlæggeren af Carthago, som kaldes Elissa i Virgils Aeneiden. (Carthago ligger jo lige syd for Sardinien og Korsika, hvor arten forekommer).

lathonia (Linnaeus 1758) – betyder på latin 'højest prisværdig' men også 'skjult'. Lathonia er romernes navn for Letho, som var mor til Apollon og Artemis sammen med Zeus og gudinde for det ærbare ægteskab, som ifølge spåmanden Teiresias datter *manto* (se denne) fortjener at blive tilbedt med laurbærkranse og røgelse. Hun er den, der i første omgang bliver ramt af *Niobes* foragt for guderne, som nedkalder den grusomme hævn fra hendes børn, Apollon og Artemis (se *niobe*). Da hun skulle føde sine børn med Zeus, og ingen ville tage imod hende af frygt for Heras forfølgelse, fandt hun efter megen søgen kun et midlertidigt ophold på Delos, der dengang (i mytologien) endnu kun var en flydende ø: "Dér fødte Latona, medens hun klamred sig fast til en palme og Pallas' oliven, tvillinger – meget imod deres stedmors ønske og vilje." (Ovid). Senere, under den fortsatte flugt: "under solen der brændte ubarmhjertigt fra himlen, fornam hun, mat af sin møje, en frygtelig tørst … Men da så hun et kær med lidt vand nede i dalen; dér skar bønderne ris til gærder og rør til at tække sammen med frytle og siv der vokser så frodigt i moser." – hvorved Ovid ganske godt beskriver karakteren af artens lokalitet.
Slægtsnavnet ***Issoria*** (Hübner 1819) for denne art refererer til den beskyttede helligdom i Sparta, hvor gudinden *Issoria* Artemis blev dyrket.

hecate (Denis & Schiffermüller 1775) – var som en af titanerne ærkeheks hos dronning *Persofone* i underverdenen og guddom for trolddom, giftblanderi, spøgeri og onde drømme. Hun var datter af Perses og *Asteria* (se denne). Hun for omkring med en sværm af urolige genfærd og halsende hunde i mørke nætter, særligt ved korsveje, hvorfor man satte madofre ud sådanne steder. Da hun også *afviste* trolddom, malede man ofte hendes billede på husene: en enhed af tre kvinder på tre tætsiddende søjler, som repræsenterede månens tre faser. I andre fremstillinger har hun blot tre hoveder. *Hekates* børn, Empusai, forskrækkede vandringsmænd om natten og optrådte i forskellige forklædninger fx som smukke kvinder, der udsugede mænd ved at ligge med dem om natten. Hun indgik i øvrigt som repræsentant for underverdenen i en treenighed med *Selene*/månen på himlen og Artemis/jægeren på jorden. Endelig optrådte *Hekate* også i historien om Jasons argonautertog efter 'det gyldne skind': Medea var dengang præstinde for *Hekate* i Kolkis, men blev ramt af *Eros'* pil og stærkt forelsket i Jason. Medea hjalp ham derfor med sin troldom til at få fat på skindet – det krævede 'neutralisering' af en drage - og fulgte siden med ekspeditionen tilbage til Athen (se *circe*). Resten er historie. (Medea betyder iøvrigt 'dronning').
Slægtsnavnet ***Brenthis*** (Hübner 1819) for denne og de to næste arter refererer til kyklopen Bronthes, den mest støjende af kykloperne (kyklop betyder 'ringøjet' og Bronthes betyder 'torden'), som blev spærret inde under vulkanen Etna, da det endelig lykkedes at slippe af med dem. Der er dog også et område omkring det gamle Troja, som går under denne betegnelse.

daphne (Denis & Schiffermüller 1775) – var bjerggudinden, flodguden Penios' datter, som Apollon oprindeligt elskede, en kærlighed som hun dog ikke gengældte. Mens Apollon blev ramt af Eros' guldpil ("Han ser hendes glimtende øjne, ser hendes blussende læber – og kan ikke nøjes med synet" (Ovid), blev *Daphne* ramt af en pil med bly, som afviste kærlighed. Den kyske *Daphne* og hendes nymfer kom siden for skade at dræbe Leukippos, som Leto, Apollons og Artemis' mor, netop havde reddet ved at omskabe ham fra pige til dreng (se under *Galateia*). Det vakte for alvor Apollons vrede, og da han forfulg-

te hende og hun flygtede, blev hun kun reddet takket være sin mor Gaia's intervention. "Vinden blotter hendes krop, håret flagrer bagud, hendes forførende skikkelse forvandles, dækkes med bark og bast, håret bliver til løv, armene til grene" – skrev Ovid. Pludselig stod Apollon ikke med *Daphne* men med et laurbærtræ med skinnende gule og grønne blade, som straks begyndte at slå rødder i jorden (Gaia). Derved blev laurbærtræet til hans hellige træ og kransene derfra til belønning til vinderne af de pytiske lege i Delphi – og meget andet siden.

ino (Rottemburg 1775) – var 'den smalbensdejlige datter' af Kadmos (alfabetets opfinder og Thebens grundlægger) og Harmonia, og dermed var hun også barnebarn af Afrodite. Hun var oprindelig dødelig, men blev siden 'frue i havet' som gudinden Leukothea, hvor hun bl.a. reddede Odysseus fra sit skibbrud i stormen ind til Faiakernes ø med sit slør, som han skulle binde om livet for at kunne svømme i land. Hun blev inden da gift med Athamas, søn af vindenes gud Aiolos, som hans anden kone, og forsøgte straks at rydde de to børn af første ægteskab, *Helle* og Frixos, af vejen. De blev dog reddet af deres gudindemor Nefele ('skyen'), som sendte en vædder med gylden uld, som de kunne ride på, hen over havet mod øst. Frixos overlevede mens *Helle* faldt af og røg ned i havet – i Hellespont (*Helles* hav). Vædderen endte siden i Kolkis helt oppe i bunden af Sortehavet, hvor den blev ofret til Zeus som tak for redningen, og skindet blev hængt op i krigsguden Ares' hellige lund, hvor det blev bevogtet af en drage – og siden blev målet for Jasons ekspedition for at skaffe det gyldne skind tilbage. Gudinden Hera hadede hele Kadmos slægt, og ønskede at hævne sig på den, bl.a. fordi Zeus havde haft et af sine mange sidespring med Kadmos's datter *Selene*, som resulterede i Dionysos, så Hera sendte hævngudinden, mordhævnersken *Tisiphone* (se denne) fra dødsriget. Ovid skriver om denne begivenhed: "Medbragt havde hun også et grueligt flydende giftstof: spyt fra Cerbarus' gab (det trehovede hundeuhyr, der vogter indgangen til dødsriget) og smitte fra slangen Echida … alt sammen grundigt stødt i en morter og blandet med frisk blod, kogt i en gryde og krydret med en smule hakket skarntyde" – som hun kaster på brystet af *Ino* og Athamas. Athamas blev sindssyg og begyndte at jagte *Ino* rundt for at dræbe hende, og *Ino* blev så fortvivlet, at hun styrtede sig i havet. Hun blev dog reddet af Poseidon, og Dionysos, som hun engang havde ammet som spæd som stedfortræder for hendes søster, hans mor, *Semele*, og forvandlet til 'havets hvide gudinde' Leukothea. *Ino* reddede samtidig en søn, *Palaemon*, som også styrtede i havet sammen med hende, og som også blev og forvandlet (se under *Palaemon*). Navnlig *Tisiphones* giftblanding forklarer ganske godt farvemønsteret på artens bagvingeunderside.

pales (Denis & Schiffermüller 1775) – var den romerske gud for hyrder, kvægavl og landhusholdning. Han svarer til den græske *Aristaeos* (se denne).
Slægtsnavnet ***Boloria*** (Moore 1900) for denne og de efterfølgende tre arter er græsk for 'fiskenet', som er valgt for at beskrive netmønsteret på vingernes bagside.

napaea (Hoffmannsegg 1804) – var det latinske ord for 'nymfe', som svarer til det græske 'napaios' med samme betydning. De var som nymfer/dryader specielt knyttet til lavninger med spredt skovvækst, og navnet peger dermed på en del af artens levesteder. Napaios var også navnet på en af de satyrer, der fulgte Dionysos i kampen mod inderne.

aquilonaris (Stichel 1908) - er latin for 'nordlig'. *Aquilo* (se denne) refererer til nordenvinden (grækernes Boreas) – og til artens udbredelse, mod syd i bjergene og ellers i de nordlige områder i Europa.

graeca (Staudinger 1870) – Navnet refererer til artens udbredelsesområde, i Grækenland og på Balkan iøvrigt.

eunomia (Esper 1799) – var en mindre men vigtig gudinde for årstidernes skiften, ordnede forhold, harmoni og gode love. 'Eu' betyder 'god', og 'nomia' betyder 'lov'. Hun var datter af Themis og Zeus.

Slægtsnavnet ***Clossiana*** (Reuss 1920) for denne og de efterfølgende 10 arter refererer til den tyske entomolog Adolft G. Closs (1862-1949).

euphrosyne (Linnaeus 1758) – Navnet betyder 'glæde'. *Euphrosyne* var i nogle tekster (bl.a. hos Hesiod) en af tre Kariter/Gratier. De var naturligvis alle smukke og klædt i farverige gevandter. Hun var gudinde for 'glæde, munterhed og fryd'. Hendes to søstre – i dén fremstilling - var *Aglaja* (se denne) og Thalia (se *athalia*).

titania (Esper 1793) – Titanerne var tidligere guder, børn af Gaia og Uranos, der siden blev forvist til Tartaros, underverdenens mørkeste egne. Titan betyder 'stræbsom og heftig'. Gruppen omfatter bl.a. gudernes tidligere konge (Kronos), havets gud (Oceanos) og hans gudinde (*Thetys*), solen (Helios), månen (*Selene*), Atlas, der holder himlen, og hans bror Prometeus ('den fremsynede'), menneskets skaber, og hans tvillingebror Epimeteus ('eftertanken') - begge var de sønner af Iapetus og Klyméne/*Climene*. Endelig var der *Hekate*, trolddommens og dødens gudinde samt en masse forskellige flodguder, okeanider og nereider. Navnet er af Esper tænkt i sin kvindelige form, som 'en datter af titaner' – en Titanide.

Underarten *cypris,* som findes i bl.a. Schweiz og Sydtyskland, refererer til Afrodites tilnavn – Cypern er hendes ø, dér hvor hun gik i land som 'den skumfødte'. Der synges i Odyssén om hendes sidespring med krigsguden Ares, som førte til, at Ares blev lagt i lænker af Afrodites mand Hefaistos. Og det var ikke så godt, for så blev der fred, og for megen fred betød for få undersåtter til Hades' underverden. Så Poseidon intervenerede, Ares blev sendt til Thrakien og Afrodite til Cypern.

selene (Denis & Schiffermüller 1775) – Månens gudinde *Selene* var en af *titanerne*, datter af Theia og Hyperion og søster til Helios/solen og *Eos*/gryet. Hun indgik i en treenighed: *Selene* som månen på himlen, jomfruen og fødselshjælperen Artemis på jorden samt *Hekate*, dødsgudinden, under jorden. Hun kastede engang hele sin kærlighed på hyrden *Endymeon* (se denne) en nat hun kom kørende forbi i sin månevogn.

chariclea (Schneider 1794) – Navnet betyder på græsk 'nådesgave'. Chariclo optræder også som en karakter i gamle græske skuespil, ofte som ledsager til gudinden Athene. Hun var datter af Apollon og blev – sammen med kentauren Cheiron - mor til den rødhårede Ochrrhoë ('den hurtigtblomstrende'), der takket være sin farfar Apollon fik profetisk sang som en nådesgave.

freija (Thunberg 1791) – var det nordiske tilsvar til Afrodite: gudinde for frugtbarhed, erotik mv.

dia (Linnaeus 1767) – var den smukke prinsesse, der blev gift med lapitherkongen Ixion i Thessalien. Han nægtede imidlertid at betale hendes far den traditionelle brudepris, og tilmed dræbte han også sin svigerfar en dag, han havde inviteret til gæstebud. Ingen ville derefter medvirke til at rense ham for disse alvorlige forbrydelser. Alligevel blev han inviteret til middag hos guderne på Olympos, hvor han i fuldskab gjorde ret voldsomme tilnærmelser til Hera. Hera klagede, og til sidst fandt Zeus det for meget - der var jo både brud på gæstevenskabets regler og bloddrab (på et familiemedlem). Så Zeus sendte en tordenkile afsted, og (resterne af) Ixion blev lagt på ildhjul til evig pinsel hos Hades. Derefter forførte Zeus Dia, og resultatet blev *Perithoos* (se under denne og *asteria*). Men Ixions tilnærmelser til Hera fik alligevel følger, idet han sammen med skyen Nephele, der blev skabt som stedfortræder for Hera til lejligheden, avlede kentaurerne (se *centaureae* og *pirithous*).

Dia er dog også et gammelgræsk navn for øen Naxos men næppe navneforlægget her.

polaris (Boisduval 1828) – Navnet refererer til lokaliteten – polarregionen fra Norge og videre mod øst.

thore (Hübner 1803) – refererer til den nordiske tordengud Thor, parallellen til Hefaistos – også selvom arten findes både i Alperne og i det nordlige Rusland.
Underarten *borealis* i Nordskandinavien (med lysere grundfarve på oversiden) betyder 'søn af Boreas', som var grækernes gud for nordenvinden.

frigga (Thunberg 1791) – var den nordiske gudinde for ægteskab og moderskab (svarende til grækernes Letho og Hera). Hun var Odins kone.

improba (Brykner 1920) – Navnet er latin for 'ringere', 'upassende' eller 'skamfuld'. Hos Virgil er det dog en kraft, der ikke kender sine grænser – men det er den mandlige form *improbus*, som der jo ikke er tale om her. I virkeligheden er dette uanseelige væsen jo netop en undseelig, krybende-hoppende og evt. jordstrygende art (hvis den endelig overhovedet flyver).

Melitaeinae (Newman 1870) – Underfamilienavnet refererer til havnymfen *Melitea*, som var en af de mange døtre af havguden Nereus og nymfen *Doris* (se denne). Melite betyder 'det rolige hav'. Melite var også grækernes oprindelige betegnelse for Malta, ligesom der også var en græsk by med navnet Melitaea, hvor man tilbad gudinden Afrodite. Samtidigt refererer det nu også til det græske ord 'Meli', der betyder 'honning' og dermed angiver disse arters blomstersøgende adfærd.

cinxia (Linnaeus 1758) – var tilnavnet til den romerske gudinde for giftemål og ægteskab (Juno *Cinxia*), som svarede til Grækernes Lehto, evt. Hera (se bl.a. *dione*, *anthelea*, *menelaos*). Mere konkret refererer navnet ifølge Linné selv til det prikkede bælte (på latin: cinctus) på vingernes over- og underside, formodentlig med reference til både gudindens og artens fremtræden.
Slægtsnavnet ***Melitaea*** (Fabricius 1807) til denne og de efterfølgende 18 arter er forklaret lige ovenfor.

arduinna (Esper 1784) – var den romersk-keltiske gudinde, for Ardennerbjergene, og betyder 'hun som er i det høje'. Hun afbildes normalt ridende på en vildorne.
Underarten *rhodopensis* (Freyer 1836) i Bulgarien (overside med røde pletter og sort bestøvning) refererer til lokaliteten i Rhodopibjergene, og i sidste ende til dronning Rhodope, som de er opkaldt efter. (Se Erebia *rhodopensis*).

phoebe (Denis & Schiffermüller 1775) – Navnet betyder 'glødende eller strålende, som guld eller som solen', den kvindelige form, som er aktuel her, dog nok i mindre omfang end den mandlige, når vi taler det klassiske Grækenland: "Farven som gløder i skyen der rammes af solen der synker, eller som lyser på himlen når morgenrøden oprinder, fyldte Dianas kind da hun sådan blev set uden tøj på." skriver Ovid. *Phoebes* metal var nu ikke guld, som hos *Phoebus*, men sølv. Navnet er siden også hæftet på en af Saturns måner.
1) Phoebe var oprindelig en datter af Gaia, som var intelligent og profetisk. Hun blev forbundet med månen og i øvrigt også med oraklet i Delphi bl.a. via hendes barnebarn Apollon (hans tilnavn *Phoebus* er den mandlige form af *Phoebe*, som også blev hans tvillingesøsters Artemis' tilnavn).
2) Der var også en Libysk hammadryade (nymfe knyttet til træer, lunde og skove) og samtidig mor til nogle ad Danaiderne (se *Danainae*) med dette navn, men det er nok ikke hende, der er tænkt på her.

punica (Oberthür 1876) – Navnet er latin for regionen omkring Carthago og er dermed en angivelse af en lokalitet for arten. Det var tidligere en underart til *phoebe*.

ornata (Christoph 1893) – Navnet er latin for 'dekoreret' eller 'ornamenteret', og refererer dermed til artens fremtræden. En overgang gik arten som en af flere arter udskilt fra *phoebe* under navnet *telona* (Fruhstorfer 1908), hvad der måske refererer til gudinden for forgiftning og sygdom Talona, men næsten lige så sandsynligt til 'en offentlig skatteopkræver' (telon), men hermed er vi vist ude på overdrevet.

pseudoornata (Sariot & Mesa 2019) – Idet navnet refererer til den foregående, betyder det *'den falske ornata'* (se denne) og går dermed på artens fremtræden.

aetherie (Hübner 1828) – Navnet refererer til det græske 'aether', der betyder den højeste, reneste himmel, hvor guderne boede. Denne himmel består også af ild, og navnet går dermed både på artens guddommelighed og dens fremtoning.

didyma (Esper 1779) – Navner er afledt af en græsk helligdom på den lilleasiatiske kyst lidt syd for Samos hvor tidligere byen Milet lå. Byen kaldes nu Didim. Didymaion betyder helligdom. Stedet var mest kendt for templerne for tvillingeguderne Apollon og Artemis og specielt for sit dertil knyttede orakel.

deserticola (Oberthür 1876) – Navnet refererer til artens lokalitet som 'den der lever i ørkenen'.

trivia (Denis & Schiffermüller 1775) – Navnet betegner på latin et sted, hvor tre veje mødes, hvilket også kan være betegnelsen for et offentligt torv, og det peger videre på betydningen 'offentlig, almindelig, triviel'. Men egentlig er *trivia* den græske gudinde *Hecates* tilnavn, da hun netop skræmte og forheksede folk ved vejkryds – endda hjalp dem på vej til dødsriget, hvor hun selv hørte hjemme.

Underarten *augustini* (bleggul-orange) i Sierra de Gador i Spanien refererer til tilnavnet 'Augustus' som betyder 'den ophøjede' og som blev kejser Octavians hædersnavn.

diamina (Lang 1789) – Navnet, undertiden oprindeligt stavet damiana, havde betydningen 'at tæmme den utæmmede', her i den feminine form: damyana. Selve navnet er en kombination af dette og navnet for jagtgudinden Diana, som er det romerske tilsvar til grækernes Artemis.

athalia (Rottemburg 1775) – Egentlig havde Rottemburg besluttet at kalde arten thalia efter den tredie af Kariterne/Gratierne, hvor de to andre, *aglaja* og *euphrosyne* (se disse) allerede var en del af den store gruppe af røde 'perlemorssommerfugle'. Thalia repræsenterer fest og blomstring, men det var samtidig også navnet på den af muserne, som stod for komedie og morskab. Men da han så så, at Linné allerede havde brugt navnet til en Heliconicusart, måtte han finde på noget andet. Løsningen blev at tilføje et enkelt bogstav: a til navnet for på den måde at bevare mest muligt af traditionen med de græske navne.

Slægtsnavnet ***Mellicta*** (Billberg 1820) for denne og de næste 6 arter er ligeledes afledt af det græske ord for honning (meli) og refererer dermed til arternes stærke tilknytning til blomsternektar. Navnet betyder 'honningslikker'. Oprindelig var de sammen med seks foregående arter af Linné placeret som medlemmer af den store slægt *Papilio*.

celadussa (Frusthofer 1910) – var tidligere en underart af *athalia* i SV-Europa. Navnet er en afledt blanding af græsk og latin. På græsk refererer det til lyden af en rivende flod (Keladus), mens det på latin betyder 'mørkt mønster' (celadon) og dermed går på artens fremtoning.

deione (Geyer 1832) – Navnet betyder 'kvindelig guddom'. Her er der flere muligheder, opregnet efter sandsynlighed:

1) deione var andet navn for Hera, 'den guldstolstronende', Zeus' søster og kone, som sammen med Zeus fik datteren Afrodite. Det er ihvertfald én version af Afrodites fødsel. Men 'afro' betyder skum, og i en anden version er Afrodite født af det skum, som opstod på det sted i havet ved Cypern, hvor Uranos' kønsdele landede, dengang Kronos kastrerede og dræbte ham og smed 'tingene' langt væk.

2) Navnet *deione* blev imidlertid også brugt om forårets og underverdenens gudinde *persephone* (se denne).

3) Regnnymfen *Deïone*, som var Dionysos' amme, blev gift med kong Tantalos, som var meget rig. Han var så rig, at han troede han kunne måle sig med guderne. Han misbrug-

te dog Zeus' gæstfrihed ved et gæstebud ved at stjæle af gudernes næring, ambrosia, og han fortalte slibrige historier om gudernes privatliv til sine venner. Oven i dette begik han bloddrab (dvs. drab på én fra sin egen familie), og det var tabu. Da han så engang serverede sin søn Pelops til en middag for guderne (ligesom kong *Lycaon* – se denne), blev det for meget for Zeus. Pelops blev sat sammen igen og genoplivet – han blev endda senere Poseidons elsker – og Tantalos blev sendt til dødsrigets mørkeste del, hvor han hverken kunne drikke af søen, han stod i, eller nå frugterne på grenene lige over ham. Gudernes straf forfulgte endda slægten helt ned til *Orestes* (se denne).
4) *Dione* var en af de 50 nerider – døtre af havguden Nereus og nymfen *Doris* (se denne).
Underarten *rosinae* (Rebel1911) i Portugal var en overgang klassificeret som en selvstændig art. Navnet refererer til artens fremtræden – større, mere rødlig og med lysere midterbånd.

varia (Meyer-Dür 1851) – Navnet refererer på latin kort og godt til artens varierende fremtræden.

parthenoides (Keferstein 1851) – betyder 'ligner døtre af guder'. Parthenos betyder 'jomfru' og anvendtes generelt om kvindelige gudebørn, hvoraf de to mest kyske: Artemis og Athene, var de mest fremtrædende, hvorimod Afrodite næppe kvalificerer. Navnet går som bekendt også igen i Athenes tempel på højen over Athen.

aurelia (Nicherl 1850) – betyder på latin 'gylden' (aureus), og refererer dermed til artens fremtoning, det går dog angiveligt mest på artens puppe.

britomartis (Assmann 1847) – var den gamle kretensiske gudinde for bjerge og jagt.

asteria (Freyer 1828) – var den datter af titanerne *Phoebe* og Koïos og gudinde for faldende stjerner og drømme. En dag blev hun forfulgt af Zeus, hvor hun i sin kvide forvandlede sig til en vagtel i forsøget på at undgå ham. Men så kom Zeus bare som en ørn. Hun blev derefter mor til *Hecate* (se denne). Der var nu også en *Asteria* blandt de 50 *danaider* (se disse).

maturna (Linnaeus 1758) – Navnet refererer på latin til 'fuldvoksen' og 'moden', i sidste ende ofte til 'gift kvinde' (matrone). *Maturna* var en mindre romersk gudinde for holdbare giftemål.

Slægtsnavnet ***Euphydryas*** (Scutter 1872) (i nogle fortegnelser Hypodryas) for denne og de efterfølgende seks arter betyder på græsk 'veformet skovnymfe' ('Eu' betyder 'god' og *dryas* betyder skovnymfe (se *dryas*)).

intermedia (Ménétriés 1859) – Navnet peger på 'en mellemting' - mellem maturna og cynthia. Samtidig er lokaliteten typisk også 'hverken høj eller lav' eller – snarere – lave steder i det høje.

cynthia (Denis & Schiffermüller 1775) – betyder på græsk 'kvinde fra Cynthus-bjerget', og brugtes som tilnavn til jagtgudinden Artemis, da hun og *Apollon* blev født dér på øen Delos (se under *apollo* og *niobe*).

iduna (Dalman 1816) – var den nordiske gudinde for trolddom, der sikrede evig ungdom og symboliserede forår, vitalitet og udødelighed. Hun holdt de andre guder unge.

aurinia (Rottemburg 1775) - Navnet refererer på latin til artens fremtoning som 'guldstrålende'.

glaciegenita (Verity 1928) – Navnet, som på latin betyder 'født af isen', refererer til lokaliteten højt i bjergene, ofte helt oppe ved iskanten. Arten blev tidligere anset for at være en underart af *aurinia*.

desfontainii (Godart 1819) – Navnet refererer til en den franske entomolog/botaniker Réene Desfontaines (1750-1833).

Satyrinae (Boisduval 1833) – Navnet på denne underfamilie refererer til de græske mytologiske væsener, halvguderne Satyrer, halvt menneske og halvt geder, som typisk har gedebukkehoved og -ben, stumpnæse, spidse ører, strithår og hestehale. De var gennemgå-

ende ret løsslupne og ukontrollable – og liderlige, og de optrådte som ledsagere til nydelses- og vinguden Dionysos og hans vilde, ofte kvindelige tilhængere kaldet mænader. Hvor de end kommer frem – "er der jubel blandt unge, kvinder råber af fryd og trommer med hænder på tamburinen; luften fyldes af klangen fra buksbomfløjtens piber." (Ovid). Satyrer holder typisk til i skyggerne i træbevoksede områder – som de fleste af denne families arter.

galathea (Linnaeus 1758) – Navnet betyder 'hun som er mælkehvid', og her er flere forlæg, som formodentlig alle bidrager med hver sin del til en forklaring på navnet som en gennemgående figur i den græske mytologi.

1) Galateia var en havnymfe, en af de mange børn af havguden Nereus og okeaniden *Doris* (se denne), som havde navn efter sin mælkehvide hud (hun var særligt forbundet med det mælkehvide havskum). "O, Galatea, med huden så hvid som de hvideste snebær, yppig som engen om våren, så slank som den slankeste poppel, skær som det klareste glas og kåd som det kådeste spædkid, glat som den glatteste skal som sandet på stranden har slebet, kær som solen en vinterlig dag og som skygge om somren, ædel som ædelris frugt, og så flot som det høje platantræ, lysende som is og så sød som den modneste drue, lige så blød som et dun af en edderfugl eller som tykmælk og, når du ikke tager flugten, så smuk som en nyvandet have – men lige så strid som en ungtyr før den er tæmmet, hård som en ældgammel eg og så fuld af svig som en bølge, sej som en vidje af pil som galdebærranker … osv. osv." – som man ser hos Ovid, blev hun inderligt tilbedt af kykloben Polyfemos, som vi kender fra Odyssén, men selv elskede hun hyrdedrengen Akis på Sicilien, en søn af guden Pan. Polyfemos var skinsyg, og da han en dag så de to, kastede han en stor sten, som dræbte Akis. Galateia sørgede, men det gjorde jo ikke den store forskel for Akis. Dog kunne deres historie mange år senere inspirere komponisten Händel til værket *Acis og Galathea*.

2) En gruppe kvinder på Cypern blev så forargede over den løsslupne moral på øen, at de foreslog at Afrodite ikke længere skulle være deres beskytter. Det gjorde Afrodite så vred på sine skinhellige søstre, at hun indgav dem umættelig kødelig lyst og fratog dem al skam. Og det førte igen til, at den flotte unge billedhugger Pygmaleon besluttede at forsage al kærlighed, og kvinder, fremover. Men Afrodite blandede sig igen ved gradvis at ændre den statue af en gammel general, han var ved at hugge, til en meget smuk ung pige af elfenben, som han bare vidste måtte hedde *Galateia*. Tilmed trådte statuen, dvs. Galateia, efterhånden frem som levende med blomster i håret og meget andet, helt ulige noget, han nogensinde havde set før. Han blev kort sagt meget forelsket i hende, og måtte ydmygt bede Afrodite om atter at skænke ham kærligheden. Galateia og Pygmaleon fik siden en søn, de kaldte *Paphos* (se denne) efter stedet på Cypern, hvor Afrodite gik i land i sin tid. En anden version fortæller om den nøgne elfenbenstatue af Afrodite, der af hende blev vakt til live og gift med kong Pygmaleon, da hun fik ondt af hans håbløse kærlighed til statuen og imødekom hans bøn.

3) *Galateia* var gift med Pandion på Kreta, som kun ville have drengebørn. Pigebørn skulle dræbes indtil der kom en søn (måske fordi døtre var dyre, da de skulle have medgift, måske drenge bare var foretrukket af nogle fædre i en generelt mandsdomineret kultur). *Galateia* foregav da, at deres første barn var en dreng, og opdrog hende/ham sådan, indtil hun søgte beskyttelse i titanen Leto's tempel, og Leto, moderen til Apollon og Artemis, gjorde pigen til drengen Leukippos, der betyder 'hvid hest'. Men Leukippos kastede sin kærlighed på najaden *Daphne* (som havde forsmået Apollon (se *daphne* og *apollon*)), og for at være nær ved hende, forklædte han sig som pige. Derved kunne han blande sig med *Daphnes* nymfer, når de badede i søen. Men sivene forrådte ham. De hviskede til *Daphne*, og fik hende til at foreslå, at alle skulle tage tøjet af, og derved blev

han afsløret – og dræbt af nymferne. Men det blev for meget for *Apollon*, der herefter forfulgte *Daphne*, som han ellers elskede højt, indtil hun blev reddet af sin mor Gaia (se under *daphne*).

4) Galateia var en af de mange havnymfer, *Thetis'* børn og Akilleus' søstre, som samledes i sølvgrotten på havets bund og sørgede over Hectors drab på Patroklos, Akilleus' nærmeste ven.

Slægtsnavnet ***Melanargia*** (Meigen 1828) for denne og de næste 8 arter er sammensat af de græske ord 'melan' og 'argia' som betyder hhv. sort og hvid og går dermed på arternes fremtoning med sorte streger på hvid baggrund.

lukasi (Rambur 1858) – Arten var indtil for nylig en underart under *galathea*. Navnet betyder oprindelig 'fra Lucasia', som er den gamle betegnelse for Syditalien – også selvom den lever i Nordafrika. Men det betyder også 'lys' og går dermed på artens fremtræden.

russiae (Esper 1783) – Navnet betyder på latin 'fra Rusland', hvor arten først blev fanget. Oprindelig er navnet afledt af det nordiske ord for 'rorsmænd' (rus). Og folkene fra Kiev, som kaldte sig selv for sådanne, gik jo af og til i tjeneste i Bysanz/Miklagård/Istanbul sammen med nogle 'vikinger', hvorfra ordet kom ind i den latinske verden – og siden vandt frem som betegnelsen for et større geografisk område.

lachesis (Hübner 1790) – var den af de græske skæbnegudinder, som udmålte folks livslængde, dvs. længden af den livstråd, hun spandt for alle.

larissa (Geyer 1828) – er en by på Grækenlands østkyst neden for Olympos. Navnet refererer dermed til artens lokalitet/område. Der var nu også en by, der hed Larisa (om end kun med et 's') på Lilleasiens/Tyrkiets vestkyst.

occitania (Esper 1793) – Occidenten er den latinske betegnelse for 'Vesten' eller 'Aftenlandet' – dér, hvor solen går ned, i praksis dele af Frankrig samt den Iberiske halvø. Arten hed tidligere Psyke (Hübner 1800) jævnfør historien om *Eros* og Psyke (se under *Eros*), og var dermed søster til *Selene* (se også under *proserpina*).

Underarten *pelagia* i Algeriet (hvidere og klarere tegnet – a la *pherusa* på Sicilien) refererer til en af deltagene – Pelagon - i jagten på det Kalydoniske vildsvin (se under *atalanta*). Men pelagisk betyder på græsk også 'åbent hav' (pelagos) og betegner samtidig ofte organismer, der lever i eller ved havet, fx fisk.

pherusa (Boisduval 1833) – var en af de 50 døtre, neriderne, af havguden Nereus og havnymfen *Doris* (se denne). Navnet betyder 'hun der bringer eller bærer'. Der var også en *pherusa*, som var en af gudinderne for årstidernes skiften (Horaerne). Arten var tidligere underart af *occitania*.

arge (Sulzer 1776) – Her er to muligheder for en forklaring af navnet:

1) Arges var en af de vilde og støjende kykloper, en af de tre oprindelige fra Gaia og Uranos. Kyklop betyder 'ringøjet' på græsk, og sådan ser det vel også ud, hvis man kun har et af dem midt i panden. Arges bragte lys, hvor hans to brødre bragte henholdsvis lynild (Steropes) og torden (Brontes). *Arges* er knyttet til øen Lipara nord for Sicilien, for da man endelig slap af med kykloperne, blev de spærret inde under hver sin vulkan, Brontes fx – som den mest støjende - under Etna.

2) Der var dog også en *arge*, som var en nordlig nymfe for jagt, bueskydning og lys, som måske er et mere relevant navneforlæg, al den stund det er en mere bogstavtro version (men også mere kedeligt).

ines (Hoffmannsegg 1804) – Navnet betyder 'ren, kysk og hellig', og er også et spansk-portugisisk kvindenavn (samme region, hvor arten findes). Det stammer fra det græske Hagne, og svarer til det latinske Agnes.

fagi (Scopoli 1763) – Navnet refererer til fagus som betyder 'bøgetræ' på græsk. Fagus var også en mindre betydende romersk-keltisk gud for bøgetræer. Det optræder her i genitiv og betyder altså 'bøgetræets' eller 'bøgenes'. Dermed henviser det til artens foretrukne

levested som en skovart, der ynder at camouflere sig på stammerne – også dem, som ikke er bøgetræer (bøg er dog ikke foderplanten).

Slægtsnavnet ***Hipparchia*** (Fabricius 1807) for denne og de efterfølgende 34 arter betyder 'at betvinge eller herske over eller med heste' (hippo: hest, archos: hersker). Angiveligt refererer navnet fra Fabricius' side til den kendte kvindelige filosof fra Thrakien med det navn (*Hipparchia* af Maroneia), som levede i Athens gader som forsagende kyniker på Socrates' tid og senere giftede sig med filosoffen Crates fra Theben. Hun var kendt for sit intellekt og sin måde at udfordre samfundets normer på.

alcyone (Denis & Schiffermüller 1775) – var datter af vindenes kong Aiolus og gift med kong Ceyx, som var søn af morgenstjernen. Hun sad hjemme og vævede fine dragter til ham mens han rejste og undervejs i dette omkom i et skibsforlis. Hun bad guderne sende besked om hans skæbne via deres sendebud *Iris* og *Morpheus*, drømmenes gud, og Alcyone så så i drømmen Ceyx drukne, og hørte ham sige: "Rejs dig og græd og klæd dig i sorg, så jeg ikke skal drage ubegrædt ned til skyggernes land og Tartarus' tomhed!" (Ovid). Dernæst så hun i drømme hvordan parret (Alcyone og Ceyx) forvandledes til fugle, hun som en isfugl, og fulgtes ad over havet. Hun gik straks om morgenen i havet og fulgte sin mand, og drømmen blev til virkelighed. Aiolus skabte siden 7 dage om året med havblik for at beskytte *Alcyone* – de såkaldt alcyoniske dage.

ellena (Oberthür 1894) – Navnet refererer ifølge Oberthür til en kvinde ved navn Ellen, som han åbenbart ønskede at hædre med denne gestus.

hermione (Linnaeus 1764) – Navnet nævnes som et sted på Peloponnes, hvorfra der sendes skibe med soldater til Troja. Men *Hermione* var datter af *Menelaos* og hans kone *Helena* (der som bekendt blev angivet som årsagen til krigen om Troja). Hun var "den storskrudskønneste kvinde ... skøn som selve den gyldne gudinde" (Homer) - (og her har det ikke noget med Harry Potter at gøre!).

Underarten *genava* (Fruhstorfer 1907) er et gammelt keltisk navn, der betegner området, hvor floden Rhône munder ud i Genevesøen, og betegner dermed en del af artens udbredelsesområde. Arten er af nogle entomologer betragtet som en selvstændig art.

caroli (Rothschild 1933) – Navnet refererer angiveligt til en fransk entomolog med fornavnet Charles.

norvegica (Strand 1903) – Navnet refererer til lokaliteten, landet Norge, hvor arten forekommer.

syriaca (Staudinger 1871) – Navnet betyder 'tilhører Syrien' og er valgt som en betegnelse for en del af udbredelsesområdet, hvorfra arten først blev beskrevet.

neomiris (Godart 1824) – var en af de 50 døtre, neriderne, af havguden Nereus og havnymfen *Doris* (se denne).

semele (Linnaeus 1758) – var den oprindeligt asiatiske flodgudinde og præstinde ved Zeustemplet, datter af Cadmus fra Theben, smuk og gavmild, som flygtede ned i underverdenen, dvs. døde, da hun så Zeus komme efter hende. Men det var for sent, Zeus var hurtig. Hera – i forklædning - fik hende så overtalt til at bede Zeus om at vise sig som en rigtig gud, hvis ellers han var det, i stedet for i de sædvanlige forklædninger, og så blev hun ramt af lynet (hvad Hera naturligvis godt vidste). Men Zeus var som sagt hurtig, og han tog det ufødte barn fra den døde krop, syede det ind i sit lår og fødte ham efterfølgende som Dionysos på øen Nysa (hvor Dionysos i øvrigt senere opfandt vinen). Det, at sidespringet fik følger, blev endnu et argument for Heras vrede – og hævntogt - mod *Semele*, 'den hore', og hele Cadmus' slægt.

Underarten *cadmus* i Central- og Sydeuropa (større samt reducerede gul-orange bånd på oversiden) refererer til Thebens grundlægger, bror til Europa (som Zeus havde bortført og voldtaget) og gift med Harmonia, Afrodites/Venus' datter, samt far til *Semele*. Han

brugte et løveskind som værn, da han dræbte krigsguden Ares frygtindgydende drageslange, inden han kunne komme til at anlægge sin by og sit kongedømme med Athenes hjælp, men pådrog sig derved selv en skæbne om engang at ende som en giftig slange – foruden Heras vrede (se også under *Ino, Aristaeus og Tisiphone*).

cretica (Rebel 1916) – Navnet refererer til lokaliteten/området, hvor den findes.

senthes (Fruhstorfer 1908) – Navnet stammer fra det græske 'senthes', som bl.a. betyder 'skarp', og hentyder til de markerede vinkler i tegningerne på vingernes underside. Det går dermed på artens fremtræden.

cypriensis (Holik 1949) – Navnet refererer til artens lokalitet på øen Cypern.

sbordoni (Kudrna 1984) – Navnet refererer til en italiensk entomolog/biolog Valerio Sbordoni (f. 1942).

leighebi (Kudrna 1976) – Navnet refererer til den italienske entomolog Giorgio Leigheb. Arten var oprindelig – som de fleste af disse sent navngivne - en underart under *semele*.

blachieri (Fruhstorfer 1908) – Navnet refererer til den franske entomolog Charles Blachier (1859-1915). Også den var en tidligere underart af *semele*.

mersina (Staudinger 1871) – Navnet refererer til myrteltræet, som repræsenterer kærlighed, skønhed og udødelighed og normalt forbindes med gudinden Afrodite. Der findes også en tyrkisk kystby med navnet Mersin, som ligger centralt i artens udbredelsesområde.

christenseni (Kudrna 1977) – Navnet refererer til en (dansk) entomolog Georg Christensen.

volgensis (Mazokhin-Porshnyakov 1952) – er latin for egnene omkring Volgafloden, og dermed en angivelse af en del af artens udbredelsesområde.

aristaeus (Bonelli 1826) – kaldes også 'markernes Apollon'. *Apollon* og nymfen Cyrene var hans forældre. Han var gud for bønder, fårehold, olivendyrkning samt det at holde bier og gå på jagt. Han blev gift med Autonoë (navnet betyder 'den selvsikre'), søster til *Ino* (se denne) og datter af Kadmos/Cadmus, alfabetets opfinder og grundlæggeren af byen og staten Theben. Han var en dag ude efter Eurydike, som ellers var gift med sangeren Orfeus, men da han jagtede hende, faldt hun ned i en grøft, hvor hun blev bidt af en slange og døde. Alle sørgede, og Orfeus blev af sin far Apollon sendt til dødsriget for at gå i forbøn for Eurydike. Med musikkens kraft – han var i den henseende gudbenådet - fik han hende løskøbt af underverdenens dronning *Persephone* (se denne) – på den betingelse, at han ikke ville vende sig om for at se, om hun fulgte med ham, før de var *helt* oppe igen – og så ved vi jo godt, hvad der skete. Orfeus endte i sin sorg med at blive dræbt og parteret af Dionysos' kvindelige følgerskare, fordi han ignorerede dem til fordel for nogle mandlige ynglinge. Hans lyre blev fundet af hans mor, som løftede den op som stjernebillede på himlen.

maderensis (Baker 1891) – Navnet refererer til artens lokalitet, øen Madeira.

algirica (Oberthür 1876) - Navnet refererer til lokaliteten for arten, Algeriet.

azorina (Strecker 1899) – Navnet refererer til lokaliteten for arten, Azorerne.

occidentalis (Bivar de Sousa 1982) – Arten hed en overgang tidligere caldeirense (Oehmig 1981) efter et sted på øen Flores på Azorerne, hvor den forekommer. Navnet occidentalis refererer til artens lokalitet, som det yderste, *vestlige* Azorerne.

miguelensis (le Cerf 1935) – Navnet refererer til lokaliteten på Azorerne, Sao Miguel.

pellucida (Stauder 1924) – er latin – den feminine form - for et gennemsigtigt væv eller område, og gælder i dette tilfælde hannernes iøjnefaldende sphragis på bagkroppen, som overføres til hunnen via parring.

statilinus (Hufnagel 1766) – refererer på latin til verbet 'at holde stand' (stare), og dermed til artens territorialitet og deres evne til at sætte sig helt stille med sammenfoldede vinger, så den er svær at se. *Statilinus* var en mindre romersk gud, en ånd, der beskyttede børn ved at sætte dem i stand til at holde sig oprejst som et led i deres udvikling.

fatua (Freyer 1844) – refererer i den romerske mytologi til Fenta, gift med guden Fauna, den hornede skovgud. Fenta er gudinden for bl.a. marker, enge, skove og dyreliv.

hansii (Austaut 1870) – Navnet refererer til en entomolog med fornavnet Hans.

powelli (Oberthür 1910) – Navnet refererer til den engelske entomolog Harold Powell (1875-1954).

fidia (Linnaeus 1767) – refererer til det græske navn Pheidia, som betyder 'tillid' og 'ærlighed', som også forbindes med trofasthed. Det var navnet på den græske gud for edsaflæggelse. Fidias var også den berømte billedhugger og arkitekt, hvis værker endnu kan ses.

wyssii (Christ 1889) – Navnet refererer til den schweiziske entomolog Wyss (enten Urs Wyss eller Claude Wyss). Arten har tidligere været betragtet som grundform for de fire efterfølgende, der så var underarter til *wysii*.

bacchus (Higgins 1967) – Navnet refererer til vinguden Baccus/Dionysos og baccanterne, som er mænd i vild ekstase, der fejrer guden – og vinen - i det fri.

tilosi (Manil 1984) — Telos var en søn af solguden Helios, som gav navn til øen Tilos på De Kanariske Øer, og 'tylos' betyder 'en størknet hinde'. Navnet refererer dermed til artens lokalitet, specielt laurbærskoven Los Tilos på den vulkanske skråning.

gomera (Higgins 1967) – Navnet refererer til artens lokalitet, øen *Gomera*, på De Kanariske Øer. Navnet stammer oprindeligt fra en slægtsgruppe under berberstammen i Marokko.

tamadabae (Owen & Smith 1992) – Navnet refererer til en lokalitet, en naturpark, på Gran Canaria, De Kanariske Øer. Navnet refererer også til det oprindelige sprog på øen før den spanske overtagelse.

briseis (Linnaeus 1764) – var en datter af apollonpræsten Kryses, hvor grækerne plyndrede templet og byen som en opvarmning på vej til Troja og bortførte *Briseis* sammen med hendes søster Kryseis. *Briseis,* 'den stramtombælted' blonde skønhed med "de yndigt-krøllede lokker" (Homer) gav de til Akilleus, mens Kryseis gik til Agamemnon som krigsbytte. Deres fader Kryses bad så mindeligt om deres frigivelse, men Agamemnon afviste hånligt hans bønner. Derover blev Apollon vred og straffede grækerne hårdt med pest og pile, og han tvang Kryseis fri. Agamemnon, den øverstkommanderende for grækerne, hentede derefter *Briseis* hjem til sit eget telt som 'kompensation'. Og derover blev Akilleus så vred, at han trak sig helt ud af kampene ved Troja. Alt gik i stå, og der blev indkaldt til krigsråd. Her optrådte bl.a. *Thersites* (se denne), og resultatet blev i sidste ende en aftalt tvekamp mellem *Menelaos* og prins Paris om *Helena*. *Menelaos* vandt denne kamp, men Afrodite blandede sig og reddede Paris, som så beholdt *Helena* – og kampene om Troja fortsatte til den bitre ende. Først til allersidst, da grækerne var trængt helt tilbage til kysten og vennen Patroklos var dræbt, gik Akilleus endelig med igen – og blev kampafgørende.

Slægtsnavnet ***Chazara*** (Moore 1893) for denne og den næste to arter refererer angiveligt til det tyrkiske nomadefolk Khazars, som skabte et rige i kanten af det romerske imperium, og peger dermed (omtrent) på arternes udbredelsesområde. Nogen mener dog, at det er et navn Moore konstruerede, bare fordi del lød godt (som han angiveligt havde for vane at gøre).

prieuri (Pierret 1837) – Navnet betyder på latin 'den øverste', typisk en prior for et kloster. Det refererer dog også til en entomolog, den franske René Le Prieur (1799-1870).

persephone (Hübner 1805) – var dronningen af dødsriget, hun blev også kaldt 'den grusomme'. Hun var den græske gudinde for årstidernes skiften og for foråret og datter af Demeter (gudinde for frugtbarhed og høst) med Zeus som resultat af ét af hans mange sidespring. Zeus havde uden Demeters vidende, lovet Persephone til sin bror Hades, og hun, som ellers var omhyggeligt bevogtet af sin mor og godt gemt væk, plukkede en dag smukke blomster og jagede sommerfugle ganske ubevogtet på engen. Da hun nærmede sig en særlig blomst, som Zeus havde sat dér for af lokke hende, åbnede jorden sig, og Hades kunne bortføre hende ned til sit rige i underverdenen som sin brud i sin gyldne vogn. De-

meter ledte intenst overalt, og da hun var gudinde for alle afgrøder, blev der misvækst på jorden imens. Selv ikke *Hecates* trolddom med to fakler, der kunne oplyse alt på jorden, hjalp til at finde hende, så noget måtte der gøres. Først mæglede sendebuddet *Iris* og dernæst Hermes med sin gyldne stav (!), og da Demeter fik en håndfuld granatæblekerner til gengæld blev løsningen, at *Persephone* kun skulle tilbringe godt 1/3 af tiden under jorden, svarende til vinterperioden hvor Demeter stadig sørger, og hvor planterne ikke gror. Resten af tiden skulle *Persephone* så være på Olymposbjerget. (Romerne kaldte hende *Proserpina* – se denne).

atlantis (Austaut 1905) – Navnet refererer til artens lokalitet, tæt ved Atlanterhavet og syd for stedet, hvor Atlas står og holder himmelhvælvingen.
Slægtsnavnet ***Pseudochazara*** (de Lesse 1951) til denne og de næste ti arter refererer til de forrige som 'de falske *Chazara'* (se denne).

graeca (Staudinger 1870) – Navnet refererer til lokaliteten/området for arten.

williamsi (hippolyte) (Romei 1927) – Navnet refererer til en entomolog med fornavnet William, muligvis William Kirby (1759-1850) eller William E. China (1895-1979). Arten hed tidligere *hippolyte*, hvilket navn nu er forbeholdt en mere østlig art. *Hippolyte* var -
1) Amazonernes dronning, med det gyldne bælte med farvestrålende juveler, som hun havde fået af Ares (smedet af Hefaistos selvfølgelig), og som Herakles skulle hente til Admete, datter af hans opdragsgiver. *Hippolyte* var datter af krigsguden Ares og nymfen Harmonia. Amazone betyder 'brystløs' – den pæne version af det var, at de måtte skyde det ene bryst til side for at blive de uovertrufne bueskytter de var (den anden, at de simpelthen skar det af). Ingen mand kunne besejre *Hippolyte*, og ingen mand kom amazonerne nær. De valgte de bedste hanner blandt de besejrede fjender, og dræbte dem efter parringen. Drengebørn blev dræbt. Men Hippolyte blev betaget af den flotte og stærke Herakles og forærede ham faktisk bæltet som en kærlighedsgave – men inden da rev han det selv til sig, forstyrret og tilskyndet dertil af Hera og Afrodite, hvorved han dræbte *Hippolyte*, og flygtede tilbage til Mykene med bæltet. Efter historien med bæltet blev *Hippolytes* søster *Antiope* (se denne) bortført til Athen af Peirithoos for at blive givet til og gift med helten Theseus. Det hører nok også med til historien, at bæltet faktisk blev udgravet af ruinerne af Mykene – og nu befinder sig i USA.
2) *Hippolyte* var kammerpige for Smyrna, datter af kong Theias på Cypern. Afrodite, som var øens gudinde, var utilfreds med kongens pasning af hendes templer og med hans offergaver til hende, og – ikke mindst – med at han byggede et tempel til Dionysos. Derfor fik hun *Hippolyte* til at få Smyrna og Theias til at begå incest under påvirkning af alkohol ved en dionysosfest. Theias genkendte ikke Smyrna som sin datter, og Smyrna oplevede alt som i trance. Selv på det dekadente Cypern var incest det værste, man kunne begå, så da Smyrna vågnede, løb hun ud i skoven og ønskede at dø, men kunne ikke svigte sit kommende barn. Guderne forvandlede hende til et myrratræ, som siden revnede, og barslede med Adonis. Han tiltrak Afrodite og blev hendes elsker, men de andre guder blev misundelige på hans skønhed og tiltrækningskraft, så en dag forvandlede krigsguden Ares sig til et vildsvin og dræbte Adonis på en jagt. Af hans blod og Afrodites tårer groede siden de røde anemoner frem.

euxina (Kusnezov 1909) – Navnet er græsk for 'gæstfri' eller 'venlig overfor rejsende'. Det refererer også til det oprindelige græske navn for Sortehavet, og angiver derved en del af artens lokalitet.

geyeri (Rebel & Zerny 1931) – Navnet refererer til den tyske entomolog Carl Geyer (1796-1841).

amymone/mamurra (Brown 1976) – *Amymone* var en af de 50 *danaider*, døtre af kong Danaus af Libyen, der skulle fylde det bundløse kar med hullede spande som straf for deres forbrydelser (se under *Danainae*). *Amymone* er også navnet på det kildevæld – (og den dertil knyttede kildenymfe) - i Argos, Peloponnes som tørrede ud, dengang Faeton kørte sol-

vognen en dag i stedet for sin far solguden, og kom alt for tæt på jorden. Ifølge Apollodoros fik nymfen *Amymone* sønnen Naupilus med Poseidon. *Mamurra* var en romersk præfekt under Caesar i de spanske gallerkrige.

tisiphone/mniszechii (Brovn 1986) – *Tisiphone*, 'mordhævnersken', var en af de tre hævngudinder, Erinyerne, som voksede op af blodet, der løb ud på jorden hvor Uranos, den helt oprindelige gud, blev kastreret af sønnen Kronos. 'Med metalpiske flåede de huden af de skyldige', når hun straffede folk. Da gudinden Hera, Zeus' kone, opsøgte hende i dødsriget for at få hende til at gå i aktion mod *Ino* (se denne), skete der følgende: "Tisiphone med sine grå og strittende lokker, vifter de viltre hugorme væk fra sit ansigt… Straks får (hun) fat i sin blodimprægnerede fakkel, vælger en kjole med prikker af blod og klæder sig i den, spænder om livet et bælte af levende slanger." skriver Ovid. Blandt hendes følge var i øvrigt ternerne Jammer og Klage. En anden af hævngudinderne, som holdt til i Hades, var 'misundersken' Megaira/*Megera* (se denne). *Mniszechii* refererer til den franske entomolog Georges Mniszech (1824-1881).

orestes (de Prins & van der Poorten 1981) – var først den privilegerede knøs, der voksede op i blomstrende rigdom, og siden den sorgbetyngede søn af Agamemnon og Klytaimestra, som hævnede Klytaimestras mord på Agamemnon ved - sammen med vennen Pylades og med hjælp fra søsteren Elektra - at dræbe både Klytaimestra og hendes elsker Aigisthos, der havde dræbt Agamemnon ved hjemkomsten fra Troja. Når Klytaimestra i sin tid hadede og svigtede Agamemnon, var det fordi han havde været villig til at ofre deres datter *Ifigenia* – (se under denne).

cingowskii (Gross 1973) – Navnet refererer til den makedonske entomolog Jonce Cingovski, den tidligere kurator ved museet i Skopje.

anthelea (Hübner 1825) – var én af de 50 *danaider* (se disse), der dræbte deres uønskede ægtefæller og fætre på bryllupsnatten og blev straffet hårdt derfor ved at skulle fylde et bundløst kar i dødsriget med hullede spande. Navnet betyder iøvrigt 'blomst'.

amaltheia (Frivaldsky 1845) - refererer til den nymfe, der ejede dyrene, specielt den hunged, der nærede Zeus som spæd, da han af sin mor Rhea var bragt i sikkerhed i hulen på Kretas Idabjerg, den hule, som i senere inspirerede Platon til den berømte hulemetafor. Her søgte hans mor Rhea at skjule Zeus for Kronos, som ellers systematisk havde ædt alle de foregående børn, da han frygtede, de ville omstøde ham. Rhea snød ham ved at få ham til at sluge en stor sten i stedet. Zeus tvang senere Kronos med en 'mixtur' fra *Metis* (se denne) til at gylpe stenen op – den blev til Amphelos, verdens navle, som nu står i Delphi – og straks efter fulgte de andre børn i omvendt rækkefølge: Hera som den først undfangne til sidst, inden da kom Poseidon osv. I en anden fortælling var nymfen og hungeden den samme *Amaltheia*, som havde ernæret Zeus som lille. Men det forhindrede på ingen måde Zeus i at gå efter hende, da han nærmede sig voksenalderen. Herunder kom han til at brække et af hendes horn af – endda et meget stort og flot horn, som han i fortrydelse af overgrebet på sin elskede amme tryllede fuldt af mad og drikke, og som derved blev, hvad romerne senere kaldte 'overflødighedshornet' (Cornucopia).

norna (Thunberg 1791) – Nornerne var de nordiske skæbnegudinder, der bestemte menneskers og guders livsforløb og livslængde. Der var Urd (fortid), Verdandi (nutid) og Skuld (fremtid).

Slægtsnavnet ***Oeneis*** (Hübner 1819) for denne og de følgende tre arter refererer angiveligt til kong Oenus, som var (pleje)far til Meleagros og far til Dëineira (se under *atalanta*). Det var ham og hans land Kalydonien, der mærkede Artemis' straf med det voldsomt hærgende vildsvin, som de måtte arrangere en særlig jagt på, hvor bl.a. *Atalante* gjorde sig bemærket. Der var dog også en græsk nymfe ved navn *Oeneis*, som – sammen med Zeus eller Hermes – blev mor til Pan, guden for den vilde natur. Kong Oenus var ganske

vist den mest kendte, men navnet skulle afledes herfra som den kvindelige form eller som en datter, mens nymfen direkte kan gå ind som et forlæg for navnet på arten.

bore (Schneider 1792) – Navnet er afledt af Boreas, som var nordenvindens gud, en af titanerne fra nord, søn af *Eos*, morgengryet. Han beskrives som voldsom, vinget og med skæg. *Borealis* var nordenvindens storme, der antoges at stamme fra nordlyset.

glacialis (Moll 1783) – Navnet, som betyder 'fra isen', antyder lokaliteten – næsten oppe ved iskanten på bjergene.

jutta (Hübner 1806) – Navnet stammer fra oldtysk (Eutha) og betyder ' menneskehed' eller 'efterkommer'. Jutta var også den danske prinsesse, datter af Erik Plovpenning, som blev priorinde i Roskilde indtil 1271, hvor hun ragede uklar med Kirken om alle sine jordejendomme i Sverige.

actaea (Esper 1780) – var én af de 50 havnymfer, neriderne, som var døtre af havguden Nereus og nymfen *Doris* (se denne), som jævnligt holdt til i nærheden af klippekysten. *Actaea* er også den botaniske betegnelse for en gruppe blomstrende træer, bl.a. elmetræet, og endelig var *Actaea* én af de 50 danaider, der blev tvangsgift med deres fætre, hun med Periphos. De to sidste muligheder må anses for at være de mest sandsynlige som navneforlæg.

Slægtsnavnet ***Satyrus*** (Latreille 1810) for denne og den næste art er afledt af Satyr (se *Satyrinae*).

ferula (Fabricius 1793) – Navnet betegner på latin en stok af den store fennikelplante. Prometheus brugte netop en sådan stok, da han stjal ilden fra Hefaistos for at give den til de dødelige, dvs. menneskene, han lige havde skabt – ganske imod strenge ordrer fra Zeus. Han blev som bekendt straffet af selv samme Zeus ved at blive lænket til klippen i Kaukasus og dagligt hakket i leveren af en stor ørn. Det var også en fennikelstok, Dionysos brugte som sin thyrsusstav (se *thyrsis*). Fennikel synes ikke at være artens værtsplante.

dryas (Scopoli 1763) – Navnet betyder 'eg' eller 'træ' (drus) men er blevet generaliseret til også at betegne de nymfer eller ånder, som er knyttet til egetræer og træer i almindelighed.

1) Dryader er derfor skovnymfer (af begge køn) knyttet til bl.a. træer.

2) *Dryas* nævnes som en af de navnkundige krigere, søn af Amintor, der tjente danarerne dvs. grækerne godt i Troja – sammen med bl.a. *Peirithoos* og Theseus, da man beklagede striden mellem Agamemnon og Akilleus ved trojakrigens begyndelse (se under *briseis*).

Slægtsnavnet ***Minois*** (Hübner 1819) stammer fra kong Minos, der grundlagde den minoiske kultur på Kreta. Han var søn af *Europa* og Zeus (se under *palaeno*), og sammen med dronning Pasifaë blev han far til Minotaurus, Da han mente, at athenienserne havde dræbt en af hans sønner, indledte han en krig mod Athen, som han vandt, hvorefter de hvert år skulle levere 6 jomfruer og 6 unge mænd til den menneskeædende menneskетyr Minotaurus – indtil det lykkedes Perseus at dræbe Minotaurus og slippe ud af labyrinten (ved hjælp fra Minos' datter Ariadne og hendes garnnøgle) (se også under *aegeria*). Under et af hans felttog for at erobre magten i Grækenland blev *Minos* mere end behørigt beundret af kong Nisos' datter, Scylla (dog ikke det senere uhyre), fra tårnet i den belejrede by: "Thi i hendes øjne var *Minos* skøn i sin hjelm med dens vajende busk af fjer på sit hoved; tog han sit skjold der strålede blankt i nypudset bronze, ja så klædte skjoldet ham også, og stod han og spændte alle armens muskler og slynged sin smidige lanse, var hun betaget af både hans kunst og hans muskler;" (Ovid). Hun var kort sagt til fals: "Alting måtte han kræve! – kun ikke mit fædrelands mure!". Hun forrådte nu rask væk både sin far og sit land men blev foragteligt afvist af Minos, og hun endte med at blive forvandlet til en skarv. Minos endte siden som dommer i underverdenen.

abdelkader (Pierret 1837) –Navnet refererer til den algeriske militære leder Abd el-Qadir, som levede tidligt i 1800-hundredtallet.

Slægtsnavnet ***Berberia*** (de Lesse 1951) for denne og den efterfølgende art er afledt af det geografiske område – Berbernes land – i Nordafrika, hvor arterne forekommer. Navnet stammer oprindelig fra det græske 'barbaros', som blev hæftet på dem, der ikke talte græsk (det lød for grækerne som 'bar-bar'), og det blev senere brugt i en del andre betydninger.

lambessanus (Staudinger 1901) – Navnet refererer som et stednavn til artens lokalitet i Algeriet.

circe (Fabricius 1775) – var troldkvinde og 'titanerinde' – "den fletningsfagre, lumske gudinde" (Homer) - datter af solens gud Helios og havguden Oceanos' datter Perse. Odysseus besøgte hendes ø, Aia, og mere end dét, på den lange vej hjem fra Troja. "Den vidunderskønne gudinde sang med sin yndige stemme", "Og ingen er mere end Cirke fra hoved til fod stillet ind på kærligheds flammer", men hun skabte også Odysseus' mænd om til svin, og han fik først lov at gå efter gudernes intervention og efter han havde lovet at lægge vejen om ad Hades' underverden og spørge spåmanden Teiresias, den afdøde, til råds om den videre færd. Odysseus og hans mænd holdt en animeret fest, da de var blevet 'mennesker' igen aftenen inden de skulle sejle videre. Homer skriver: Cirke "valgte til sig selv en kjole med sølvbroderier, fager og fin, tog den på og spændte et bælte om livet, gyldent og smukt forarbejdet, og lagde et slør over håret". Ovid skriver om hende: "Klædt i en kappe af blåt går hun da blandt logrende vilddyr." (da hun er på vej til at skabe uhyret Scylla). Odysseus' rorsmand *Elpenor*, "den yngste om bord, der hverken var særlig dygtig eller tapper i kamp eller synderlig stærk i forstanden" (Homer), valgte at sove rusen efter festen ud oppe på taget af *Circes* hus, men faldt ned og brækkede halsen, da de om morgenen skulle hurtigt af sted (se under *Elpenor*). *Circe* spillede også en rolle ved Argonautertoget (se under *Hecate*), idet de lagde til på Aia, da de kom forbi på hjemvejen. De blev dog afvist, da de var besmittet af bloddrab, fordi Medea havde dræbt sin lillebror, da de flygtede fra Kolkis ved Sortehavet – også selv om Medea var niece til Circe. Arten hed tidligere *proserpina* (se denne) efter Denis & Schiffermüller 1775.

Med hensyn til slægtsnavn har arten ført en noget flaksende tilværelse. Tilbage i 1775 kaldte den danske Linné-assistent Fabricius arten *Papilio*, men det navn er som bekendt nu forbeholdt de egentlige svalehaler. Det senere slægtsnavn *Kanetisa* var konstrueret 'græsklignende' af den engelske entomolog Frederic Moore i 1883, mens det nuværende ***Brintesia*** (Fruhstorfer 1911) er en mere latiniseret konstruktion.

arethusa (Denis & Schiffermüller 1775) – var nymfen for kildevæld i den hellige region Elis på Sicilien, som ofte blev forbundet med gudinden Artemis. Hun blev en gang forfulgt af flodguden Alpheus, da hun en dag ville bade efter en varm jagt, hvilket førte til hendes flugt og forvandling (thus/toos betyder også 'hurtigt skift') med hjælp fra Artemis/Diana. Hun blev gemt i en sky, men Alpheus blev ved med "at bevogte stedet og skyen. Isnende sved springer frem på min krop ved denne belejring, blåklare dråber drypper og falder fra hele mit legem…" Inden hun til sidst søgte tilflugt som vand i kildens dyb var hun "flittig til at løbe og jage i bjergenes skove … og skønt jeg var stærk og atletisk, så mente man dog, jeg var dejlig ... Formerne andre fornøjer sig over at eje fik mig til snerpet at rødme, jeg fandt det var pinligt at være feteret." - skriver Ovid på Arethusas vegne om hendes kvaler.

Slægtsnavnet ***Arethusana*** (Denis & Schiffermüller 1775) for denne og de følgende to arter giver blot dobbelt konfekt i forhold til ovenstående forklarede artsnavn.

boabdil (Rambur 1840) – var den sidste muslimske hersker i Grenada, inden han i 1492 overgav sig til Ferdinand og Isabella. Navnet forbindes derfor ofte med 'nederlag' og 'maurerens sidste suk'.

aksouali (Wyatt 1952) – Navnet refererer til et større bjerg (Jbel Aksoual) i Høje Atlas, Marokko, og dermed til artens lokalitet.

ligea (linnaeus 1758) – Navnet betyder 'klar og ren stemme' på græsk. *Ligea* var en havnymfe og en af Sirenerne, der med sin smukke stemme lokkede søfolk tæt på de farlige klipper, som bl.a. Odysseus kom ud for, da han sejlede mellem Scylla og Karybdis – bundet til masten og med voks i ørerne på sit mandskab.

Underarten *herculeana* på Balkan refererer til helten Hercules, som svarer til den græske Herakles, helten, der forløb sig i vrede og som straf derfor skulle klare 12 stort set umulige opgaver (se bl.a. *megera, alchiphron, admetus og iris og hippolyte*).

Slægtsnavnet ***Erebia*** (Dalman 1816) til denne og de efterfølgende 47 arter refererer til det græske 'Erebos', afgrundens uigennemtrængelige mørke, nattens dæmoner, som var det første, der skabtes af det oprindelige Kaos (intetheden). Dernæst kom søsteren Nyx (natten). De to avlede sammen bl.a. også Hemera (dagen/lyset) og Aither (luften) – samt omtanken (*Epiphron*).

euryale (Esper 1805) – Navnet betyder 'vidt omkringfarende' på græsk. *Euryale* var -

1) en af de tre *Gorgoner*, hvoraf hun igen var en af de to 'grå søstre' (se under *gorgone* og *medusa*). De havde hår af giftslanger, stirrende øjne, stivnede smil med vildsvinetænder, skarpe kløer af messing og skælbelagte, gyldne kroppe.

2) *Euryalos* var en af de græske helte, der tog til Troja. Han meldte sig til boksekampen, der fejrede krigens afslutning, mod kæmpen Epeios. Hans sekundant, Diomedes, spændte bæltet "rundt om hans liv og vikled solide remme af oksehud om begge hænderne på ham." beretter Homer. "Kæberne knagede fælt når de ramte hinanden, og sveden haglede af dem." Euryalos "dejsede om i et spjæt med benene ekset." "Som når det stormer fra nord så fiskene spræller i tangen oppe på stranden og dækkes på ny af en sortnende bølge hopped han da han blev ramt." Hans venner slæbte ham væk – "Hans fødder slæbte i støvet, blodet drev ham af munden, og hovedet dingled på halsen." (Det er nu nok den første mulighed 1), der er den mest oplagte her, men *Euryalos* var dog nok opkaldt efter *Euryale*, så på en måde er de begge relevante.

3) En anden *Euryalos* meldte sig frivilligt til kampene ved de konkurrencer på Fajakernes ø, der blev arrangeret efter Odysseus' ankomst. Han var 'grum som dræberen', dvs. krigsguden Ares. Han udfordrede og hånede Odysseus, og vandt i brydning, mens det blev uafgjort i boksning.

Underarten *adyte* i Schweiz (øjenpletter med hvid pupil) refererer til den helligste, urørlige del i et græsk tempel.

eriphyle (Freyer 1836) – var dronningen, som var gift med Amphiaraus, og som lod sig bestikke med Harmonias uheldsbringende halsbånd af Polynices, en søn af *Oedipus* (se denne), som var fordrevet fra Theben, til at få Amphiaraus med i krigen mod Theben. Hun blev af denne grund dræbt af sin søn, og var siden en af de ånder, Odysseus mødte ved nedgangen til Hades, da han skulle spørge den afdøde spåmand Teiresias til råds om hjemvejen: – "den grusomme viv, hendes ånd kom i Hades' skygger, hun som for kosteligt guld forræderisk solgte sin husbond." (Homer).

manto (Schiffermüller 1775) – er spåmanden Teiresias datter, som kendte til Arachnes og *Niobes* skæbne (se *niobe*). Fordi de ikke ville respektere guderne, "råbte (de) ud over gader og stræder, besjælet af kraft fra det høje: "Kvinder i Thebens stad, kom alle og bed til *Latona* og hendes tvillingebørn (Apollon og Artemis) … bring hende bønner og vellugt med laurbærkranse om håret! Det er Latonas/Lehtos bud gennem mig!" Man lyder, og alle Thebanerinder tager løvet som påbudt om håret og kaster røgelse ind i den hellige ild under ydmyge bønner." (Ovid). Beskrivelsen rammer artens fremtoning ganske godt.

Underarten *pyrrhula* fra dolomitterne (lille, mørk med reducerede tegninger) refererer til Pyrrha, som var datter af *Pandora* (se denne) og Epimetheus. Hun og hendes mand overlevede som de eneste en syndflod og genskabte på oraklets bud gradvis alt liv: Hun

tilhyller hovedet, løsner bæltet, kaster hvide sten som forfædres bene over skulderen og -"modellere(r) af mudder og splinter nye slægter og blæse(r) dem fulde af ånde og livskraft". Epimetheus genskabte alt mandligt og Pyrrha alt kvindeligt: "Derfor er vi en slægt der er hård og kan døje strabadser" (Ovid). (Se også under *lycaon*).

Underarten *bubastis* i Schweiz (med fra lys orange til hvide, aflange pletter på bagsiden) refererer til den ægyptiske gudinde med kattehoved. Ovid skriver om en fødsel: "Og ved hendes side gøede Anubis, helligt miavede Bubastis, og Apis stod der med blissen –". Det hellige følge har måneseglet i panden og diadem af guldaks om håret. Måske skal der ikke så meget til at inspirere en navngiver, hvis man nu tager det hele med, men det ligner nu meget godt.

Underarten *trajanus* (Hormuzaki 1895) i Karpaterne refererer til den romerske kejser Trajan, der bl.a. huserede på de kanter.

claudina (Brockhausen 1789) – Navnet stammer fra det romerske (kejser)familienavn Claudius, som betyder 'lam' eller 'humpende', hvad Claudius netop var. Det forbindes samtidig ofte med ædelhed og styrke, hvad han også stod for.

flavofasciata (Heyne 1895) – Navnet refererer til artens fremtoning. På latin betyder det 'gulligе striber/bånd' (flavus: gul, fascia: bånd), som netop peger mod bagvingernes underside.

epiphron (Knoch 1783) – er i den græske tradition den personificerede dæmon eller gud for klogskab og hensyntagen, dvs. 'omtanken'. Han var barn af Natten (Nyx) og Erebus (se *Erebier*) og dermed bror til bl.a. Søvnen (*Morpheus*), Døden (Mors) og Kærligheden (*Eros*), men også til Skæbnen (*Lachesis* m.fl.).

Underarten *silesiana* i Tjekkiet (med det brede postdiskalbånd). Navnet refererer til det område i Tjekkiet (Silesien), hvor arten forekommer. Den er dermed næppe opkaldt efter Silenos, den ældste af Satyrerne der indgik i Dionysos' ofte berusede og ubehøvlede partyslæng. Det var også Silenos, der havde taget sig af Dionysos' 'opdragelse'. Silenos faldt engang om i kong *Minos'* rosenhave, fed, gammel og fuld. Han blev dernæst klædt i roser, båret ind i paladset og beværtet i ti dage, hvor han fortalte fantastiske skrøner om en ny verdensdel (historien var sikkert til stor inspiration for Ludvig Holberg). Derfra flygtede Silenos tilbage til Dionysos, der takkede *Minos* ved at opfylde hans ønske om at forvandle alt, hvad han rørte ved, til guld. Heldigvis for *Minos* kunne evnen vaskes af i floden Paktelos, der siden fik guldsand.

Underarten *memnon* i Skotland (mindre, med mørkere grundfarve og med opbrudt rødt postdiskalbånd) refererer til den *Memnon*, som var søn af *Tithonus* og gift med morgenrødens gudinde Eos/*Aurora*. Han blev dræbt af Akilleus i krigen mod Troja. Navnet betyder ellers 'at stå fast'.

Underarten *aetheria* i Alperne (med svagt udviklede tegninger og pletter) refererer til det græske ord for 'klar eller ren himmel/luft' (se *aetheri*).

orientalis (Elwes 1909) - Navnet refererer til området for artens udbredelse, Orienten mod øst.

christi (Rätzer 1890) – Navnet refererer til den schweiziske botaniker Hermann Christ (1833-1933).

pharte (Hübner 1804) – Phartis var navnet på én af de 50 *danaider* (se disse), der blev tvangsgift med en af deres fætre, som de så dræbte på selve brudenatten, hun med Eurydamas. Hun fylder formodentlig stadig vand i det bundløse kar i dødsriget.

melampus (Füssly 1775) – var en græsk vismand og helbreder, som efter sigende kunne forstå dyrenes sprog, da to slanger, han havde reddet og opfostret, gav ham den evne som tak. Han helbredte bl.a. kong Proteus' døtre, da både de og Proteus selv blev gjort sindssyg, fordi han havde gjort nar af Dionysos. Problemet med dem var bl.a., at de ikke tålte heden i vinen, og det var her, han med sine remser og urter kunne gøre en forskel – men man skal passe på, for han smed sine renselsesmidler i en bestemt kilde som herefter be-

varede sin evne til at skabe beruselsesafsky: "Alle der tørstige tar sig en tår ved Clitoriums kilde, får allergi imod vin og holder sig siden til isvand." (Ovid). Alligevel – eller måske netop derfor - var han var stærkt medvirkende til introduktionen af Diosnysoskulten i Grækenland.

sudetica (Staudinger 1861) – Navnet refererer til en del af artens udbredelsesområde, Sudeterland.

aethiops (Esper 1777) – Aethioperne var grækernes modstandere i krigen mod Troja (det var – ifølge Homer - et græsk og ikke et afrikansk folk). Deres konge var *Memnon*, der blev fældet af Akilleus, inden denne selv blev ramt af prins Paris' pil. (Hos Ovid er Aethiopien dog et land syd for Ægypten, og man troede dengang, at de var blevet sorte, da solvognen kørte galt og brændte Nordafrika af – "det skete, at blodet kom op under huden på Aethiopernes folk og blev sveden så de blev sorte;"). Det er da også én af de mørkeste arter blandt Erebierne.

triaria (Prunner 1798) – Navnet går på artens fremtræden – de tre øjne på forvingeoversiden. Det er samtidig en reference til den vigtige tredie række i den romerske slagorden for elitesoldater (triarii), der stod klar, når de to andre (principes og hastati) havde udspillet deres rolle.

embla (Thunberg 1791) – var i den nordiske mytologi den første kvinde og iøvrigt skabt af drivtømmer.

disa (Thunberg 1791) – Navnet betyder 'en nordisk gudinde', og specielt i den svenske mytologi optræder dronning *Disa* som en heltinde. 'Dis' er også en gammel vestnorsk betegnelse for et guddommeligt væsen samt kortform for fx Hjørdis, Herdis og Vanadis. Vanadis betyder Vanernes dis, dvs. gudinden *Freija*.

medusa (Schiffermüller 1775) – var det skræmmende uhyre, en af de tre *Gorgoner*, hvis hoved var med et forfærdeligt fjæs - slangehår, stivnet smil, udhængende tunge og vildsvinetænder. Hun havde skarpe kløer af messing og en skældet, gylden krop, og hun boede i underverdenen hos Hades. Hendes blik forstenede alle, det ramte. Men med gudernes hjælp (Hermes og Athene) og med gode råd fra Graierne (se *sthennyo*) lykkedes det helten Perseus at hugge hovedet af hende og putte det i en sæk, for senere at bruge det konstruktivt. Bl.a. gjorde han Atlas til sten og bjerge, og så skaffede han sig en kone (se under *Andromedae*). Undervejs dryppede der blod fra sækken ned i sandet, hvorfra der straks voksede forskellige slanger: "Derfor er Afrika rigt på alle slags giftige orme." (Ovid). Siden blev hovedet opbevaret i underverdenen hos Hades og *Persephone*. *Medusa* var oprindelig en smuk kvinde, som blev skændet af Poseidon – i et tempel for gudinden Athene, og eftersom stedet var helligt område, blev hun (og ikke Poseidon!) straffet af Athene ved at blive forvandlet til en Gorgon. De to andre *Gorgoner* var *Stheno* og *Euryale* også kaldet 'de grå søstre', men de var født sådan i modsætning til *Medusa* (se under *gorgon*, *gorgone*, *sthennyo* og *euryale*).

polaris (Staudinger 1871) - Navnet refererer til lokaliteten/regionen for artens udbredelse.

alberganus (Prunner 1798) – Navnet er af latinsk oprindelse og betyder bl.a. 'hvid' eller 'ædel', men refererer her mere direkte til lokaliteten i de italienske Alberganibjerge. Underarten *phorcys* i Bulgarien (med fremtrædende tegninger og gule og orange forlængede postdiskalpletter på undersiden) refererer til den gamle havgud, der var far til gorgonerne *Stheno* og *Eryale* (se *gorgone*, *euryale* og *medusa*).

pluto (Prunner 1798) – Pluton er et af de latinske navne for den mørke underverden eller guden Hades, men ordet betyder også 'den, der skænker rigdom, fx skinnende metaller, fra den mørke jord'. Hades betyder ikke døden men 'den usynlige', han hersker blot – sammen med sin dronning *Persephone* - over de døde og ruger i mørket på sin kolde trone: "Blodløse flakker ånderne om uden legem og benrad; nogle flokkes på torvet og andre i fyrstens gemakker, andre sysler med deres og gør hvad de plejede i live; dog er der også

dernede en del der må lade sig straffe." "Mulmets drot " og "de tystes behersker" er de ord Ovid hæfter på Hades. Arten er uden tvivl den mørkeste blandt Erebierne.
Underarten *oreas* (Warren 1933) i Savoien (mørk silkebrun med utydelige pletter på oversiden og forvingens underside med skarpt afgrænset rødligt bånd) betyder 'bjergnymfe' (oreade) for at angive typen af artens lokalitet.

gorge (Hübner 1804) – var et uhyre, som helten Perseus dræbte. Gorgonerne, som de dystre væsener, de var, havde slangehår, et hæsligt ansigt med vildsvinetænder, skarpe kløer af messing samt en skællet, gylden krop. Én fortælling går på, at den vingede hest Pegasus sprang ud af Gorgos blod, da hun blev dræbt. En anden, at Pegasus var et barn af Posiedon og *Medusa*. *Medusa* var 'en *gorgone'* som var en af de tre øboende, hvoraf to var døtre af Gaias børn Forkys/Phorcys og Keto (se under *Medusa*). Blandt Danaiderne (se *Danainae*) var der en enkelt med navnet *Gorge* – hun blev gift med fætteren Hippothoes, men det er næppe hende, der er på færde her.
Underarten *gigantea* fra De Cantabriske Bjerge i Spanien (større end nominatformen og med en ekstra øjenplet på oversiden) refererer til Giganterne, som var sønner af Jorden/Gaia, havde hundrede arme og en slangeunderkrop. De var 'øglefodede'. De søgte at erobre hele verden herunder himlen/aetheren med vold, men kuppet blev slået ned med et lyn af Uranos: "Og under trappen de bygged, lå da deres hæslige kroppe knust, og man ved at fortælle, at jorden blev våd af sit afkoms strømme af dampende blod og straks lod det leve og vokse, og, for at sætte et minde om det hun fødte til verden, gav hun det menneskers form." (Ovid). Men det forblev en grusom og gudsbespottelig slægt, forfalden til blod og til drabsfærd, som det hedder samme sted. Giganterne var iøvrigt ellers ikke specielt store; navnet betød blot 'efterkommer af Gaia'.

aethiopella (Hoffmannsegg 1806) – Navnet betyder 'den lille aethiops' på græsk (se *aethiops*).

rhodopensis (Nicholl 1900) – Dronning Rhodope og kong Haimas fra Thrakien blev forvandlet til bjerge (Rhodopibjergene), fordi de vovede at sammenligne deres storhed med Zeus' og Heras, og det var hybris. Men derudover refererer navnet givetvis også til lokaliteten i disse bjerge. Derimod var kilden til navnet nok ikke havnymfen Rhodos, datter af Poseidon/Neptun, som solen elskede så hun blev helt sort, og som fik en ø opkaldt efter sig.

mnestra (Hübner 1804) – var datter af kong Erysichthon, som pådrog sig dyrknings- og høstgudinden Demeters vrede ved at fælde hendes hellige træer for at bygge sit hus større. Erysichthon blev ramt af en umættelig sult og åd sig bogstavelig talt fra hus og hjem - træværk, mur og det hele. For at få penge til mere mad besluttede han at sælge sin smukke datter *Mnestra*. Hun fulgte villigt med sine skiftende bejlere, men skabte sig så om og forsvandt på vejen for straks at vende tilbage til sin far. Den evne havde hun fået af Poseidon, hvis elskerinde hun engang havde været. Til sidst åd Erysichthon sig selv – stykke for stykke. Ifølge Ovid bliver *Mnestra* frelst ved at blive forvandlet til en mand, da hun beder Poseidon om hjælp: "klædt i det tøj der er praktisk for en fisker fra kysten. … hende der netop stod her i lasede klær og med håret flagrende vildt … hvor er hun blevet af?" Blandt Danaiderne (se *Danainae*) var der også en *Mnestra*, tvangsgift med fætteren Aegius, men hun endte jo i dødsriget med den hullede spand.

gorgone (Boisduval 1833) – *Gorgonerne* var de tre øboende uhyre, heraf var de to døtre af Gaias børn Forkys og Keto. De tre var: *Stheno*, *Euryale,* de såkaldte 'grå søstre', og *Medusa*. De havde hår af bugtende giftslanger, intens stirrende øjne, grimme stivnede smil med vildsvinetænder, skarpe kløer af messing på hænder og fødder samt skælbelagte gyldne kroppe. Synet af dem forstenede folk. De var kort sagt nogle værre uhyrer, så meget, at deres navn blev brugt om uhyrer generelt.

epistygne (Hübner 1824) – På græsk betyder 'Epi' 'oven i', 'ligner' eller 'nær', og 'Styx' er den mørke flod i underverdenen, alle afdøde skal krydse, og afledninger fra ordet 'Styx' bliver

til 'stygne'. Tilsammen angiver navnet 'den mørke, styx-agtige', som dermed går på artens fremtoning (se under *styx* og *meolans*). Stygne var også en af Danaiderne (se *Danainae*).

tyndarus (Esper 1781) – Tyndareus var konge af Sparta, gift med Leda og (sammen med Zeus), (pleje)far til *Helena*, Castor og Pollux/Polydeukes samt Klytaimnestra, *Phoebe* m.fl. (At være tre i et ægteskab var ikke helt usædvanligt i den græske mytologi. Pollux og *Helena* var fra Zeus, mens Castor og Klytaimnestra var fra Tyndareus). Han afbildes på vaser klædt i okker på sort baggrund og med hvidt skæg. Som man måske vil huske, fik Leda besøg af Zeus forklædt som en svane, da hun havde forvandlet sig til en gås, for at slippe fra ham. Tyndareus blev først afsat af sin yngre bror Hippokroon men siden genindsat retmæssigt af Herakles, og netop fordi han blev det og samtidig var 'far' til *Helena*, om hvem Trojakrigen formelt handlede, blev den krig overhovedet til noget.

cassioides (Reiner & Hohenwarth 1792) – Navnet betyder 'efterkommer af Cassiope' som var mor til *Andromeda* (se denne), og som kom for skade at hævde at hun (og hendes datter) var skønnere end *neriderne* og derfor blev straffet hårdt af Poseidon, neridernes far. Om Cassiope anføres det blot, at begge forældre var sortklædte og i sorg over straffen til *Andromeda* (hun blev lænket til en klippe ved havet og *næsten* ædt af et havuhyre): – "men kun hendes mor havde fortjent det" (Ovid).

Underarten *arvernensis* (Oberthür 1908) – Navnet er afledt af 'Auvergne' og angiver dermed en del af artens udbredelse. Arten blev en overgang betragtet som en selvstændig art.

Underarten *neleus/macedonica* (Buresh 1919) – Navnet refererer til den Neleus, som var konge i Pylos på det sydlige Peloponnes. Også denne var tidligere en selvstændig art.

hispania (Butler 1868) - navnet refererer til 'lokaliteten' Spanien, nærmere bestemt Sierra Nevada.

rondoui (Oberthür 1908) – Navnet refererer til den fransk entomolog J-P. Rondou (1860-1934).

nivalis (Lorkovic & Lesse 1954) – På latin betyder navnet 'sneagtigt' eller 'fra sneen' og angiver dermed lokaliteten højt i bjergene og tæt på den afsmeltede sne.

calcaria (Lorkovic 1944) – Navnet er latin for kalkbrud eller kalkholdige materialer som fx limsten, og Chalkis nævnes som aitolernes land, som sendte skibe med soldater mod Troja. I begge tilfælde refererer navnet til en lokalitetstype for arten.

ottomana (Herrich-Schäffer 1847) – Navnet refererer til 'en person' fra Det Ottomanske Imperium, dvs. fra de østlige egne eller Lilleasien, og refererer dermed til artens udbredelsesområde.

Underarten *balcanica* (Rebel 1903) – refererer til lokaliteterne på Balkan og i Nordgrækenland

pronoe (Esper 1780) – var én af de 50 nerider, døtre af havguden Nereus og nymfen *Doris* (se denne). 'Pronoe' betyder 'fremsynethed', 'hensyn' og 'omtanke'.

Underarten *glottis* (Fruhstorfer 1920) i Pyrenærerne (lysere bånd på både for- og bagsiden). Her refererer navnet - uvist hvorfor - til det græske ord for mundstykke til et blæseinstrument (glottis) og er afledt af ordet for 'tunge' (glossa).

melas (Herbst 1796) – Navnet betyder 'sort' eller 'mørk' på græsk. Der omtales en *Melas* som en navnkundig bror til en farfar fra Theben af "den brølende helt" Diomedes ved Troja. Det er også navnet på floden i Thrakien, som tørrede ud, dengang Faeton kørte solvognen for en dag i stedet for hans far solguden Helios med det resultat, at han kørte for tæt på jorden og brændte det meste af Nordafrika til ørken. Floden ligger i nærheden af stedet, hvor Herodot stammer fra, hvorfor han også kaldes Melsigenes, som betyder 'født af *Melas'*.

lefebvrei (Boisduval 1828) – Navnet refererer til den franske entomolog Louis Lefebvre de Cérisy (1798-1867).

scipio (Boisduval 1832) – Navnet betyder 'scepter' eller 'spadseserstok' på latin. Det refererer også til en navnkundig romersk hærfører, som sikkert har hærget i artens udbredelsesområde, samt til forskellige planter, som dog ikke direkte er blandt artens foderplanter.

stirius (Godart 1824) – Styria er en bjergrig egn i Østrig, hvor arten bl.a. findes.

styx (Freyer 1834) – er navnet på den mørke og dystre flodgud og flod ved overgangen til underverdenen, som alle (døde) skulle krydse - "Dorske dampe stiger fra Styx" (Ovid). Navnet betyder 'had' på græsk. Det er den flod, ved hvilken guderne sværger ed, som dermed bliver ubrydelig. Kalypso sværger fx ved Styx, at hun ikke har ondt i sinde ved – endelig - og efter hårdt pres fra Olympens guder – at lade Odysseus sejle videre. Styx's bror Charon var færgemanden, som alle skulle sejle med, og gemme en skærv til for at komme over.

montana (Prunner 1798) – Navnet (montanus), som betyder '(fra) bjergene' på latin, angiver lokaliteten: en 'bjergart' – som de fleste andre Erebier.

zapateri (Oberthür 1875) – Navnet refererer til den spanske entomolog Bernardo Zapater y Marconell (1823-1907).

neoridas (Boisduval 1828) – Navnet 'neo' betyder 'ny' eller 'ung' og '-oridas' betyder 'fra bjergene' på græsk og placerer dermed arten som en bjergart på linje med andre Erebier, men samtidig som én der er beslægtet med de andre.

En underart *sibyllina* (Verity 1915) (lille og med veludviklede øjenpletter) findes i de italienske Sibyllinibjerge, og navnet angiver derfor lokaliteten, men derudover er *Sibylle* den romersk-latinske version af Pythia, det oprindelige navn for Delphi, og navnet på apollonpræstinden, der afsagde svært forståelige men altid sande profetier.

oeme (Hübner 1804) – var en af de 50 *Danaider*, som dræbte deres uønskede ægtefæller på bryllupsnatten, hun med Abelus, og derfor blev idømt en ret streng straf i underverdenen: at fylde et bundløst kar med hullede spande (se *Danaidae*).

Underarten *spodia* fra Balkan og Grækenland er afledt af det græske ord for 'aske' (spodos), og refererer dermed til artens fremtræden.

meolans (Prunner 1798) – Navnet er afledt af det græske ord for 'mørk' (se *melas*). Det er samtidig også navnet på en landsby i bjergene mellem Frankrig og Schweiz, hvor arten forekommer. Endelig blev det siden også anvendt som et adeligt familienavn.

Underarten *stygne* (Oschenheimer) fra Vogeserne til de Østrigske Alper (med reducerede tegninger) refererer til danaiden *stygne* (se *Danaidae* og *epistygne*). Det kan samtidig også ses som afledt af *Styx*, den mørke flod i underverdenen, ved hvilken guderne sværger (så deres løfte altid holder). "Jeg sværger ved underverdenens tyste floder der flyder i dybet og vander de Stygiske lunde." (Ovid).

palarica (Chapman 1905) – Navnet betyder 'viet til Pallas' på græsk, idet Pallas er tilnavnet til gudinden for visdom, håndarbejde, krigskunst og statsførelse Athene.

pandrose (Brockhausen 1788) – var en af de tre græske dug-gudinder, døtre af Cecrops, Odysseus mødte ved nedgangen til Hades (de to andre var Herse og Aglauros). Men historien er længere end som så: Hefaistos, som havde forløst Athene – fiks og færdig - fra Zeus' hoved med sin økse (se under *mnemosyne*), fattede lidenskabelig kærlighed til hende straks bagefter – hun var og forblev jomfru – men i sin ophidselse spildte han sin sæd på hendes lår. Athene tørrede det bare af med sit pandebånd og smed det ned ad bjerget. Dér hvor pandebåndet ramte, blev jorden/Gaia gravid med Erechteus (den senere grundlægger af Athen), som Athene tog sig af fra han var spæd. To af de piger, der skulle passe den lille Erechteus, kunne ikke modstå forbuddet mod at kikke i vuggen, og de så da barnet omviklet af slanger (Athenes hellige dyr), blev ramt af sindssyge og styrtede sig i døden. Kun *Pandrose* holdt stand og fik som belønning sit eget tempel ved siden af Minervas (Athenes fugl) og Erechteion-templet i Athen.

sthennyo (Graslin 1850) – *Stheno* var en af 'de to grå søstre', som var en del af de tre *gorgoner* (se under *gorge*, *gorgone* og *medusa*). De havde hår af giftslanger, stivnede smil med vildsvinetænder, stirrende øjne, skarpe kløer af messing samt skælbelagte gyldne kroppe. Inde ved Hades' iskolde og mørke klippemassiver, hvor de (ifølge nogle beretninger) bor, er de noget handicappet: "skiftevis måtte de bruge det eneste øje de havde". De havde også kun een tand til deling (Ovid). (Den fortælling knyttes nu de fleste andre steder til de tre Graier: Dino, Enyo og Pemfredo, som var søstre til gorgonerne (og kusiner til *Iris*), og som hjalp helten Perseus med vigtige oplysninger, da han skulle få ram på *Medusa* (se denne) (Frey)).

afra/phegea (Fabricius 1787/Borkhausen 1788/Godart 1824) – *Afra* (det tidligere navn) refererer til det hvide skum (afros) hvoraf Afrodite blev født, da Kronos dræbte og kastrerede Uranos og smed hans kønsdele helt over til havet omkring Cypern, hvor hun så steg i land. *Phegea* er den feminine form af det græske 'phegeus' som er et agernbærende (ege)træ. Phegeus var konge i Psophis i Arcadien, hans datter hed *Phegea,* og hun dannede angiveligt forlæg for artsnavnet. Men der var nu også en *Phegea*, som var datter af kong Priamos i Troja, og dermed søster til *Cassandra* og *Polyxena* (se disse).
Underarten *pyramus* findes i Grækenland, og refererer til følgende myte: *Pyramus* og Thisbe i det gamle Babylon blev forelskede – "han den flotteste fyr af de unge, hun den dejligste glut af alle Østerlands piger" (Ovid) - men de tilhørte to familier, som i lang tid havde ligget i strid med hinanden. De havde kun et lille hul i en mur, hvorigennem de kunne udveksle deres lidenskab, og planlagde derfor at flygte sammen. Da Thisbe kom frem til det aftalte mødested, mødte hun ingen *Pyramus* men i stedet en bloddryppende løve, og troede derfor *Pyramus* var dræbt – hun vidste ikke, at løven lige havde mødt en okse. Thisbe flygtede men tabte sit slør, som løven greb med munden og dermed vædede med blod, og som Pyramus fandt, da han nåede frem til stedet. Han troede naturligvis at Thisbe var dræbt af løven. Og - ja, det ender virkelig ikke godt, lige så lidt som i Shakespeares version godt 2000 år senere.
Slægtsnavnet ***Proterebia*** (Fabricius 1787) angiver den (rent morfologiske) lighed til slægten *Erebia*. Proto betyder 'tidligere' eller endda 'primitiv/præmatur'.

jurtina (Linnaeus 1758) – Navnet refererer på latin til en vandnymfe, som optræder i Virgils digte. Det det oprindelige navn for hunnen af denne art, mens hannen af Linné blev kaldt *Janira,* som er en græsk nymfe, da han mente, det var to forskellige arter. Senere blev navnet for hunnen fastholdt, mens han-navnet blev forkastet.
Slægtsnavnet ***Maniola*** (Schrank) for denne og de efterfølgende 7 arter refererer til ånder fra den døde underverden i den romerske mytologi.

cypricola (Graves 1928) - Navnet refererer til artens lokalitet, øen Cypern.

halicarnassus (Thomson 1990) – Navnet refererer til artens lokalitet på øen Nissyros.

hispulla (Esper 1804) – Navnet er latin for en lille, lodden og strithåret (ånd), og går dermed på artens fremtræden.

megala (Oberthür 1909) – betyder 'stor' på græsk – den ligner også en stor form af *jurtina* i regionen omkring det østlige Middelhav.

chia (Thompson 1987) – Navnet refererer til lokaliteten, øen Khios/Chios.

nurag (Ghilliani 1852) – angiver navnet på den gamle kultur markeret af særegne tårne på Sardinien.

telmessia (Zeller 1847) – Navnet stammer fra Telmessos, som er det oprindelige navn for byen Fethiye på den Lilleasiatiske vestkyst, og angiver dermed en del af artens udbredelsesområde.

maroccana (Blachier 1908) – Navnet angiver en del af artens udbredelsesområde i Marokko.
Slægtsnavnet ***Hyponephele*** (Muschcamp 1915) for denne og de følgende tre arter refererer på græsk til Nephele/Nephos (der betyder 'sky'), og 'hypo' indikerer: 'under sky eller tåge' eller 'skylignende' fx højt i bjergene. Dermed angiver navnet karakteren af lokalitet

for arterne. Men *Nephele* var også den sky, Hera forvandlede sig til (eller blev gjort til af Zeus), dengang Ixion forgreb sig på hende og i stedet endte med at avle kentaurerne (se *dia* og *centaureae*). Historien medvirkede bl.a. til at forlene Hera med netop dette tilnavn.

lycaon (Kühn 1774) – Navnet betyder på græsk 'hurtig, jagende flugt' – som en ulv. *Lycaon* var -

1) den trojanske prins, der med løsepenge bad Akilleus for sit liv men blev afvist. Han var bror til prins Paris og søn af kong Priamos i Troja. Dette forlæg er ikke så sandsynligt som det næste -

2) konge af Arkadien (på Peloponnes), som til en fest serverede sin søn – stegt – for guderne. Zeus, der deltog, væmmedes ved denne 'test', og forvandlede Lykaon til en ulv. Sønnen Nyktimos blev genoplivet, men regerede kun kort tid efter sin far, da hans 49 brødre rev landet fra hinanden og hele deres græske verden gik under i oversvømmelse. Parret *Pyrrha* (se under *manto*) og Deukaleon overlevede imidlertid i en kiste, som strandede på Parnassosbjerget – omtrent på samme tid, som Noah landede på Araratbjerget. Efter råd fra oraklet i Delphi kom Pyrrha og Deukaleon til at befolke hele middelhavsområdet med deres afkom.

lupina (Costa 1836) – Navnet betyder 'ulvelignende', dvs. det symboliserer hurtighed og styrke (ud over 'ulvefarverne'). Det var egenskaber som var værdsatte i det gamle Rom - jf. Romolus & Remus – og refererer dermed til artens fremtræden.

hyperantus (Linnaeus 1758) – var én af 50 sønner af kong Ægyptus, som blev tvangsgift med deres kusiner Danaiderne (se *Danainae*) og dræbt af dem på deres bryllupsnat. Navnet betyder 'over blomster' (anthos: 'blomst'), hvilket meget godt beskriver hvad arten gør, når den flyver i det høje græs.

Formen *arete* – med prikker i stedet for øjne på undersiden – refererer til dronning *Arete* på Faiakernes ø. Hun var Nausikaas mor (se *nausithous*) og den egentlige leder på øen, som Odysseus skulle være omhyggelig med at henvende sig til som den første, når han skulle bede om hjælp efter sit skibbrud (Homer).

Slægtsnavnet ***Aphantopus*** (Wallengren 1953) er græsk for 'usynlige fødder', hvad der formodentlig refererer til deres uanseelige brune farve og størrelse.

tithonus (Linnaeus 1771) – den smukke trojanske prins, var gift med morgengryets gudinde, *Eos/Aurora*. Navnet betyder 'guldmund'. Eos stod efter sigende op hver morgen af den stolte Tithonos' seng for at bringe lys til guder og mennesker. Deres søn, kong Memnon, 'den mørkhudede', faldt ved Troja på troernes side, dræbt af Akilleus. Eos bad så Zeus gøre *Tithonous* udødelig men glemte at bede om evig ungdom. Derfor blev han efterhånden meget affældig og svandt ind. Til sidst var han kun en skrattende stemme, og Eos måtte forvandle ham til cikade for at redde ham. Sådan blev cikaderne til.

Slægtsnavnet ***Pyronia*** (Hübner 1819) til denne og de næste tre arter refererer til Pyrois (der betyder 'ildkrig'), som var en af solgudens heste, der trak vognen over himlen. Ovid skriver: "Solens bevingede heste, Pyróis, Eóus og Aethon, sammen med Phlegon, den fjerde i forspandet, fylder imedens luften med flammende vrinsk og sparker med hoven på lågen." - lige inden de tager af sted om morgenen (se også under *phlaeas*). Det forlyder imidlertid, at Hübner skrev eller læste forkert, da han navngav arten, og i stedet for Pyrois skrev 'puropos' eller 'pyropos', som betyder 'brændende øje' – men måske var det ikke en fejl, og måske ramte han dermed ganske godt arternes fremtræden?

cecilia (Vallantin 1894) – Navnet er latinsk og betød oprindeligt 'blind' eller 'svagt-synet' og refererer angiveligt til artens larve, der synes at være mere end almindeligt blind for en larve at være. Cecilia er også navnet på en kristen helgen og martyr, som betragtes som beskytter af musik, musikere og kunst.

bathseba (Fabricius 1793) – var en israelitisk dronning, gift først med Urias og senere (da han som bekendt omkom på en farlig mission) med kong David, og blev mor til kong Salomon. Navnet betyder 'datter af eden'.

janiroides (Herrich-Schäffer 1851) – Navnet refererer til den græsk nereide, dvs. havnymfe, janira, som oprindelig var et af Linnés to navne for *jurtina* (se denne). Men *janiorides* ligner jo også *jurtina* en del.

tullia (Müller 1764) – Navnet er af latinsk, muligvis endda etruskisk, oprindelse, som betegnelse for en berømt adelsslægt (Ciseros) eller en ret berygtet ditto (Minors), her i den kvindelige form. Det betyder enten 'stærk regn' (etruskisk) eller, på latin, 'at bryde' (tullere), 'at løfte op' (tollere) for fx. at anerkende et nyfødt barn. Det refererer enten til en datter af Cicero eller en datter af Servius Tullius. Den første var så afgjort den mest sympatiske, mens den sidste efter sigende var ret nederdrægtig.

Slægtsnavnet ***Coenonympha*** (Hübner 1819) for denne og de følgende 18 arter betyder på græsk 'almindelige nymfer' og trækker dermed på den omfattende skare af gennemgående lokale efterkommere af Gaia og Uranos (se *Nymphalidae*).

rhodopensis (Elwes 1900) – Navnet refererer til lokaliteten i Rhodopibjergene (se Erebia *rhodopensis*).

pamphilus (Linnaeus 1758) – Navnet er af græsk oprindelse og betyder 'ven med alle' eller 'elsket af alle'.

thyrsis (Freyer 1845) – Thyrsustaven er en stav – af fennikel - med en fyrrekogle på spidsen, omslynget af en vinranke, og den er vinguden Dionysos' symbol – sammen med vinbladet og diverse fallossymboler. Det var den stav, Dionysos dræbte uhyret Tyfon (den ulmende) med, og den der anvendtes ved indvielse til dionysostroen, hvor den blev båret af Baccanterne og Mænaderne – hhv. de mandlige og kvindelige tilhængere af Dionysos – "klædes til festen med hvad der hører sig til for Mænadernes hellige vildskab. Vinløv i håret, og hjorteskind er der om hoften, og over skulderen har hun en thyrsus med fyrretræskogle." (Ovid). Navnet Thyrsis bruges nu også om en landlig hyrde, og optræder bl.a. hos Virgil.

corinna (Hübner 1804) – Navnet er af græsk oprindelse (korê) og betyder 'jomfru' eller 'ung pige'. I den gamle græske lyrik var Corinna af Tangare kendt for sine smukke kompositioner.

elbana (Staudinger 1901) – Navnet refererer til (en del af) lokaliteten, øen Elba.

dorus (Esper 1782) – Navnet betyder 'en gave', men refererer også til den *Dorus*, søn af Hellen og sønnesøn af Deukalion, som grundlagde dorernes folk i regionen på Peloponnes med dette navn.

En underart i det centrale Italien, som har navnet *aquilonia* (med smalt bånd og små øjenpletter på undersiden), refererer via mytologien til 'nordlig' og 'nordenvind' (se *aquilio* og *aquilionaris*).

En anden underart *austauti* i Algeriet (stor og med blind øjenplet på oversiden) refererer til Auster, som er romernes navn på (guden for) søndenvinden – "bygebringeren Auster" (Ovid).

vaucheri (Blachier 1905) – Navnet refererer til den schweiziske botaniker Henri Vaucher (1856-1910).

fettigii (Oberthür 1864) – Navnet refererer til den franske entomolog F-J. Fettig (1824-1906).

arcania (Linnaeus 1761) – Arcas var søn af Jupiter/Zeus og Callisto, og det sidespring brød Zeus' kone Hera sig heller ikke om. (*arcania*, som er den kvindelige form af navnet, kan fx være en datter af Arcas). Hera forvandlede så Callisto – 'den hore' - til en hunbjørn, og da Arcas senere, som en femtenårig jæger, møder bjørnen, der genkendte ham og sender ham 'et mærkeligt stirrende blik', ville han have dræbt den - hvis det ikke var for Zeus' intervention. Både Callisto og Arcas blev senere sat på himlen som stjernebilleder, hvad der naturligvis endnu engang gjorde Hera harm. (Nogle entomologer mener imidlertid,

at navnet er en forvanskning af 'arcadia' (Linnés håndskrift var som sagt svært læselig), som var én af de 50 *danaider*, der blev tvunget til at gifte sig med deres fætre – og derfor dræbte dem (se *danaidae*)).

orientalis (Rebel 1910) – Navnet angiver udbredelsesområdet i det sydøstlige Balkan.

darwiniana (Staudinger 1871) – er opkaldt efter Charles Darwin (1809-1882).

gardetta (de Prunner 1798) – Navnet refererer til udbredelsesområdet omkring Gardasøen, specielt nord for passet ved Gardettaplateauet.

arcanioides (Pierret 1837) - betyder på græsk efterkommer efter *Arcas*/*arcania* (se denne).

leander (Esper 1784) – var prinsen, som kom fra den asiatiske/tyrkiske side af vandet ved Hellespont og blev forelsket i Afrodites præstinde *Hero* på den europæiske side (se *hero* nedenfor). *Hero* havde som præst aflagt kyskhedsløfte, men *Leander* fik hende overtalt til noget andet, og han svømmede jævnligt over til den anden side – indtil en aften, hvor alle vinde rejste sig og *Leander* druknede og blev skyllet op på kysten. *Hero* så hans knuste krop på klipperne under sit vindue, og kastede sig ned på stenene i vandet. Siden blev netop den svømmetur et yndet mål for romantiske skønånder, bl.a. Lord Byron, der døde i 1810 (dog ikke på dét sted).

glycerion (Borkhausen1788) – Navnet er afledt af det græske 'glykeros', som betyder 'sød' i betydningen 'sukker', og går dermed, kunne man tro, på artens blomstersøgende adfærd, men det er forkert. Navnet refererer i stedet til den Glyserium, som var en kendt og elsket kvindelig figur i den romersk komedie 'Andria' efter græsk forlæg af komediedigteren Menander.

iphioides (Staudinger 1870) – Navnet betyder 'efterkommer af Iphis' eller 'iphislignende', og her er to forskellige historier:

1) Telethusa fra Kreta er gravid og skal snart føde, men hendes mand siger, de ikke har råd til en datter på grund af medgiften, og at en pige derfor skal sættes ud. Telethusa føder en pige, men giver hende ud for at være en dreng ved navn *Iphis*, og klæder og opdrager hende sådan. Senere bliver hun forlovet med Ianthe, og forelsket i denne – og det er gensidigt! I sin fortvivlelse beder Telethusa gudinden Isis/Io om hjælp, og *Iphis* forvandles til en dreng: "og tager nu længere skridt og er ikke så sart i kuløren, mer og mer muskuløs og med trækkene mer markeret, håret i viltert pur og ikke så langt som en piges." (Ovid).

2) Iphis elsker Anaxaretes inderligt men afvises koldt igen og igen trods det at han tit bringer hende blomster og kranse. Han fortvivler, og til sidt hænger han sig, og hans mor følger "grædende toget igennem byen til bålet hvor hans bleggule lig skal fortæres på båren af luen." (Ovid). Anaxaretes hus lå på ruten, og hun så, for skams skyld, båren da den kom forbi – og hele hendes krop stivnede og blev lige så forstenet som hendes hjerte hele tiden havde været.

hero (Linnaeus 1761) – var præstinde for Afrodite i Sestos på den europæiske side af Hellespont. Hun blev forelsket i *Leander*, der kom fra den anden side. Navnlig var *Leander* stærkt betaget af "rosenengen i hendes lemmer", og selvom hun havde aflagt kyskhedsløfte som præstinde, svømmede *Leander* jævnligt over og besøgte hende om natten – indtil en aften hvor alle vinde rejste sig, og *Leander* druknede. *Hero* så hans knuste krop på klipperne under sit vindue, og kastede sig i fortvivlelse ned på stenene i vandet (se *leander*).

Egentlig betyder 'hero' også 'adelig herre'. Heroer/helte var kongelige personer, der ved hjælp af vældige gerninger svang sig op til at blive halvguder. Deres førstemand, Herakles, endte endda med at blive optaget som en af guderne på Olympos, ganske vist først efter han var død som menneske.

oedippus (Fabricius 1787) – Navnet betyder 'svullenfod'. Han var søn af Kong Laios og Iokaste i Theben. Da de havde svært ved at få børn, spurgte de oraklet i Delfi og fik at vide, at hvis de fik en søn, ville han dræbe sin fader og ligge med sin moder. Laios ville derfor ikke elske med sin kone, men Iokaste drak ham fuld, og de fik en søn, som Laios lænkede gennem nagler i anklerne og derefter satte ud i bjergene fæstnet til en pæl. Men en hyrde fandt ham, tog sig af ham og gav ham videre til det barnløse kongepar i Korinth. Dér blev han spået af oraklet, som gav samme besked om ham som til Laios. Og da han troede kongeparret i Korinth var hans (rigtige) forældre, drog han bort og gik mod Theben, hvor han på vejen mødte sin far, der antastede ham idet han troede det var en røver. Og derfra gik skæbnen sin gang. Jo mere man gør for at undslippe den, jo mere sætter den sig igennem – det er, ligefrem Hybris, det værste man kan gøre.

aegeria (Linnaeus 1758) – Her er to forklaringer:

1) Navnet refererer til den græske nymfe Egeria/Aegeria for skov og vand og indirekte også til kong Aigius, Theseus' far, der styrtede sig i havet (og derved navngav det (Det Aegæiske Hav). Historien fortæller om dengang skibene med Theseus kom tilbage til Athen efter turen til Kreta, hvor han skulle dræbe den frygtede mennesketyr Minotaurus, der årligt krævede 12 unge mænd og kvinder som blodoffer, fordi Athen havde lidt nederlag til Kreta: Hvis det gik godt, og Theseus havde klaret opgaven, skulle de føre hvide sejl; gik det ikke, skulle sejlene være sorte. Det gik helt som det skulle, og Ariadne reddede Theseus ud af labyrinten med sit garnnøgle, men kaptajnen havde glemt aftalen i mellemtiden og førte sorte sejl på vejen hjem.

2) Der var også en *Egeria* som var en Italiensk nymfe, og Numas' dronning, som i sin elendighed klagede til Diana/Artemis: "og hun bliver ved med at græde på bjergenes nederste (skovbevoksede) skrænter indtil Diana, bevæget af al hendes kærlige klagen, skabte et kvægende væld af Nymfens mødige legem så hendes krop flød hen i en evigt springende kilde." (Ovid). Den sidste mulighed er nok den mest sandsynlige forklaring på navnet, men den første kan ikke afvises.

Slægtsnavnet ***Pararge*** (Hübner 1819) for denne og de to næste arter er græsk for 'næsten lys' og går dermed på arternes fremtræden, specielt de lyse, cremefarvede pletter på den mørkere brune baggrund.

xiphia (Fabricius 1775) – På græsk betyder navnet 'et spids tveægget sværd', navnet blev af og til brugt om søfarere, fiskere eller (andre) forsvarsvillige kystbefolkninger. Navnet går her på artens morfologi, navnlig den hvide kile på bagvingernes underside.

xiphioides (Staudinger 1871) – betyder 'efterkommer efter *xiphia'* eller 'xiphia-lignende'.

megera (Linnaeus 1767) – Her er to forklaringer på navnet, hvoraf den sidste nok er den mest sandsynlige efter de fleste entomologers mening, mens den første klart nok er den mest dramatiske:

1) *Megera* var den prinsesse, Herakles fik som tak for at han dræbte den løve, der hærgede kvæget i bjergene hos kongen af Theben. Hera hævnede sig på Herakles, som hun hadede, fordi han var resultatet af et af Zeus' sidespring - navnet Herakles betyder 'Heras stolthed', hvilket nok er ironisk ment. Derfor gjorde hun ham afsindig af vrede, så han dræbte sine sønner med *Megera*, hvorefter han smed dem på ilden. Oraklet i Delfi sendte ham derefter til Kong Erysteus, der gav ham 12 års strafarbejde med først ti og derefter yderligere to vanskelige opgaver, som Erysteus senere tilføjede (straffen var så hård, fordi han stjal præstindens trefod – den, hun sad på over sprækken i klippen - da hun først ikke ville give ham en dom – Herakles var meget stærk, uforbederlig impulsiv og ikke altid lige smart, men alligevel en helt).

2) *Megera* var én af de tre hævngudinder fra den mørke underverden, *erynnierne*. Hun var 'misundersken'. En anden var *Tisiphone*, 'mordhævnersken'. Den tredie, Alekto, var 'den aldrig hvilende'.

Slægtsnavnet ***Lasiommata*** (Westwood 1841) for denne og de næste 4 arter er græsk for 'lådden-øjet', og går dermed på arternes fremtræden.

paramegera (Hübner 1824) – betyder 'næsten-megera' eller 'megera-lignende' (se *megera*).

maera (Linnaeus 1767) – Navnet betyder 'at skinne', og det forbindes også med hundestjernen Sirius, som findes i stjernebilledet 'Store Hund'. *Maera* var også navnet på *Ikarus'* loyale hund. Under beretningen om Medeas flugt fra Kolkis i Sortehavet optræder kortvarigt følgende hos Ovid om et sted, hun kommer forbi: "sletten hvor *Maera* forskrækkede alt ved at gø som en tæve".

Underarten *borealis* fra den Skandinaviske halvø (med mere mørk bestøvning på oversiden og en gul-orange plet ved vingespidsen), refererer til Boreas, den græske gud for nordenvinden, faderen til de vingede krigere Boreaderne. Boreas beskrives som 'voldsom, vinget og med skæg'.

Underarten *adrasta* i middelhavsregionen (med mere udbredte orange tegninger) refererer måske til den *Adreste*, der var kammerpige for *Helena* efter hun af sin mand *Menelaos* blev bragt hjem til Sparta oven på sit ophold hos Prins Paris i Troja (se under *briseis*, *menelaos*, *niobe* og *semiargus*). Mere sandsynligt refererer det til nymfen Adrasteria, som bidrog til at beskytte Zeus som barn på Kreta mod sin far Kronos (se *metis* og *amaltheia*). Navnet betyder 'hende som ingen kan undslippe' på græsk.

meadewaldoi (Rothschild 1917) – Navnet refererer til engelsk entomolog E. Meade-Waldo (1855-1934).

petropolitana (Fabricius 1887) – Navnet er latiniseret græsk og afledt af 'petra' som betyder 'sten' og 'polis', som betyder 'by'. Petropolis var det oprindelige navn for Sankt Petersborg, og det angiver en del af artens udbredelsesområde, men ellers peger navnet blot på de stenede skråninger, hvor arten som oftest findes.

achine (Scopoli 1763) – Navnet betyder 'den sørgende' eller 'den triste' på græsk og refererer dermed til den mørke, brune farve, de triste, tomme øjne og artens tilbøjelighed til at opholde sig i skyggen. Måske refererer det også til nymfen *Anchinoe*, som var datter af flodguden Nilen, og som blev gift med Poseidons søn Belus – ifølge filosoffen og digteren Apollodorus.

Slægtsnavnet ***Lopinga*** (Moore 1883) er en latiniseret konstruktion som refererer til et distrikt i Kina (Loping), hvor andre arter i slægten findes.

phryne (Pallas 1771) – Navnet er det græske ord for 'tudse' eller 'tudsefarvet' – og refererer til den Athenske 'kurtisane' (hetaere) med dette navn. Hun var kendt for sin uforlignelige skønhed, men måske netop derfor fik hun hæftet dette øgenavn på sig.

Slægtsnavnet ***Triphysa*** (Zeller 1850) er græsk for 'blære' eller 'udvækst' og angår her en tre-stilket/bladet foderplante med dette navn.

asterope (Klug 1832) – Navnet betyder 'stjerneøjet'. Asterope var en af Pleiaderne, dvs. én af de syv døtre af titanen Atlas og nymfen Pleione, og går dermed på artens fremtoning. (Der var dog også en Asteropaios, som var en fremtrædende trojaner i krigen ved Troja. Han blev dræbt af Akilleus ved Troja og efterladt i vandkanten af floden Xanthos. "Smidige ål og finnede fisk tog sig af ham" (Homer), så der var ikke meget stjerneøje tilbage, men det er jo nok også en helt anden historie).

Slægtsnavnet ***Ypthima*** (Hübner 1818) (oprindelig: Yphthima) refererer til det græske 'iphthimos', som betyder 'stærk, stout, modig eller fremragende' og går dermed på artens adfærd (som imidlertid ikke er kraftbetonet på nogen måde).

roxelana (Cramer 1777) – var gift (1534) med sultan Suleiman I og stammede fra egnen mellem det nuværende Ukraine og Rumænien, nærmere bestemt egnen Ruthenian, som blev forvansket til navnet Roxelana, som også betød 'lille rødhåret' – og livlig, hvad der vistnok mere tydeligt ligger i hendes ottomanske navn Hürrem. Som ung blev hun taget til

fange af Tatarerne og solgt til et harem i Istanbul, hvorfra hun arbejdede sig op til stor popularitet. Navnet går dermed både på artens fremtræden og dens adfærd. Slægtsnavnet ***Kirinia*** (Moore 1883) for denne og den næste art refererer til den russiske entomolog 'Kirin' (som egentlig hed Victor Grebennikov (1827-2001)), som assisterede Moore, men også til den gamle græske by Keryneia (nu Girne) på Cypern, og angiver dermed - ifølge navngiver - mere arternes østlige udbredelse end en egentlig lokalitet (hvis ikke det også refererer til det arabiske 'karima' som betyder 'generøs' – man kan aldrig helt vide med navngiveren Moore).

climene (Esper 1783) – Nymfen Klyméne var, sammen med *Metis* (se denne), døtre af Oceanos og Thetys. *Klyméne* var mor til Atlas, Prometheus og Epimeteus og fik også sammen med solguden Helios sønnen Faeton, som en gang bad sin far om lov til at styre solvognen for en dag. Det kunne Helios ikke godt nægte, da han havde sværget ved floden *Styx* – den flod, guderne sværger ved så de altid må holde løftet – at Faetons første ønske skulle opfyldes. Men det gik helt galt: Faeton kørte for langt ned, bjergene brød i brand, Didymafjeldet med, aetioperne blev til blå mænd, Libyen blev til en ørken, og alle floderne tørrede ud – inklusiv *Amymones* kildevæld i Argos og floden *Melas* i Mygdonien. Til sidst styrtede han ned i en flod, ramt af Zeus' tordenkile. Klyméne sørgede: "fortabt i sin kummer, i sæk og i aske" som Ovid skriver, da hun søgte efter resterne af sin søn. " Hun knælede ned på hans grav og vædede navnet hun læste på stelen, med sine tårer og blottede sin barm og varmed det med den." En *Climene* optrådte nu også, som 'ungkvieøjet' selskabsdame for *Helena* i Troja, men det er nu næppe den samme – endsige det rette forlæg i denne forbindelse.

Hesperiidae (Latreille 1809) – Navnet på denne familie refererer til 'Aftendøtrene', som var de tre smukke døtre af Atlas og Nyx (natten) og *Erebos*, mørkets gud (guder er ret ofte flere involverede om vigtige fødsler). *Hesperidernes* land lå helt ude mod vest, hvor verden endte, hvor solvognen også endte sin daglige tur, og hvor Atlas stod og holdt himmelhvælvingen oppe. Dér ligger en have med gyldne æbler, som giver evig ungdom, og som er kilden til solnedgangens gyldne lys, men haven vogtes af en drage, som passes af Atlas' tre døtre. Det var de æbler, Herakles skulle hente som én af sine mange umulige opgaver (se under *megera*). Det var også Hesperiderne (og Graierne), som gav Perseus, hvad han behøvede for at slå Medusa ihjel (se *medusa* og *andromedae*). Stedet ligger ikke så langt fra en af flere nedgange til Hades, hvor Odysseus måtte forbi på hjemvejen.

Pyrginae (Burmeister 1878) – Navnet på denne underfamilie, og slægtsnavnet på de 16 næste arter ***Pyrgus*** (Hübner 1819) refererer til det græske ord 'pyrgos', som betyder 'tårn' eller 'fæstning' og refererer både til firkant-mønsteret på vingernes kanter og tegningerne på vingernes for- og bagsider (som murkransen på tårne og fæstninger) og til arternes territoriehævdende adfærd.

malvae (Linnaeus 1758) – Navnet er afledt af det latinske 'malva' og forbindes bl.a. med tidsel (som Linné oprindeligt troede artens larver levede på) og med katostfamilien. Det refererer dermed til en mere eller mindre præcis bestemmelse af værtsplanterne eller - snarere - de planter, arten generelt søger næring i.

malvoides (Elwes & Edwards 1897) – betyder 'efterkommere af *malvae'* (se denne) eller 'malvae-lignende'.

alveus (Hübner 1803) – Navnet refererer på latin til skakbrætmønsteret på artens vinger som et udhugget mønster.

armoricanus (Oberthür 1910) – Navnet betyder – på gallisk – 'steder ved kysten'. Amorica var en romersk region ved den franske nordkyst, og navnet refererer dermed til en bestemt lokalitet.

Underarten *persicus* (Reverdin 1913) på Kreta (små forskelle i hanlige genitalier i forhold til nominatformen) refererer til mandlige efterkommere til gudinden, titanen Perse, som var mor til troldkvinden *Circe*. Det angiver angiveligt samtidig underartens østlige udbredelse (henimod Persien).

foulquieri/bellieri (Oberthür 1910) – De to navne, som ofte bruges parallelt med tendens til at foretrække det første, refererer til de to franske entomologer G. Foulquier (1855-1941) og Bellier de la Chavignerie (1818-1888).

warrensis (Verity 1928) – Navnet refererer til den irske entomolog Sommerville Warren (1887-1979).

serratulae (Rambur 1839) - Navnet er latin for 'savtakket' (serratus), og refererer dermed både til en tidselart (serrula), man mente var artens foderplante, og til det savtakkede mønster på artens vingekanter.

carlinae (Rambur 1839) – Navnet betyder på latin 'delikat' og 'nåde', men det angiver også en bestemt tidsel (Carlina) – på engelsk hedder den 'Carline thistles - som arten ynder at suge næring på, snarere end det er dens værtsplante.

onopordi (Rambur 1839) – Navnet refererer på latin til bomuldstidsel (Onopordi), som man fejlagtigt troede var foderplante for larven. Den lever som de fleste andre af Pyrgusfamilien af forskellige potentilarter.

cirsii (Rambur 1839) – Navnet er igen en latinsk reference til 'en tidsel', og det er oprindeligt afledt fra det græske kirsos, som betyder 'opsvulmet åre', hvilket angår planten snarere end arten.

cinerae (Rambur 1839) – Navnet er afledt fra latin (cinis), hvor det betyder 'aske', og refererer dermed til artens fremtoning – hvis det da ikke refererer til den formodede foderplante Potentilla cinera.

sidae (Esper 1784) – Navnet refererer til *Side*, som var en af Danaiderne, der dræbte deres uønskede ægtefæller (det var samtidig deres fætre) på bryllupsnatten, og derfor blev dømt til at fylde et bundløst kar med hullede spande i dødsriget (se *Danainae*). Der var nu også en mere dødelig *Side*, som begik selvmord på sin mors grav, da hendes far Ictinus forsøgte at voldtage hende. Men 'sida' er også det gamle græske (og nuværende botaniske) ord for katostfamilien, og dermed for artens formodede værtsplanter.

carthami (Hübner 1813) – refererer på latin til en safran-urt (Chartamus tinctorius), som i antikken brugtes til at blege med, hvorimod artens larver foretrækker potentilplanter.

andromedae (Wallengren 1853) – var den kongedatter, der blev befriet af helten Perseus, søn af Zeus og Danae. Som ganske ung blev hun lænket til en klippe i havet, fordi hendes mor Cassiope/Cassiopeia pralede med, at *Andromedae* var smukkere end havets nymfer, og det kunne Poseidon, neridernes far, ikke have. *Andromedae* blev så lænket til en klippe ved havet og bevogtet af et havuhyre, og lige da han havde løsnet lænkerne for at komme til at æde hende, kom Perseus flyvende på Pegasus med *Medusas* afhuggede hoved i en sæk (se under *Medusa*). Hvis uhyret blev ramt af Medusas blik blev det som bekendt forstenet, så Perseus hev hovedet frem af sækken, uhyret blev forstenet og dræbt, og *Andromedae* befriet. Hun blev gift med Perseus og siden, sammen med ham, ophøjet som en del af stjernebilledet Perseiderne, som i august måned sender os Laurentiisværm af stjerneskud. Om mødet mellem Perseus og *Andromeda* skriver Ovid: "Hun tør i førstningen som ung pige ikke svare et mandfolk og ville bly helst gemme sit ansigt i sine hænder, men de var lænket på ryggen – så alt hvad hun kan er at rødme og lade tårerne trille."

cacaliae (Rambur 1839) – Navnet er latin for planten cacaliae, som dermed angiver, hvad Rambur troede var en af artens værtsplanter.

centaureae (Rambur 1839) – Kentaurene var mytologiske væsener, med overkrop som menneske og underkrop som hest. De fleste holdt til i Tessalien og var efterkommere af Lapitherkongen Ixion, der engang ville voldtage Hera, som imidlertid lod ham favne en sky, der lignede hende, og resultatet blev kentaurerne. De kom på et tidspunkt i voldsom konflikt med menneskene, ikke mindst heltene Herakles, Theseus og *Peirithoos* (se denne), som dræbte mange af dem. De antoges at have særlige kræfter, navnlig *Cheiron*, der var medicinsk læremester for bl.a. Asklepios og Akilleus, og i øvrigt var en undtagelse fra de uregerlige kentaurer, og som opholdt sig mange andre steder i hele regionen. Navnet refererer nu også til en tidselart, stjernetidsel (centauria) som *Cheiron* brugte som lægemiddel – og som Rambur antog var larvens foderplante.

sertorius (Hoffmannsegg 1804) – Navnet betyder på latin 'at binde eller væve sammen'. Det refererer til den romerske general Quintus Sertorius (126 – 73 fKr.), hvis felttog i Spanien blev indgående beskrevet af den græske historiker Plutarch.

Slægtsnavnet ***Spialia*** (Swinhoe 1912) for denne og de fire næste arter refererer til det græske ord 'spilos', som betyder 'prik' eller 'plet' og refererer dermed til de runde pletter, der indirekte dannes af de hvide felter på den mørke baggrund på forvingernes underside – eller til pletterne selv.

rosae (Hernandez-Roldan, Dapporto, Dincä, Vicente & Villa 2016) – Navnet går på artens værtsplanter: forskellige slags roser i bjergene. Det var tidligere en underart til *sertorius* (se denne).

orbifer (Hübner 1823) – Navnet refererer på latin til den ring- eller cirkellignende struktur, der dannes på forvingernes over- og underside af de lyse pletter, og dermed til artens fremtræden.

phlomidis (Herrich-Schäffer 1845) – Navnet refererer på græsk til ordet 'Phlomis', som betyder 'flamme' på dansk, og som anvendes på planter med hårede eller 'uldne' blade, som bl.a. blev anvendt som væge i olielamper. Det peger dermed på artens dengang formodede værtsplanter (på latin refererer navnet til planten *C. phlomidis*) – og på den dusk-lignende tegning på artens forvingekant.

doris (Evans 1949) – var en af havnymferne, som var Tethys' døtre med Poseidon. Doris betyder 'havets overflod'. Havnymferne boede under Det Ægæiske Hav i et gigantisk palads af koraller og perler. *Doris*, 'havblåets *Doris'* og havguden Nereus ('neros' betyder 'våd') blev forældre til neriderne, "af hvilke en del ses svømme i havet" (Ovid), mens andre holder sig i nærheden af klippekysten.

tessellum (Hübner 1803) – Navnet er på latin afledt af 'tessellate' (tidligere på græsk af 'tessares'), hvor det er forbundet med 'firkant' og 'terning' bl.a. i mosaikarbejder (og i spil). Navnet refererer derfor til det mønster af lyse pletter på vingernes over- og underside og dermed til artens fremtræden.

Slægtsnavnet ***Muschampia*** (Todd 1906) for denne og de følgende seks arter refererer til den engelske entomolog P. A. H. Muschamp (1871-1958). Samtidig kan det på latin ses som afledt af 'muska', som betyder 'at flyve'.

cribrellum (Eversmann 1841) – Navnet refererer på latin (cribrellum) til 'den lille siede eller linieorienterede', hvilket peger på det særligt linieagtige pletmønster af små hvide prikker på forvingernes over- og underside.

proto (Ochenheimer 1808) – var én af de 50 nerider, døtre af Havguden Nereus og nymfen *Doris* (se denne). *Proto* var nymfen for 'den første rejse' (til søs), idet navnet betyder 'den første' på græsk. (Der var dog også en græsk havgud *Proteus*, som var kendt for at skifte form vilkårligt, og som naturligvis godt kan have inspireret Ochenheimer i forbindelse med disse vanskeligt identificerbare arter).

proteides (Wagner 1929) – betyder 'søn af *proto'* eller 'ligner *proto'* (se denne). Er nu udskilt som selvstændig art i forhold til *proto* (se denne).

alta (Schwingenschuss 1942) – På latin betyder navnet 'høj' i betydningen 'højt oppe' og går dermed på lokaliteten i bjergene (på Sicilien, Balkan og i Grækenland). Det var tidligere en underart til *proto* (se denne), og kan ofte kun adskilles ved avanceret genetisk analyse.

mohammed (Oberthür 1887) – Profetens navn, som også betyder 'den prisværdige', placerer arten i den muslimske nordafrikanske region, specielt i Algeriet og Marokko.

leuzeae (Oberthür 1881) – På latin peger navnet leuzeae på en plante af solsikkefamilien, hvis rod har været anvendt i medicinsk øjemed. Leuce var også navnet for en dryade/ånd, knyttet specielt til de hvide popler. Men rent faktisk blev arten bare dedikeret til den franske Madame Leuze.

alceae (Esper 1780) – Navnet er den kvindelige form for Alceus. I mytologien var Alceus far til Amfitryon, som blev plejefar for Herakles, der derfor blev kaldt Alciden, dvs. efterkommer af Alceus. Herakles' oprindelige navn var faktisk Alcaeus. Det var også navnet på en græsk digter (Alcaeus fra Mytilene). Navnet, også den kvindelige form, er afledt af det græske 'alkê', som betyder 'styrke' eller 'magt'. Endelig peger navnet også på planter af katostfamilien (Altheae), som er blandt artens værtsplanter, og det er måske den mest direkte navneforklaring.

Slægtsnavnet ***Carcharodus*** (Hübner 1819) for denne og de efterfølgende 6 arter er afledt af det græske 'karkharos', som betyder 'skarptandet' (som en sav) og går derfor på arternes 'tandede' tegninger og fremtræden.

tripolinus (Verity 1925) – Navnet er en reference til den libyske by Tripolis idet det betyder 'fra Tripolis' og dermed angiver en del af artens udbredelsesområde.

lavatherae (Esper 1783) – Navnet refererer umiddelbart til værtsplanten *C. lavatherae*, men går sandsynligvis også bagom dette til den fælles navngiver, den schweiziske 'naturalist' og entomolog J. K. Lavater (1741-1801).

Underarten *tauricus* i Bulgarien og Rumænien – i Taurusbjergene (grå og gråbrun i stedet for olivengrøn) refererer til lokaliteten.

baeticus (Rambur 1839) – Navnet refererer til Baetien, som var romernes oprindelige betegnelse for en del af det nuværende Andalusien i Spanien.

stauderi (Reverdin 1913) – Navnet refererer til den østrigske entomolog Hermann Stauder (1877-1937).

flocciferus (Zeller 1847) – Navnet er afledt af det latinske 'floccus', som betyder 'dusk' eller 'visk', og refererer således til artens fremtræden som lidt af en strittende dusk eller børste.

orientalis (Reverdin 1913) – Navnet refererer til artens udbredelsesområde i det sydøstlige Europa og Orienten.

tages (Linnaeus 1758) – var opfinderen af den etruskiske spådomskunst. "- den Truskiske plovmand da han på midten af marken i dybet af furen så jorden røre på sig spontant og antage menneskeformer, pludselig ophørte med at se ud som jord og begynde at profetere og spå med munden han just havde fået." (Ovid). Dermed er også artens grå og brune jordfarver forklaret.

Slægtsnavnet ***Erynnis*** (Schrank 1801) til denne og den følgende art refererer til *'erynnierne'* – hævngudinderne eller furierne – som Gaia blev svanger med, da hun svømmede i havet, hvor Uranos' kønsdele blev smidt, efter at Kronos skar dem af og dræbte ham, fordi Uranos endnu engang ville beligge Gaia og bare blev ved med at skubbe afkommet tilbage i hendes krop, da han frygtede, at et af hans børn skulle dræbe ham. En anden fortælling går på, at *erynnierne* voksede frem af jorden, hvor Uranos' blod landede, men

Gaia er jo selv jorden, så det kommer ud på ét. *Erynnierne* straffede deres ofre hårdt og fordrev dem ofte fra hjemmet. De er på den måde 'territoriehævdende' – ligesom arterne de betegner. To af de tre erynnier var iøvrigt *Megera* og *Tissiphone* (se under disse).

marloyi (Boisduval 1834) – Navnet refererer til den franske attenhundredtals entomolog og marine-kirurg C. -P. Marloy.

Heteropterinae (Aurrivillius 1925) - Navnet for denne underfamilie, og slægtsnavnet for den næste art ***Heteropterus*** (Duméril 1806), er afledt af det græske ord for 'forskellige vinger' (heteros – pteron). Det angår i denne sammenhæng forskellen mellem for- og bagvingernes underside (henholdsvis relativt ensfarvede brune og farvestrålende gul-hvid-mønstrede), og går dermed på artens fremtræden.

morpheus (Pallas 1771) – er den mørke græske drømmenes gud, søn af Hypnos (søvnen) og Nyx (natten). Han bor i en grotte i det mørke tysthedens land: "Midterst i hulen står der en ibenholtsseng med sin mørke dyne af dun og de dunkelt broderede sengegardiner. Der ligger søvnguden selv i fuldstændig afslappet hvile … Morpheus flyver på vinger hvis slag er fuldkommen tyste ud gennem natten." (Ovid), men han kan nemt antage andre former, fx tage vingerne af og gøre sig gusten og bleg som en dødning – eller en larve.

palaemon (Pallas 1771) – var en guddom, der red på delfiner og vogtede over skibe. Han var søn af *Ino* efter at hun var blevet reddet og forvandlet til 'havets hvide gudinde' Leukothea (se under *Ino*).

Slægtsnavnet ***Carterocephalus*** (Lederer 1852) for denne og den følgende art betyder på græsk 'stærkt hoved' og går dermed på artens fremtræden.

silvicolus (Meigen1829) – Navnet refererer på latin til lokalitetstypen, idet det betyder 'den som bor i skoven'.

Hesperiinae (Latreille 1809) – Navnet for denne underfamilie refererer til de græske *hesperiders*, dvs. 'aftenmøernes' lykkeland helt ude ved verdens ende mod vest, hvor Atlas holder himlen oppe, og hvor solgudens heste hviler ud efter dagens ridt. Hesperiderne er Atlas' tre døtre med Natten (Nyx), og de bevogter en have med nogle særlige æbletræer ved hjælp af en altid vågen drage. Det var netop dér Herakles skulle hente de gyldne æbler som sin 11. opgave, og hvor det lykkedes ham at snyde Atlas eftertrykkeligt (se under *alciphron, megera og hesperiidae*).

acteon (Rottemburg 1775) - Aktaion var søn af *Aristaios* (se denne) og Autonoë, samt elev af kentauren Cheiron (se under *cherianti*). Han var også jægeren, der belurede jagtgudinden Artemis tage bad, og for at han ikke skulle prale af at have set hende nøgen – hun var *meget* kysk - forvandlede hun ham til en hjort, hvorefter hans egne hunde sønderrev ham.

Slægtsnavnet ***Thymelicus*** (Hübner 1819) for denne og de næste fire arter betyder på græsk 'fra en hævet platform eller et alter', men fx også fra scenen i et teater hvor koret optrådte, og refererer dermed til arternes hyppige optræden åbent fremme på blomster.

hamza (Oberthür 1876) – Navnet betyder 'stærk' eller 'standhaftig' på arabisk (arten forekommer i Nordafrika), og refererer til profetens onkel med dette navn, der også fik tilnavnet 'Guds løve' for sit mod i krigen.

llineola (Ochemheimer 1880) – Navnet refererer, naturligvis, til Carl von Linné (1707-1778).

sylvestris (Poda 1761) – Navnet, som på latin betyder 'fra skovene', refererer til artens lokalitetstype som en skovart.

hyrax (Lederer 1861) – Navnet stammer fra græsk 'hýrax', hvor det betegner et lille, loddent og langnæset dyr, fx en spidsmus, og refererer dermed til artens fremtoning.

comma (Linnaeus 1758) – Navnet refererer til artens fremtoning, det sorte kommategn på forvingeoversiden.

Slægtsnavnet ***Hesperia*** (Fabricius 1793) er forklaret ovenfor under *Hesperiidae* (se disse).

venatus/sylvanus (Turati 1905/Esper 1779) – *Venatus* refererer på latin til 'jagt' (på vild- eller skovsvin) eller blot til 'skov/landlig'. *Sylvanus* er en anden version af 'en skovlevende art' og går dermed på biotopstypen. Begge navne bruges, hvor det sidste, som det ældste, dog efterhånden afløser det første.

Slægtsnavnet ***Ochlodes*** (Scudder 1872) for denne art betyder på græsk nærmest 'turbulent', 'støjende' eller 'urolig', og går dermed på artens optræden.

nostrodamus (Fabricius 1794) – Navnet refererer til middelalderens franske filosof, alkymist, astrolog og spåmand mv., og er en latiniseret version af det franske navn 'Notredame' ('Vor Frue'). Der er en del 'sortekunst' involveret i hans virke, hvad der således refererer til artens dystre fremtræden.

Slægtsnavnet ***Gegenes*** (Hübner 1819) for denne og den næste art er det græske ord for 'jordfødt' eller 'indfødt' og går dermed primært på arternes jordfarvede fremtræden.

pumilio (Hoffmannsegg 1804) – Navnet refererer til det latinske 'pumilius', som betyder 'dværg' eller 'lille' - fx i forhold til *nostrodamus*, som den ellers ligner meget - og går i så fald på artens fremtoning.

borbonica (Boisduval 1833) – Navnet refererer til den franske kongeslægt Bourbon, som bl.a. lagde navn til øerne La Réunion (Île Bourbon), hvorfra arten først blev dokumenteret og navngivet - iøvrigt sammen med en række planter med samme navn, som dog næppe er dens værtsplanter.

Slægtsnavnet ***Borbo*** (Evans 1949) refererer måske til det græske 'borboros' som betyder 'mudder' eller 'skidt', og går dermed på artens fremtoning. Alternativt er det blot en forenkling af artsnavnet *borbonica*.

thrax (Hübner 1821) - var en af krigsguden Ares' sønner. Hans efterkommere holdt til i Thrakien i det nuværende Bulgarien og det nordøstlige Grækenland (hvorfra navnet også er afledt – eller også er det omvendt), og var et vildt og krigerisk folk. Navnet går dermed på artens adfærd.

Slægtsnavnet ***Pelopidas*** (Walker 1870) for denne art refererer til hærføreren og lederen fra Theben med dette navn, som betyder 'efterkommer af Pelops', dvs. grundlæggeren af Peloponnes. Det betyder også 'én med mørk hud' på græsk og går dermed på artens fremtræden.

Natdyr mv. (med henblik på evt. senere udredning).

atropos – spinder-sværmeren opkaldt efter den af skæbnegudinderne, 'den ubarmhjertige og ubøjelige', der afgjorde, hvornår livstråden, hun spandt for alle, skulle kappes. Hun endte meget passende som dommer i Hades' underverden.

aquila – uglen, som deler navn med romernes betegnelse for nordenvinden.

asclepiadis – uglen, som er opkaldt efter den græske lægegud Asklepias.

artemisia – hætteuglen, er – i sidste instans - opkaldt efter jagtens gudinde Artemis, den jomfruelige søster til Apollon, også selvom det måske er sket indirekte via værtsplanten bynke med samme navn.

augur – uglen, der bærer navnet på en romersk varselspræst.

bukefala – spinderen, som er opkaldt efter Alexander den Stores hest.

cossus – pileboreren, hvis larver blev fedet op med mel i det gamle Rom og serveret som delikatesse for byens elite.

elpenor – spinder-sværmeren opkaldt efter en af Odysseus' krigere og senere rorsmand på hjemfærden –' den yngste om bord, der hverken var særlig dygtig i kamp eller stærk i forstanden', som Homer skriver, og som havde brækket halsen, da han faldt ned fra et tag på troldkvinden Circes ø, hvor han sov rusen ud efter den animerede fest i anledning af at de næste morgen endelig skulle rejse videre. Odysseus mødte ham igen, men denne gang som genfærd ved nedgangen til Hades, han var den første sjæl, der trådte frem. Han bad så mindeligt Odysseus om at blive begravet ordentligt og få plantet den åre, han brugte, på graven, som det var skik og brug. Derfor måtte de atter tilbage til Circe på øen Aia.

gamma – uglen med det græske bogstav for g.

heliconinae – den store gruppe sydamerikanske sommerfugle, som er navngivet efter en strækning på musernes hellige bjerg i Grækenland.

iris – uglen, som er opkaldt efter de græske guders sendebud, regnbuens gudinde.

Ianthe – er navnet på pigen, der bliver forelsket i Iphis, før hun forvandles til en mand (se *iphioides*).

limacodes - spinderen, der på græsk betyder 'sneglelignende', hvilket sandsynligvis går på dens larves udseende.

minos – kongen af Kreta, grundlæggeren af den minoiske kultur og dens dyrkelse af tyren.

morpheus – uglen, opkaldt efter drømmenes gud.

morphinae – gruppen af store sydamerikanske sommerfugle med brun underside og ofte skinnende og changerende blå overside er opkaldt efter *Morpheus*, drømmenes gud.

rhadamanthus – køllesværmeren, opkaldt efter en af de strenge dommere i grækernes underverden.

sponsa – uglen med det romerske ord for 'kvindelig ægtefælle'.

pronuba – smutuglen, opkaldt efter et tilnavn til gudinden Juno, som er romernes tilsvar til grækernes Hera, Zeus' søster og kone.

psi – uglen med det græske bogstav, som er ret svært at oversætte eller udtale.

proserpina – spinder-sværmeren, opkaldt efter romernes navn for dødsrigets dronning, som har en skønhedssalve i en krukke, som Psyke skal hente for at finde *Eros*, men Psyke åbner krukken – og falder i søvn. Hun vækkes dog af *Eros*, giftes med ham og tages med til Olympen som udødelig. *Proserpina* er det navn, romerne valgte for den græske *Persephone,* som var datter af gudinden for frugtbarhed og høst (Demeter), og guden for hav og jordskælv Poseidon, og som blev bortført af Hades for at blive dronning i underverdenen (se *persephone*).

tritophus – spinderen, der på græsk betyder 'den tre-puklede', som går på larvens udseende.

tityrus – glasspinderen, opkaldt efter Gaias søn, som blev straffet på det grusomste i underverdenen.

EFTERORD
Hvad kan man lære af og ud fra ovenstående?

Hvad er en art?
Den klassiske måde at afgrænse en art i forhold til andre tager udgangspunkt i, hvad man umiddelbart kan se af forskelle (morfologisk eller fænotypisk bestemmelse), hvor der samtidig skal være konsistens indenfor den enkelte art fra generation til generation. Heri ligger også, at arten skal kunne reproducere sig selv, dvs. den skal ikke bare kunne få afkom, men avledygtigt afkom (hermed afskæres diverse hybrider nogenlunde effektivt – men ikke helt, ligesom man samtidig afskærer en del af 'evolutionen').

Efterhånden som man har akkumuleret viden om de forskellige arter, har man imidlertid også kunnet adskille ellers tilsyneladende ens arter fra hinanden, fx ud fra forskellig levevis, værtsplanter, larver, flyvetid eller lokalitet – eller omvendt: henføre arter, som man ellers troede var adskilte til én og samme – ofte på trods af stor geografisk adskillelse. Jo mere diverse entomologer rejste omkring, efterhånden også til de mest utilgængelige egne – ja, måske netop her – jo flere arter kunne føjes til listen alene ud fra disse kriterier. Dertil kom effekten af forbedret plante- og klimakundskab, mikroskopi, indsamlingsmetoder osv.

De seneste 20-30 år har de videnskabelige fremskridt inden for genforskningen og -teknologien spillet en afgørende rolle for at nye arter er kommet til gennem 'udskilning' fra allerede kendte frem for ved nye fund og klassifikation ud fra umiddelbar eller synlig fremtræden, som ellers fra begyndelsen var dominerende. 'Barcoding' og simpel opregning af antallet af kromosomer er blevet 'billigere' og 'nemmere' veje til bestemmelse end omstændelige genetisk kortlægning. Det er nu blevet et spørgsmål om *graden* af genetisk overensstemmelse – dvs. en *relativeret* og tilmed varierende bestemmelse - om vi taler om samme eller om forskellige arter. Samtidig er man blevet mere effektiv i feltarbejdet. Flere rejser nu lettere, og kommer stort set frem overalt. Økonomiske og teknologiske muligheder er blevet mere tilgængelige for flere. Satellit- og GPS-teknologien har hjulpet udviklingen stærkt på vej. I samme periode er diverse indsamlingsmetoder blevet mere effektive. Man søger geografien igennem mere intensivt og effektivt, og man udvider konstant det geografiske søgefelt. Og fordi vi nu kan se, at arter trues – nogle arter og nogle steder mere end andre – og at antallet indenfor de enkelte arter stort set reduceres overalt, får det hele samtidig et lidt hektisk skær af at nå det, 'inden det er for sent' (*inden året er omme*), eller 'mens det stadig kan lade sig gøre', samt – hos nogen- en øget trang til at sikre sig 'udødelighed' ved at få sit navn optaget i de entomologiske annaler. Rigtig mange tidligere underarter træder nu frem som 'selvstændige arter', og de nye arter, der resulterer af dette, præges naturligvis af nye navngivningstraditioner.

Alt dette afspejles, når man ser de mange nytilkomne mellem 'de gamle' dvs. de først navngivne arter. Dertil kommer de mange fra 'nye områder' gennem en ret ekspansiv fortolkning af begrebet 'Europa' som felt for europæiske entomologer. Tilsammen er der nu i denne gennemgang opregnet godt 520 arter fordelt på 6 familier, 20 underfamilier og 97 slægter – hvor navnlig antallet af underfamilier og slægter synes at være en variabel størrelse, mens antallet af arter har været jævnt stigende med den geografiske ekspansion i samlerverdenens perspektiv (jf. nedenfor).

Hvad er så en underart – eller en form?
Når arten så nogenlunde ligger fast, opererer man i entomologien med en eller flere mere eller mindre anerkendte underarter, som tildeles 'vedhæftede' navne i forhold til det klassiske binominale system (slægt og art, eller tribe og genus, som det også kaldes). Det kræver som regel en synlig, dvs. fænotypisk, varians i forhold til nominatformen/normal-

formen, som samtidig er konstant, dvs. den reproduceres fra generation til generation, enten i et geografisk *afgrænset* område, som er det hyppigst forekommende (en *underart*), eller i en vis, ofte lille, *andel* af populationen på tværs af geografi (en *form*). Det øger naturligvis mangfoldigheden og reducerer overskueligheden betragteligt. Men også her gør den græsk-romerske mytologi, kultur eller geografi sig gældende, selv i nyere tid, *og det er som regel kun hvis dette er tilfældet*, at 'underarter' og 'former' indgår i ovenstående gennemgang. Ellers ville ovenstående oversigt blive uoverskuelig og miste sin karakter af oversigt.

Historisk har underarter og former fungeret som 'rugekasse' for nye arter, idet disse ofte er blevet udskilt som selvstændige arter efterhånden som ny viden og nye bestemmelsesmetoder er fremkommet. Omvendt findes der, som det fremgår af ovenstående gennemgang, en del eksempler på den modsatte bevægelse: at hidtil selvstændige arter 'nedskaleres' som underarter eller former i forhold til andre arter.

Man kan ikke altid se det af ovenstående gennemgang, fordi ikke alle underarter og former er med, men ekspansionen og differentieringen gennem tid er betragtelig – bøgerne bliver alene af den grund tykkere og tykkere.

Hvad er en europæisk art?

Sommerfugle er jo netop karakteriseret ved at flyve omkring, nogle arter mere end andre, og de lader sig ikke stoppe af nationale, endsige kontinentale grænser. Ganske mange 'eksotiske' arter er gennem tiden observeret de mest uventede steder.

Historisk har det altid været den måde, arter er blevet udbredt på. For at en art skal kunne regnes for 'tilhørende' et bestemt område, fx 'Europa', kræves imidlertid en vis konsistens – ganske som ved kriteriet om arternes reproduktion: De skal kort sagt have slået sig ned, være 'af egen avl', på mindst ét mere eller mindre afgrænset område. Mens det er nemt at registrere en art – fx en eller flere tilflyvere, som man ofte godt ved hvor kommer fra – kræver det en del mere information at fastslå, om en art er hjemmehørende eller på vej til at blive det, og det giver selvsagt en del usikkerhed i registreringen eller opregningen af arter – i dette tilfælde de europæiske. Dertil kommer, at arternes tilbøjelighed til at migrere synes at være tiltaget med klimaforandringerne de senere år – trods det at både antal sommerfugle og arter har været for nedadgående, og deres biotoper – både hvor de kommer fra og hvor de ankommer – er truet i stigende grad. Det er bl.a. netop derfor, de migrerer.

Ovenstående oversigt har søgt at udelade de mest åbenlyse migranter, selv om det ofte – til at begynde med – er svært at afgøre, om det er tilflyvere eller 'egen avl'. Der er ikke skelnet mellem sjældne eller almindelige, på vej op eller ned, rødlistede eller fredede arter.

Hvad er så 'Europa'?

Begrebet 'Europa' har ændret sig gennem tiden. Fra begyndelsen har afgrænsningen været akavet i den forstand, at det ikke matcher med 'de naturlige' sfærer eller områder for 'de europæiske' slægtsgruppers og arters udbredelse.

Først er Nordafrika (dog med undtagelse af Ægypten men inklusiv De Kanariske øer, senere også Madeira, Azorerne og Kap Verde) kommet med, hvilket langt hen ad vejen kan forsvares med 'artsslægtskab' og geologisk udviklingshistorik, og sekundært med, at de 'hører til' hhv. Spanien og Portugal, andre dele oprindelig til Frankrig. Til gengæld har områdeafgrænsningen inddraget en række mere sydlige, mere 'afrikanske' områder med mere 'fremmede' arter. Siden er Lilleasien/Tyrkiet i praksis røget ud, bl.a. fordi restriktioner fra de tyrkiske myndigheder har gjort det stort set umuligt at samle i området. Syrien, Libanon, Israel og Palestina er stadig ikke med. Og så har EU-'statsdannelsen' spillet en rolle, selvom den endnu ikke er slået helt igennem – fx er Cypern kun nogle steder og hos nogle inde i varmen, som det er tilfældet her. De europææisk-russiske områders status er ligeledes i et limbo. Da Krim stadig var rent ukrainsk, var det forholdsvis legitimt at regne det område med, som det er tilfældet her, men efter annekteringen faldt øen i praksis ud som mål for aktive . Rusland til og med Ural var på vej ind i

varmen – indtil invasionen i Ukraine i 2022 satte en stopper for det. Og hvordan stiller det sig med (resten af) Ukraine i dag – og hvis landet optages mere eller mindre i EU? Hen over det hele hviler det forhold, at arterne bevæger sig geografisk og endda også skifter region over tid på grund af klimaændringer, 'almindelig biotopsdestruktion' og 'faunaforurening', helt uden hensyn til nationalstatslige grænser og politiske trakasserier, og altid har gjort det, selv om tendensen nok både er fremskyndet og ændret af de sidste 50-100 år.

Familie og slægt?

Disse navne er som hovedregel – direkte eller indirekte hentet fra eller sammensat af græske, i mindre omfang af romersk-latinske ord og vedrører morfologi, botanik, kultur, mytologi eller geografi. Derfor er de taget med i denne oversigt. Med få undtagelser refererer de ikke tilbage til entomologer, hvor netop denne 'personificerende' glidning – ihvertfald en overgang – har været tydelig ved artsnavnene. Af og til er der dog også tale om rent sproglige konstruktioner – et eller andet skal barnet jo hedde.

Det er tydeligt, at der har været meget mere turbulens omkring slægts- og familienavne end for artsnavnenes vedkommende, og at de nugældende er blevet fastlagt senere, i en række tilfælde faktisk først i de senere år. Det gælder ikke kun, fordi man undervejs har fundet frem til nogle tidligere, mere oprindeligt tildelte navne, som vi har set flere eksempler på for artsnavnenes vedkommende. Det skyldes først og fremmest, at man efterhånden ad videnskabelig vej har fået bedre styr på de reelle slægtskabsrelationer – fordi man har fundet bedre analysemetoder og samtidig har fået bedre globalt overblik. Turbulensen synes imidlertid stadig at holde ved; omtrent hver eneste nye fagbog bidrager med nyt i den henseende.

Hvornår gik man i gang og hvorfor?

Navngivningen, som vi nu stadig bygger videre på, begyndte tydeligvis i midten af 17-hundredtallet, og indskrev sig dermed i oplysningstidens encyklopædiske tradition, hvor 'verden' skulle registreres, navngives og systematiseres som en del af 'fremskridt via videnskab'.

Man hentede navne via sin (elitære) dannelse, og den gik i den klassisk-græske, senere også latinske retning, særligt for dagsommerfuglenes vedkommende. Og man gik som sagt i første omgang ud fra, hvad man kunne se, dvs. det morfologisk-fænotypiske princip, når man skulle identificere en art og knytte den til et navn, også når arterne skulle grupperes i slægter og familier. Tilbøjeligheden til at hente inspiration i den græske mytologi eller slet og ret i artens fremtoning klinger imidlertid af ca.100 år senere, i midten af 18-hundredtallet, hvor den i stigende grad afløses af en blanding af den latinske tradition og den 'rationelt-videnskabeligt funderede', dvs. den, der refererer til arternes værtsplanter eller til artens lokaliteter. Fra samme periode, hvor også demokratiseringen tager fart i Europa og betydningen af den intellektuelle elite og den kirkeligt-latinske tradition i den akademiske verden viger, trænger den borgerlige individualisme tydeligvis frem i navngivningstraditionen: Fra denne tid ser vi i stigende grad en fremhævelse af 'finderne', entomologerne frem for figurerne i den klassisk-mytologiske tradition. Stadig spiller den botaniske værtsplantetradition, morfologien eller fremtoningen og den geografiske lokalitetstradition i navngivningen dog en væsentlig, men nu sekundær rolle. Mytestoffet og fremtoningen dukker dog stadig op nu og da. På det seneste er det dog som om geografien og mytestoffet er trængt frem igen – måske forbundet med, at tidligere navngivne underarter og former er blevet ophøjet til selvstændige arter, hvor de synes 'at slæbe' tidligere tildelte navne med sig op?

For natdyrerne slog den biologisk-botaniske tradition stærkere igennem – sammen med fremtoningen og den individ- eller 'finder-orienterede' navnetradition, men her var den klassisk-mytologiske inspiration aldrig fremherskende – formodentlig fordi det i højere grad blev et felt for videnskabeligt orienterede specialister – inden man også her blev

indhentet af 'den borgerlige individualisme' med fremhævelse af 'entomologerne' – (som reelt er en 'videnskabeliggørelse' af en mere eller mindre avanceret amatørinteresse, her såvel som for dagsommerfuglenes vedkommende).

Er det slut nu – og hvorfor ikke?

Udviklingen – af både registreringen, udskilningen samt navngivning og traditioner herfor - er bestemt ikke slut endnu. Arter flytter sig, og dermed kommer nye men kendte arter ind i 'området', opfattelsen af 'det relevante område' ændres – udvides som regel - klimaforandringer såvel som almindelig menneskeskabt 'biotopsdestruktion' er i tiltagen.

Det samme gælder de videnskabelige teknologiske fremskridt, som må antages fortsat at sætte sig spor i form af 'nye' arter. Og selv om reel evolution forekommer meget langsomt eller i uforudsete spring, sker det givetvis stadig. Formodentlig må vi også imødese et eller flere skift i navngivningstradition og -kriterier fremover, bl.a. som følge af, at indsamling og analyse i stigende grad 'videnskabeliggøres' og præges af ny, endnu ukendt eller fuldt udviklet og udbredt teknologi.

Grundlæggende er systematikken for den måde, vi organiserer arter, slægter og familier på jo oprindelig baseret på morfologien og det fænotypiske – dvs. på dét vi kan se. Var vores syn anderledes indrettet og hvis vi fx som mange fugle også kunne se ultraviolet lys (for slet ikke at tale om hvis vi kunne se og sanse som sommerfuglene selv), ville navngivningen og systematikken være anderledes – bortset selvfølgelig fra det som er baseret på geografi, botanik og personnavne. Genetisk bestemmelse er jo netop et forsøg på at se bag om det, vi umiddelbart kan se. Det betyder så til gengæld også, at systematikken og navngivningen – i den udstrækning den fremover i højere grad baseres på genetikken – bliver mere abstrakt i den forstand, at den løsgøres fra det, vi umiddelbart opfatter, og som måske i virkeligheden er grunden til, at vi overhovedet interesserer os for sommerfugle i første omgang. Erkendelse og interesse er her, som iøvrigt, et kompliceret og modsætningsfyldt makkerpar. ❑

Stikordsregister

A

abdelkader....49
abencerragus....20
acaciae....12
acamas....11
achine....62
actaea....49
acteon....67
adippe....35
admetus....25
aegeria....61
aetherie....40
aethiopella....54
aethiops....53
afra....57
agestis....22
Aglais....32
aglaja....35
ainsae....25
aksouali....51
alberganus....53
albicans....27
alceae....66
alcetas....17
alchiphron....14
alcon....18
alcyone....44
alexanor....4
alexis....18
alfacariensis....10
algirica....45
allardi....11, 20
alta....66
alveus....63
amaltheia....48
amanda....25
amymone....47
andromedae....64
andronicus....28
anteros....23
anthelea....48
antiopa....31
Apatura....30
Apaturinae....30
Aphantopus....58
Apharitis....12
Aphnaeinae....11
apollinus....5
apollo....5
aquila....69
aquilo....23
aquilonaris....37
Arachinia....34
arcania....59
arcanioides....60
arduinna....39
arethusa....50
Arethusana....50
arge....43
argiades....17
argiolus....17
argus....21
Argynnini....34
Argynnis....34
argyrognomon....22
arion....18
aristaeus....45
armoricanus....64
aroaniensis....26
artaxerxes....23
artemisia....69
asclepiadis....69
asteria....41
asterope....62
atalanta....33
athalia....40
atlantica....27
atlantis....47
atropos....69
augur....69
aurelia....41
auresiana....35
aurinia....41
aurorina....9
ausonia....7
avis....13
Azanus....17
azorina....45

B

bacchus....46
baeticus....66
balcana....6
balcanicus....16
ballus....13
barbagiae....20
bathseba....59
baton....19
bavius....20
bazae....8
belemia....7
belia....8
bellargus....27
bellieri....22, 64
Berberia....50
betulae....12
blachieri....45
boabdil....50
boeticus....15
Boloria....37
Borbo....68
borbonica....68
bore....49
brassicae....6
Brenthis....36
Brintesia....50
briseis....46
britomartis....41
bryoniae....6
bukefala....69

C

c-album....32
cacaliae....65
Cacyreus....17
caelistissima....27
calcaria....55
callidice....7
callimacus....13
Callophyrys....13
camilla....31
candens....15
Carcharodus....66
cardamines....8
cardui....34
carlinae....64
caroli....44
carswelli....17
Carterocephalus....67
carthami....64
cassandra....4
cassioides....55
Catopsilia....10
cecilia....58
celadussa....40
Celastrina....18
celina....27
celtis....29
centaureae....65
cerisy....5
Charaxes....29
Charaxinae....29
chariclea....38
charlonia....8
Chazara....46
cheiranthi....6
chia....57
Chilades....20
chloridice....7
christenseni....45
christi....52
chrysippus....29
chrysotheme....9
Cigaritis....11
cinerae....64
cingowskii....48
cinxia....39
circe....50
cirsii....64
claudina....52
cleobule....10
cleopatra....10
climene....63
Clossiana....38
clytie....30
coelestina....26
Coenonympha....59
Coliadinae....8
comma....67
coridon....27
corinna....59
cossus....69
cramera....22
crameri....7
crataegi....6
cretica....5, 45
cribrellum....65
crocea....10
Cupido....17
Cyaniris....24
Cyclyrius....16
cynthia....41
cypricola....57
cypriensis....45

D

damocles....25
damon....24
damone....8, 25
Danainae....29
daphne....36
daphnis....27
daplidice....7
dardanus....23
darwiniana....60
debilitata....19
decoloratus....17
deione....40
deserticola....40
desfontainii....41
Deudorix....12
dia....38
diamina....40
didyma....40
disa....53
Dismorphiinae....11
dispar....14
dolus....24
doris....65
dorus....59
dorylas....26
dryas....49
duponcheli....11

E

edusa....7
egea....32
elbana....59
elisa....36
ellena....44
elpenor....69
embla....53
epiphron....52
epistygne....54
erate....10
Erebia....51
ergane....6
eriphyle....51
eroides....28
eros....28
Erynnis....66
escheri....25

esculi....12
eumedon....22
eunomia....37
eupheme....8
euphenoides....8
euphrosyne....38
Euphydryas....41
euryale....51
eurypilus....21
euxina....47
evagore....8
eversi....8

F
fabressei....26
fagi....43
falloui....7
farinosa....11
fatma....20
fatua....45
Favonius....12
feisthamelii....4
ferula....49
fettigii....59
fidia....46
flavofasciata....52
flocciferus....66
florella....10
foulquieri....64
freija....38
frigga....39
fulgens....25

G
galathea....42
galba....17
gamma....69
gardetta....60
Gegenes....68
gennargenti....27
geyeri....47
glacialis....49
glaciegenita....41
glandon....23
glauconome....7
Glaucopsyche....18
glycerion....60
golgus....27
gomera....46
Gonepteryx....10
gorge....54
gorgone....54
graeca....37, 47
grancanariensis....7
gruneri....8

H
halicarnassus....57
Hamearis....29
hamza....67
hansii....46
hecate....36
hecla....9
heliconinae....69
helle....13
hermione....44
hero....60
Hesperia....68
hespericus....21
hesperidum....8
Hesperiidae....63
Hesperiinae....67
Heteropterinae....67
Heteropterus....67
Hipparchia....44
hippothoë....15
hispana....27
hispania....55
hispulla....57
hospiton....4
humedasae....26
hyale....9
hyperantus....58
Hypolimnas....31
Hyponephele....57
hyrax....67

I
Ianthe....69
icarus....28
ichnusa....32
idas....22
iduna....41
Ilia....30
ilicis....12
improba....39
Indica....33
ines....43
ino....37
insularis....7
intermedia....41
io....32
Iolas....19
Iphiclides....4
iphigenia....24
iphioides....60
iris....30, 69
Issoria....36

J
janiroides....59
jasius....30
jesous....17
jurtina....57
jutta....49
juvernica....11

K
karsandra....17
Kirinia....63
knysna....17
Kretania....20
krueperi....6
krymaeus....25

L
lachesis....43
Lachides....17
Laeosopis....12
lambessanus....50
Lampides....16
laodice....35
larissa....43
Lasiommata....62
lathonia....36
lavatherae....66
leander....60
ledereri....13
lefebvrei....55
leighebi....45
Leptidea....11
Leptotes....16
leuzeae....66
levana....34
Libythea....29
Libytheinae....29
ligea....51
limacodes....69
Limenitis....31
livia....12
llineola....67
loewi....22
Lopinga....62
lorquinii....17
lucina....28
lukasi....43
lupina....58
lurae....26
Lycaenidae....11
Lycaeninae....13
lycaon....58

M
machaon....4
maderensis....11, 45
maera....62
malvae....63
malvoides....63
mamurra....47
Maniola....57
mannii....6
manto....51
marloyi....67
maroccana....57
marshalli....17
martini....20
maturna....41
mauretanicus....13
meadewaldoi....62
medusa....53
megala....57
megera....61
melampus....52
Melanargia....43
melanochloros....7
melanops....18
melas....55
meleager....27
Melitaea....39
Melitaeinae....39
Mellicta....40
menelaos....28
meolans....56
mersina....45
metis....30
miguelensis....45
minimus....17
Minois....49
minos....69
misippus....31
mnemosyne....5
mnestra....54
mniszechii....48
mohammed....66
montana....56
montensis....23
monticola....11
morpheus....67, 69
morphinae....69
morronensis....23
morsei....11
Muschampia....65
myrmecophilia....12
myrmidone....9

N
napaea....37
napi....6
nastes....8
nausithous....19
Neolycaena....13
neomiris....44
neoridas....56
nephohiptamenos....26
Neptis....31
nicias....23
niobe....35
nivalis....55
nivescens....27
nogelii....13
norna....48
norvegica....44
nostrodamus....68
nufrellensis....27
nurag....57
Nymfalinae....31
Nymphalidae....29
Nymphalis....32

O
occidentalis....45
occitania....43
Ochlodes....68
oedippus....61
oeme....56
Oeneis....48
onopordi....64
optilete....22
orbifer....65
orbitulus....23
orestes....48
orientalis....52, 60, 66
orion....20
ornata....39
orphicus....26
osiris....17
otis....16
ottomana....14, 55

P
palaemon....67
palaeno....9
palarica....56
pales....37
pamphilus....59

pandora....34
pandrose....56
panoptes....20
paphia....35
paphos....18
Papilio....4
Papilionidae....4
Papilioninae....4
paramegera....62
Pararge....61
Parnassiinae....4
Parnassius....5
parthenoides....41
pechi....7
pellucida....45
Pelopidas....68
penia....8
persephone....46
petropolitana....62
pharte....52
phegea....57
pherusa....43
phicomone....8
philippi....27
phlaeas....13
phlomidis....65
phoebe....39
phoebus....5, 15
phryne....62
Pieridae....6
Pierinae....6
Pieris....6
pirithous....16
Plebejus....21
plexippus....29
pluto....53
podalirius....4
polaris....38, 53
polychlores....32
Polygonia....32
Polyomatinae....15
Polyommatus....24
polyxena....4
Pontia....7
populi....31
powelli....46
prieuri....46
pronoe....55
pronuba....69
proserpina....69
proteides....66
Proterebia....57
proto....65
pruni....12
Pseudochazara....47
pseudoornata....40
psi....69
psylorita....21
pumilio....68
punctiferus....27
punica....39
pylaon....20
pyrenaicus....23
Pyrginae....63
Pyrgus....63
Pyronia....58

Q

quercus....12

R

rapae....6
reali....11
rebeli....18
reducta....31
rhadamanthus....69
rhamni....10
rhodopensis....54, 59
rhymnus....13
Riodinidae....28
ripartii....26
rivularis....31
roboris....12
rondoui....55
rosaceus....16
rosae....65
roxelana....62
rubi....13
rumina....5

S

saharae....4
sappho....31
Satyrinae....41
Satyrium....12
Satyrus....49
sbordoni....45
scipio....56
Scolitantides....20
segonzaci....6
selene....38
semele....44
semiargus....23
senthes....45
sephirus....20
serratulae....64
sertorius....65
sidae....64
silvicolus....67
simplonia....7
sinapis....11
siphax....11
slovacus....27
Spialia....65
spini....12
sponsa....69
statilinus....45
stauderi....66
sthennyo....57
stirius....56
styx....56
sudetica....53
sylvanus....68
sylvestris....67
syriaca....44

T

tages....66
tagis....7
tamadabae....46
Tarucus....16
taygetica....19
telejus....19
telmessia....57
tessellum....65
Theclinae....12
theophrastus....16
thersamon....14
thersites....25
thetis....15
thore....39
thrax....68
Thymelicus....67
thyrsis....59
tilosi....46
timfristos....26
tisiphone....48
titania....38
tithonus....58
tityrus....14, 69
Tomares....13
trappi....21
triaria....53
Triphysa....62
tripolinus....66
tritophus....69
trivia....40
trochylus....20
tullia....59
Turanana....19
tyche....8
tyndarus....55

U

ubaldus....17
urticae....32

V

Vanessa....33
varia....41
vau-album....32
vaucheri....59
venatus....68
vicrama....20
violetae....26
virgaureae....14
virgeniensis....34
virgilia....25
vogelii....21
volgensis....45
vulcania....33

W

w-album....12
warrensis....64
webbianus....16
werdandi....8
williamsi....47
wyssii....46

X

xanthomelas....32
xiphia....61
xiphioides....61

Y

Ypthima....62

Z

zapateri....56
Zerynthia....4
Zizeeria....17
Zizina....16
zohra....11
zullichi....23